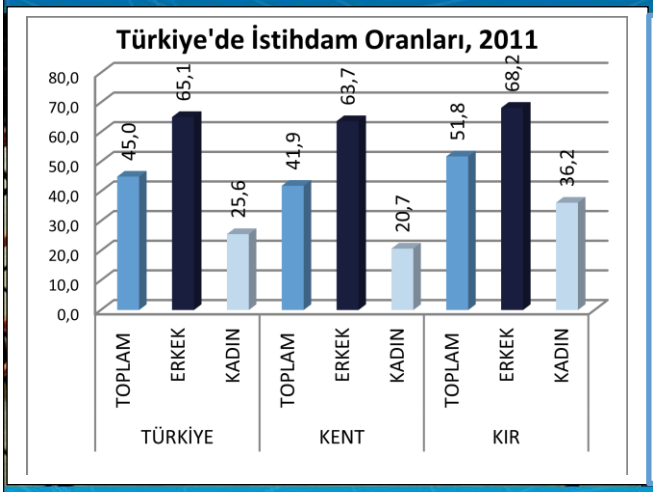

2012

AFYONKARAHİSAR

İŞGÜCÜ PİYASASI ANALİZİ

TÜRKİYE İŞ KURUMU

AFYONKARAHİSAR ÇALIŞMA VE İŞ KURUMU İL MÜDÜRLÜĞÜ

AFYONKARAHİSAR İLİ

İŞGÜCÜ PİYASASI ANALİZ ÇALIŞMASI

PROJE KOORDİNATÖRÜ

Yılmaz AKAR İl Müdür Yardımcısı

PROJE EKİBİ

Nuran YORĞANOĞLU İş ve Meslek Danışmanı

Fatma SOLAK İş ve Meslek Danışmanı

Özlem KAVAK İş ve Meslek Danışmanı

2013

TÜRKİYE İŞ KURUMU GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

AFYONKARAHİSAR ÇALIŞMA VE İŞ KURUMU İL MÜDÜRLÜĞÜ

İŞGÜCÜ PİYASASI ANALİZİ RAPORU

(2012)

SUNUŞ

Avrupa Birliği tarafından desteklenen 'Kamu İstihdam Hizmetlerinin Geliştirilmesi' projesi kapsamında Afyonkarahisar ilinde İşgücü Piyasası Talep Araştırması Eylül ve Ekim (2012) aylarında Afyonkarahisar ili ve ilçelerinde 10 ve üzeri işçi çalıştıran işyerlerinde uygulanmıştır. Araştırma sonuçları Afyonkarahisar ili işveren ihtiyacını ortaya çıkararak daha doğru istihdam ve eğitim politikalarının oluşturulmasına yardımcı olacaktır.

Günümüz dünyasının en önemli problemlerinden biri kuşkusuz işsizlik sorunudur. İşsizlik aynı zamanda sosyo-psikolojik sorunları ve huzursuzlukları da beraberinde getirmektedir. Bu nedenle istihdam artırıcı yatırım ve politikalara ağırlık vermek gerekliliği bulunmaktadır. Bu bakımdan ülkemizde özellikle son on yılda birçok alanda büyük atılımlar ve yatırımlar yapılarak, istihdamda ciddi artışlar gözlenmiştir. Bu süreci daha etkin yürütebilmek ve etkili istihdam politikaları oluşturabilmek amacıyla işgücü piyasasının talep ve isteklerini detaylı bir şekilde inceleme gerekliliği de kaçınılmazdır.

İşgücü piyasasının en önemli problemlerinden bir diğeri ise iş arayanlar ve eleman arayanlar arasındaki eşleşme problemidir. Eşleşmemenin temelinde işsizlerin işverenlerce talep edilen eğitim ve beceri düzeyine sahip olmamaları ve işçilerin önerilen ücret ve çalışma koşullarını kabul etmemeleri yatmaktadır. Bu nedenle mesleki bilgi ve beceriye sahip nitelikli eleman yetiştirilmesi konusunda, Çalışma ve İş Kurumu'nun sunduğu aktif işgücü uyum hizmetleri daha da önemli hale gelmiştir.

Bu bilgiler doğrultusunda kuşkusuz günümüz dünyasında toplumların çağdaşlık düzeyinin temel parametresi; eğitimden sağlığa, kültürden sanata, ekonomiden bilişime kadar yakaladığı başarıların, ülkenin

gayri safi milli hasılasına ve tüm dünyanın sıkıntısını yaşadığı istihdam sorununun çözümüne olumlu yansıması ile ölçülmektedir.

Bütün kurum ve kuruluşlarımızda çağdaş yönetim anlayışı çerçevesinde; insan odaklı, katılımcı, güven esaslı iletişim temelli, rasyonel bir oydaşma ile kurumsal yönetişim gerçekleştirerek öz disiplin içinde, proaktif, etkili, verimli, ergonomik ve çözüm merkezli stratejiler geliştirmek için makro çalışmalar yapılmaktadır.

Afyonkarahisar işgücü piyasası analiz çalışmasında emeği geçen Afyonkarahisar Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğü personeline, işsizlikle mücadelede vermiş oldukları katkılardan dolayı teşekkürlerimi sunarım.

Afyonkarahisar Valisi

İrfan BALKANLIOĞLU

ÖNSÖZ

Ülkelerin kalkınmasının temeli olan istihdamın artırılması; işsizliğin azaltılması, işgücü piyasasının geliştirilmesi, eğitimin işgücü talebine duyarlılığının artırılması, işgücü arz ve talebinin doğru olarak tespit edilmesine ve buna uygun politikaların geliştirilmesine bağlıdır.

Ulusal politikaların oluşturulmasında ülke genelinde yapılan İşgücü Piyasası Analizleri (İPA) önem kazanırken, yerel politikaların oluşturulmasında yerel işgücü piyasası analizleri önemlidir.

Yerel işgücü piyasası analizleri bölgesel farklılıkların izlenmesi, İİMEK gibi yerel yönetişim mekanizmalarına işlerlik kazandırılması, yerel düzeyde işveren ve iş arayan eşleştirmelerinin sağlanması, orta vadede işverenler tarafından talep edilen becerilerin işsizlere kazandırılması ve uygulanan işgücü politikalarının etkilerinin izlenmesinde son derece önemli çalışmalardır. İPA sadece mevcut beceri ihtiyaçlarını değerlendirmekle kalmaz, uzun vadeli bir bakış açısı da oluşturur. Yani gelecekteki ihtiyaçları öngörerek bu ihtiyaçlara aktif olarak yön vermeyi sağlayan istihdam ve eğitim politikalarının oluşturulmasında da kilit çalışmalar, İşgücü Piyasası Analizleridir.

İstihdamın artırılması ve işsizliğin azaltılması; eğitimin işgücü talebine duyarlılığının artırılması, işgücü arz ve talebinin doğru olarak tespit edilmesi ve buna uygun politikaların geliştirilmesine bağlıdır. Bu rapor bu hedef doğrultusunda Afyonkarahisar ilinin işgücü piyasasını ortaya koymak üzere hazırlanmıştır. Yayında, Afyonkarahisar ili işgücü piyasası arz boyutu, eldeki mevcut veriler, talep boyutu ise İşgücü Talep Araştırması sonuçları kullanılarak analiz edilmiştir.

İşgücü piyasası talep boyutunu tespit edebilmek amacı ile 2012 yılından başlayarak yılda bir kez olmak üzere periyodik işgücü piyasası talep araştırması yapılması planlanmıştır. Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğü ve Afyonkarahisar Valiliği desteği ile uygulaması ilk kez 2012 Eylül ve Ekim aylarında yapılan bu araştırma ile Afyonkarahisar ilinde mevcut, geçmiş ve gelecek dönemde meydana gelen veya gelmesi

beklenen mesleki değişim ve gelişimler izlenecektir. Araştırma 10 ve daha fazla çalışanı olan özel sektörde faaliyet gösteren yerel birimlere uygulanmıştır.

Bu rapora kuşkusuz en büyük destek, değerli zamanlarını ayırarak araştırmamızı cevaplayan işverenlerimizden gelmiştir. Onların cevapları bize gelecek çalışmalarımızda rehberlik edecektir. Araştırma bilgi formunu cevaplayan tüm işverenlerimize teşekkür eder, yayının İl İstihdam ve Mesleki Eğitim Kurulu, işverenler, akademisyenler ve araştırmacıların çalışmalarında yararlı olmasını dilerim.

Çalışma ve İş Kurumu Afyonkarahisar İl Müdürü

Erdem ÜNLÜYALVAÇ

ÇALIŞMA VE İŞ KURUMU AFYONKARAHİSAR İL MÜDÜRLÜĞÜ

DANIŞMANLIK VE İŞE YERLEŞTİRME SERVİSİ

İÇİNDEKİLER

SUNUŞ i
ÖNSÖZ iii
TABLOLAR LİSTESİ vii
ŞEKİLLER LİSTESİ viii
KISALTMALAR ix
YÖNETİCİ ÖZETİ 1
GİRİŞ 5
BİRİNCİ BÖLÜM 6
İŞGÜCÜ PİYASASININ GENEL GÖRÜNÜMÜ 6
İŞGÜCÜ PİYASASINI ETKİLEYEN UNSURLAR: ARKA PLAN 6
EKONOMİK VERİLER 7
NÜFUS GÖSTERGELERİ 10
EĞİTİM GÖSTERGELERİ 13
GENEL İŞGÜCÜ GÖSTERGELERİ 14
İŞKUR'A KAYITLI İŞGÜCÜ GÖSTERGELERİ 30
İKİNCİ BÖLÜM 40
İŞGÜCÜ PİYASASI TALEP ARAŞTIRMASI SONUÇLARI 40
İŞYERLERİ VE MEVCUT İSTİHDAM 42
AÇIK İŞLER 47
TEMİNİNDE GÜÇLÜK ÇEKİLEN MESLEKLER 51
2012 YILINDA İŞE GİRİŞ- ÇIKIŞLAR 54
GELECEK DÖNEM İSTİHDAM EĞİLİMLERİ 56
SONUÇ 58
KAYNAKÇA 63
EKLER 64
Ek 1- İl İşgücü Piyasası Talep Araştırması 64
Ek 2- Yöntem 68
Ek 3: Örnekleme Yapılan İller Listesi ve Örnek Sayıları 69
Ek 4- Tanım ve Kavramlar Sözlüğü 71
Ek 5-Nüfus ve Konut Araştırması Kapsamında İl Düzeyinde Temel İşgücü Göstergeleri 77
Ek 6- İllerin Sosyo-Ekonomik Sıralaması 80

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 1: Ana Sektörlere Göre Gayri Safi Katma Değer…… 7
Tablo 2: Kişi Başına Gayri Safi Katma Değer……. 8
Tablo 3: 2012 Yılı Sektörlere Göre Kamu Yatırımları…… …… 8
Tablo 4: Sektörlere Göre Açılıp Kapanan İşyerleri …… 9
Tablo 5 : Yerleşim Yerlerine Göre Nüfus…… 10
Tablo 6: Yaş Grubu ve Cinsiyete Göre Nüfus……. 11
Tablo 7: İllerin Aldığı Net Göç Hızı…… …….. 12
Tablo 8: Yerleşim Yeri ve Eğitim Seviyesine Göre Mezun Olan Öğrenci Sayısı…… 13
Tablo 9: Yerleşim Yeri ve Eğitim Seviyesine Göre Yeni Kayıt Öğrenci Sayısı…… 13
Tablo 10: Eğitim Durumuna Göre Nüfus, İstihdam Ve İşsizlik, TR33,2011……. ……. 14
Tablo 11 :Eğitim Durumuna Göre İstihdam,İşsizlik,TR33,Bin Kişi,2011…… 15
Tablo 12: Eğitim Seviyesi ve Sektörlere Göre İstihdam,TR33, bin kişi, 2011…… 18
Tablo 13.Yaş Gruplarına Göre İstihdam Oranı,TR33, %, 2011…… 18
Tablo 14: İşteki Duruma Göre İstihdam, TR33, bin kişi, 2011…… 19
Tablo 15: Daha Önce Çalışılan Faaliyete Göre İşsizlerin Eğitim Durumu,TR33, bin kişi, 2011…….. 25
Tablo 16: Eğitim Düzeyine Göre İş Arama Süreleri, TR33, bin kişi, 2011…… 26
Tablo 17: Genç ve Yetişkinlerin İşgücü Durumu, TR33, bin kişi, 2011……. 26
Tablo 18: İşgücü Dışında Bulunma Nedeni, TR33, bin kişi, 2011……. 28
Tablo 19: Genç Nüfusun İşgücü Dışında Bulunma Nedeni,TR33,2011……. …….. 29
Tablo 20:Kayıtlı İşsizlerin Yaş Gruplarına Göre Dağılımı,2012……. …….. 30
Tablo 21: Öğrenim Durumuna Göre İşsizlik Ödeneği Dağılımı,2012…… …….. 32
Tablo 22: Yaş Gruplarına Göre İşsizlik Ödeneği Başvuruları,2012…….. …….. 32
Tablo 23:Mesleklere Göre Başvurularını Dağılımı,2012…… …….. 34
Tablo 24: Mesleklere Göre Açık İşler,2012……. …….. 36
Tablo 25: İŞKUR İşgücü Piyasası Araştırmaları (2007-2012) …… …….. 41
Tablo 26: Cinsiyete Göre Çalışanların Sektörel Dağılımı,2012…… …….. 43
Tablo 27: En fazla Çalışanı Olan İlk On Mesleğin Toplam Çalışanlar İçindeki Oranı ,%..... …….. 46

Tablo 28 : Temininde Güçlük Çekilen Meslekler,2012…… …….. 53
Tablo 29 : Sektörlere göre işe giriş çıkışlar, Net istihdam,2012……. …….. 54
Tablo 30 : 2012 Yılı Aralık Ayı ve 2013 Yılı Haziran Ayı <u>İtibariyle</u> Net İstihdam Değişim Oranı (%) …… 56

ŞEKİLLER LİSTESİ

Grafik 1 : Yaş Bağımlılık Oranları, %, 2011 12
Grafik 2 : İşgücüne Katılım, İstihdam, İşsizlik Oranları, 2010 15
Grafik 3: Cinsiyete Göre İstihdam Oranı,TR33,%,2011 16
Grafik 4: Eğitim Durumuna Göre İstihdam Oranı, TR33,%,2011 17
Grafik 5: İstihdamın Cinsiyete Göre Tarım Ve Tarım Dışı Dağılımı,TR33,%,2011 17
Grafik 6: Eğitim Seviyesine Göre İstihdam Oranı,TR33,%,2011 18
Grafik 7: İşteki Duruma Göre İstihdam, TR33, %,2011 19
Grafik 8: Sektörlere Göre İstihdam Oranı,TR33,2011 20
Grafik 9: Türkiye ve TR33 Tarım ve Tarımdışı Kayıt Dışı Çalışma Oranı, %, 2011 20
Grafik 10: Tarım ve tarım dışı sektörlerde cinsiyete göre kayıt dışı istihdam oranı, TR33,%,2011 21
Grafik 11: Türkiye ve TR33 sektörel kayıt dışı çalışma oranı,%,2011 21
Grafik 12: Eğitim Durumuna Kayıt dışılık, TR33,%,2011 22
Grafik 13: Yıllara Göre Kayıt dışılık Oranları,TR33 23
Grafik 14: İşteki Duruma Göre Kayıt dışılık Oranı,TR33,%,2011 23
Grafik 15: Gençlerin Çalıştıkları Sektörler, TR33,2011 24
Grafik 16: Eğitim Durumuna Göre İşsizlik Oranı,TR33,%,2011 24
Grafik 17: Yaş Gruplarına Göre İşsizlik Oranı,TR33,%,2011 25
Grafik 18: Eğitim Durumuna Göre İşgücü Dışında Bulunma oranı,TR33,2011 27
Grafik 19: işgücüne katılma oranı,tr33 27
Grafik 20 :işgücüne dahil olmayan nüfus, tr33 27
Grafik 21: Nedene ve Cinsiyete Göre İşgücü Dışında Bulunma Oranı,TR33,%,2011 28
Grafik 22: Genç Nüfusun İşgücü Dışında Bulunma Oranı,TR33,2011 29
Grafik 23: Kayıtlı İşsizlerin Cinsiyete Göre Dağılımı,%,2012 30
Grafik 24: Kayıtlı İşsizlerin Yaş Gruplarına Göre Dağılımı,%,2012 31
Grafik 25: Kayıtlı işsizlerin eğitim durumuna göre dağılımı,%,2012 31
Grafik 26: Kayıtlı İşsizlerin Bekleme Sürelerine Göre Dağılımı,2012 33
Grafik 27: Öğrenim Durumuna Göre Başvuruların Dağılımı,%,2012 33
Grafik 28: Cinsiyete Göre Başvurular,%,2012 34
Grafik 29:Kurs Türlerine Göre Katılan Sayısı,%,2012 35
Grafik 30: Açık İşler,%,2012 35
Grafik 31: Sektörlere Göre Açık İşler,%,2012 36
Grafik 32: Sosyal Duruma Göre Açık İşler,%,2012 37
Grafik 33: Meslek Gruplarına Göre Açık İşler,%,2012 37
Grafik 34: Cinsiyete Göre İşe Yerleştirmeler,%,2012 38
Grafik 35: Eğitim Durumlarına Göre İşe Yerleştirmeler,%,2012 38
Grafik 36: Meslek Gruplarına Göre İşe Yerleştirmeler,%,2012 39
Grafik 37: İşyerlerinin Sektörel Dağılımı,%,2012 42
Grafik 38: Çalışanların Sektörlere Dağılımı ,2012 43
Grafik 39: Sektör İçindeki Kadın Erkek Payları,2012 44
Grafik 40: Ana Meslek Gruplarına Göre Çalışanların Dağılımı 45
Grafik 41: Ana Meslek Gruplarına Göre Cinsiyet Oranları,% 45
Grafik 42: Sektörler İtibarıyla Açık İş Oranları (%) 47
Grafik 43: Ana meslek Gruplarına Göre Açık İşlerin Dağılımı,%,2012 48
Grafik 44: Ana Meslek Gruplarına Göre Açık İş Oranları,%,2012 48
Grafik 45: En fazla Açık İş Belirtilen İlk On Mesleğin Toplam Açık İş İçindeki Oranı ,% 49
Grafik 46: Açık İşler İçin İstenen Eğitim Düzeyi,%,2012 50
Grafik 47: Açık İşler İçin İstenen Beceri Düzeyi,%,2012 50
Grafik 48: Açık İşlerin Karşılanma Yolları ,%,2012 51
Grafik 49: Temininde Güçlük Çekilen Mesleklerin Sektörel Dağılımı,%,2012 52
Grafik 50: Temininde Güçlük Çekilen Meslek Grupları ,%,2012 53
Grafik 51: Mesleklerin Temininde Güçlük Çekilme Nedenleri.,%,2012 54
Grafik 52: Sektörlere Göre Net İstihdam Değişim Oranı,%,2012 55

KISALTMALAR

AB: Avrupa Birliği

ABD: Amerika Birleşik Devletleri

ADNKS: Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi

AİO: Açık iş Oranı

***Bk.* :** Bakınız

EUROSTAT: Avrupa Birliği İstatistik Ofisi

ILO: International Labor Organization (Uluslararası Çalışma Örgütü)

ISCO: International Standard Classification of Occupations (Uluslararası Meslek Sınıflama Standardı)

İBBS: İstatistiki Bölge Birimleri Sınıflaması

İO: işsizlik oranı

İKO: İşgücüne katılma oranı

İŞKUR: Türkiye İş Kurumu

İPA: İşgücü Piyasası Analizi

NACE: European Classification of Economic Activities (Avrupa Birliği'nde Ekonomik Faaliyetlerin İstatistikî Sınıflaması)

NİDO: Net İstihdam Değişim Oranı

OECD: Organization for Economic Co-operation And Development (Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü)

TİPA: Türkiye İşgücü Piyasası Analizi

TMS: Türk Meslekler Sözlüğü

TÜİK: Türkiye İstatistik Kurumu

YÖNETİCİ ÖZETİ

Afyonkarahisar ilinin yer aldığı TR33 bölgesinde sektörlere göre Gayri Safi Katma Değer[1] oranlarına bakıldığında hakim sektör % 47,9 pay ile hizmetler sektörüdür. İkinci sırada % 32,3 ile sanayi yer almaktadır. Tarım sektörü, % 19,8 ile en az paya sahip sektör olmasına rağmen bölge Gayri Safi Katma Değeri içindeki payı Türkiye ortalamasından 11 puan daha yüksektir. Bölgede kişi başı düşen katma değer 10.575 liradır. Bu değer ile bölge, kişi başına Türkiye'de yaratılan katma değerden % 12 daha az katma değer yaratmaktadır.

Afyonkarahisar ilinin 2012 yılı itibariyle toplam kamu yatırımı 229 366 TL'dir. Bu yatırımlarda en yüksek kamu yatırım payı 72 502 TL ile Tarım sektöründedir. En az kamu yatırım payı ise 845 TL ile Turizm sektörüdür

2011 yılı sonuçlarına göre Afyonkarahisar ilinin nüfusu 698.626 olup , ilde 347.311erkek, 351.315 kadın yaşamaktadır. Afyonkarahisar ilinde nüfusun yerleşim yerlerinin dağılımı Türkiye ortalamasından farklıdır. 2011 yılı sonunda Türkiye ortalamasında nüfusun % 77'si il/ilçe merkezlerinde ikamet ederken, Afyonkarahisar da bu oran % 53'dür. Diğer bir ifade ile Afyonkarahisar da Türkiye ortalamasına göre daha fazla kişi kırsalda yaşamaktadır. 2012 yılında Afyonkarahisar ilinin nüfusu artarak 703.948 kişi olmuştur.

2011 yılı verilerine göre Afyonkarahisar ilinde 15+yaş 526.565 bin kişidir. Çalışma yaşı erkek nüfus 259.133, kadın nüfus 267.432'dir.15+yaş nüfusun %4,9 'u okur yazar değildir. Nüfusun % 6,1 'i sadece okur yazar olup, ilkokul diploması bile yoktur. Çalışabilir yaştaki nüfusun ağırlıklı kısmını(%63,1)[2] lise altı eğitimliler oluşturmaktadır. Okur yazar olmayanlar, okur yazar olup bir okul bitirmeyenler ve lise altı eğitimliler birlikte değerlendirildiğinde, il Türkiye ortalamasından (%64,3) daha yüksek bir eğitim seviyesine sahiptir. Kadınlar arasında özellikle diplomasızlık durumu erkeklere göre çok daha yaygındır. Okur yazar olmayan nüfusun %86,7 'si, diploması olmayanların da %72,1'i kadın nüfustur. Nüfusun sadece %17,6 'sı lise ve dengi okul mezunu, %8,2 'si yüksek eğitimlidir.

Afyonkarahisar ilinde yaş bağımlılık oranları[3] Türkiye ortalamasından farklıdır. Çocuk bağımlılık oranı Türkiye ortalamasının 0,7 puan altında seyrederken, yaşlı bağımlılık oranı Türkiye ortalamasının 3,3 puan üzerindedir. Bunun sonucunda da Afyonkarahisar ili toplam yaş bağımlılık oranı Türkiye ortalamasının 2,6 puan üzerindedir.

Afyonkarahisar ili göç veren bir ildir. Net göç hızı binde -9,75'dir ve il, göç veren 58 il içinde en yüksek net göç hızına sahip 22. ildir. Göç verdiği ve aldığı nüfusun en önemli bölümünü 20-24 yaş grubu oluşturmaktadır. 2007-2011 döneminde sürekli göç veren bir il olan Afyonkarahisar 2012 yılında nüfusunu arttırmıştır.

Afyonkarahisar ilinde 2010/2011 döneminde ilköğretimden mezun olan 11.847 öğrenciden 8.799'u genel ve mesleki ve teknik orta öğretim olmak üzere orta öğretime devam etmektedir. İlköğretimden mezun olan öğrencilerin % 6,6 ' sına karşılık gelen 792 öğrenci eğitim

---

[1] İl ekonomisinin en önemli göstergesi olan İllerin Gayri Safi Yurt İçi Hasıla değerleri 2001 yılından itibaren hesaplanmamaktadır. Bu serinin yerine üretilen Gayri Safi Katma Değer İstatistiklerinin en son yayınlanma yılı 2011 yılı olup, 2008 yılı değerlerini içermektedir. 2009 yılı değerlerine ilişkin veri seti henüz yayınlanmamıştır. Serinin başlangıç yılı 2004 yılıdır.

[2] Lise altı eğitimliler ilkokul, orta okul ve dengi ile ilköğretim mezunlarını kapsamaktadır.

[3] Yaş bağımlılık oranı: Çalışan (15-64) her 100 kişinin bakmakla yükümlü olduğu çalışmayan (0-14 ile 65+) kişi sayısıdır.

hayatından tamamen ayrılmıştır. İlköğretimden ayrılma oranı % 15,3 olan Türkiye oranının altındadır.

TR33 bölgesine nüfus, istihdam, işsizlik ve işgücü dışı nüfus olarak bakıldığında, geniş yaş grubu (15-55+ yaş) toplam nüfusun 2.123.000 kişi olduğu, 1.119.000 kişilik nüfusun işgücü piyasasında çalışan veya işsiz olarak yer aldığını (%52,7), 1.004.000 kişinin ise işgücü içerisinde yer almadığını (%47,2) görmek mümkündür. İşgücünün içinde ve dışında bulunan en ağırlıklı nüfusun eğitim durumu lise altı derecesindedir.İl bazında mevcut işgücü piyasası temel değişkenler itibariyle ele alındığında Afyonkarahisar ilinde dikkati çeken önemli husus işsizlik oranının düşüklüğüdür. İşsizlik oranı 2010 yılı itibariyle % 7,6'dır. Bu oran ile en düşük işsizlik oranına sahip 19. ildir. İşgücüne katılım oranı %47,1'dir. İstihdam oranı % 43,5 ile % 43 olan Türkiye ortalamasına çok yakındır.

Bölge 15+yaş kurumsal olmayan nüfus 2.123.000 kişidir.[4] Bu nüfusun % 12' si okur yazar değildir. % 66 'sı lise altı eğitimlidir. % 13,6 'sı lise ve dengi okul , %8 'i yüksek okul mezunudur. Çalışan 1.066 bin, işsiz 53 bin, işgücü dışı nüfus 1.004 bin kişidir.

Bölge istihdam oranı % 50,2'dir. Her 100 erkekten 69'u (%69,3) her 100 kadından 32'si(%31,8) çalışmaktadır. Erkek istihdamı oranı % 65,1 olan Türkiye ortalamasından 4,2 puan yüksek, kadın istihdam oranı da Türkiye ortalamasından (%25,6) 6,2 puan yüksektir. Diğer bir ifade ile bölge istihdam oranını Türkiye ortalamasının çok üzerine çıkartan kadınlardır. Bunun nedeni tarımda ücretsiz aile işçisi olarak çalışan kadınların bölgede daha çok olmasıdır.

Okur yazar olmayanlarda %21,6 olan istihdam oranı, lise altı eğitimlilerde %51,4'e, lise ve dengi okul mezunlarında %55,5'e yüksek okul mezunlarında % 73,7'ye yükselmektedir. Kadınlarda lise altı eğitimlilerde % 33,3 olan istihdam oranı 35,6 puan artarak yüksek eğitimlilerde % 62,7'ye, erkeklerde 11,2 puan artarak % 69'dan % 80,2'ye yükselmektedir.

Türkiye ortalamasında kadınların çoğunluğu tarım dışı sektörlerde çalışırken, (kadın istihdamının %57,8'si) , bölgede durum bunun tam tersidir. Bölge kadınlarının %66,5'i tarımda çalışmaktadır. Bölge istihdamında tarım dışı sektör hakimdir. Bölgede çalışanların %55,3'ü tarım dışı sektördedir. Bu oran Türkiye ortalaması olan %74,5'in altındadır. Bölgede erkeklerin çoğunluğu (%65,6) tarım dışı sektörlerde çalışmakla birlikte, oran Türkiye ortalaması olan %81,3'ün altındadır.

Bölge istihdamının % 5'ini okuma yazma bilmeyenler oluştururken, % 68'ini de lise altı eğitimliler oluşturmaktadır. Lise ve dengi okul mezunlarının istihdamdaki oranı % 15, yüksek eğitimlilerin oranı da % 12'dir. Bölgede düşük eğitim seviyesinde olanlar ağırlıklı olarak tarım sektöründe çalışmaktadır. Okuma yazma bilmeyenlerin neredeyse tamamı (% 85,5) tarım sektöründe çalışırken, lise altı eğitimlilerin de %54,4'ü tarım sektöründe çalışmaktadır. Buna karşın lise ve yüksek eğitimlilerin tercih ettikleri sektör hizmetler sektörüdür. Lise eğitimlilerin % 50'si, yüksek eğitimlilerin de % 77,8'i hizmetler sektöründe çalışmaktadır.

Bölgede çalışanların ,yaş gruplarına göre istihdam oranlarına bakılacak olursa ; erkeklerde en yüksek istihdam oranı %89,7 ile 25-34 yaş aralığındadır. Kadınlarda ise en yüksek istihdam oranının olduğu yaş aralığı %42,6 ile 35-54 'tür.

İşteki durum ve istihdamın sektörel dağılımı cinsiyete göre farklılık göstermektedir. Erkeklerin %53,8'i ücretli veya yevmiyeli olarak çalışırken , bu oran kadınlarda %32,9'a gerilemektedir. Buna karşın ücretsiz aile işçisi olarak çalışan erkeklerin oranı %8,4 iken, bu oran kadınlarda % 60,6'ya çıkmaktadır.

[4] TÜİK kurumsal olmayan nüfusu okul, yurt, otel, huzurevi, hastane, hapishane, kışla ya da orduevinde ikamet edenler dışında kalan nüfus olarak tanımlamaktadır.

Erkek istihdamında hakim sektör hizmetlerdir. Çalışan her 100 erkekten 38'si hizmetler sektöründedir. İkinci sırada %34,4 ile tarım sektörü yer almaktadır. Kadın istihdamında hakim sektör, tarımdır. Çalışan her 100 kadından 67'si tarımdadır. İkinci sırada % 23 ile hizmet sektörü yer almaktadır.

Sektörlere göre istihdam dağılımına bakıldığında; %45 ile çalışanların büyük çoğunluğu tarım sektöründedir. Bu oranı %33 ile hizmet, %22 ile sanayi sektörü takip etmektedir.

Bölge istihdamının % 43,4 'ü kayıt dışındadır. Bölge kayıt dışı çalışma oranları itibariyle ilginç bir yapıya sahiptir. Hem tarım hem de tarım dışı sektörlerde kayıt dışı istihdam oranı Türkiye ortalamasının altında olmasına rağmen, toplam kayıt dışı istihdam oranı Türkiye ortalamasından daha yüksektir. Bunun nedeni tarım sektörünün toplam istihdam içindeki payının Türkiye ortalamasından yaklaşık 20 puan yüksek olmasıdır. Bölgede toplam istihdamın %45'i tarımda iken, bu oran Türkiye ortalamasında %25,5'tir. Tarım dışı sektörlerde kayıt dışı çalışma oranı % 19, tarım sektöründe % 73,6'dır. Kadınlarda kayıt dışı istihdam oranı erkeklerin kayıt dışı oranının iki katından fazladır. Erkeklerde %30,6 olan kayıt dışı çalışma oranı kadınlarda %70,8'ye yükselmektedir. Tarım dışı sektörlerde kayıt dışı çalışma oranlarında cinsiyetler arası fark, yine kadınlar aleyhine olmakla birlikte, tarımdaki gibi fazla değildir. Tarım dışında erkeklerin %17,9'u , kadınların da %23,5'i kayıt dışı çalışmaktadır.

Bölgedeki kayıt dışılık oranı Türkiye ortalamasına çok yakındır. 2011 yılı için Türkiye de 42,1 olan kayıt dışılık oranı bölgede 43,4'tür .Bölgede kayıt dışılığın en fazla olduğu sektör tarım sektörüdür. Tarım dışı sektörlerde ise oranlar birbirine çok yakındır. Bölgede sanayi sektöründe kayıt dışılık 18,9 iken hizmet sektöründe bu oran 19,1 'e yükselmiştir

Kayıt dışılık ile eğitim arasında negatif ilişki vardır. Eğitim seviyesi yükseldikçe kayıt dışı çalışma azalmaktadır. Kayıt dışılıkta özellikle cinsiyetler arasında çok büyük farklılık vardır. Erkeklerde %31 olan kayıt dışı çalışma oranı kadınlarda % 71'e yükselmektedir. Bölgede en yüksek kayıt dışılık oranı %92,9 ile okuma yazması olmayan kadınlardadır. Bu eğitim seviyesinde erkeklerde kayıt dışı çalışma oranı %61,5'dir. Cinsiyetler arası fark lise altı eğitimlilerde en yüksek noktaya ulaşmaktadır. Lise altı eğitimli kadınlarda kayıt dışı çalışma oranı erkeklerin 2 katından daha fazladır. En düşük kayıt dışı çalışma oranı %7,9 ile yüksek eğitimlilerdedir ve cinsiyetler arası fark çok azdır.Yıllar itibariyle kayıt dışılıkta iyileşme vardır. Son beş yılda azalış ve artışlar olmuştur. Fakat genele bakıldığında 2007 yılında 48,6 olan kayıt dışılık oranı 2011 yılında 43,4'e gerilemiştir.

En düşük kayıt dışı istihdam oranı ücretli ve yevmiyeli olarak çalışanlardadır. Ücretli veya yevmiyeli çalışanların %20'si kayıt dışı istihdam edilmektedir. İşveren ve kendi hesabına çalışanlarda kayıt dışı çalışma oranı %39,8'dır

Bölgede 194 bini kadın, 183 bini erkek olmak üzere 377 bin genç[5] bulunmaktadır. Gençlerin 139 bini istihdamda yer almaktadır. Gençlerin istihdam oranı % 36,8'dir. Genç erkeklerin istihdam oranı genç kadınların istihdam oranından yüksektir, genç erkeklerin istihdam oranı % 48,6, genç kadınların ise %25,7'dir. Gençlerin de en fazla çalıştıkları sektör tarımdır. Her çalışan 100 gençten 42'si tarım sektöründedir. İkinci sırada % 33,8 ile hizmet ve 25,2 ile sanayi sektörleri takip etmektedir. Gençlerde de cinsiyetler arası çalışılan sektörler farklıdır. Genç kadınların %58'i tarım sektöründe çalışırken, genç erkeklerin çoğunluğu tarım ve hizmet sektöründe çalışmaktadır. Genç erkek istihdamında sanayi ve tarım sektörleri birbirine çok yakın orandadır.

[5] Genç nüfus: 15-24 yaş grubu , TÜİK

Bölge toplam işsizlik oranı % 4,7, erkek işsizlik oranı % 4,7, kadınlarda % 4,9'dur. En düşük işsizlik oranı % 1,8 ile okur yazar olmayanlarda iken bunu % 3,6 ile lise altı eğitimliler izlemektedir. Eğitimsizler ve düşük eğitimliler işgücü piyasası dışında yer almaktadırlar. Lise ve dengi okul mezunlarında % 8,4 olan işsizlik oranı yüksek okul mezunlarında % 7,5'dir. Diğer bir ifade ile işsizlik oranının en yüksek olduğu eğitim seviyesi lise ve dengi meslek okulu mezunlarıdır. Yalnız bölgede çok ilginç bir yapı dikkati çekmektedir. Hem lise ve dengi meslek okulu hem de yüksek eğitim işsizlik oranını yükselten kadınlardır. Lise ve dengi meslek okulunda erkeklerde % 6,5 olan işsizlik oranı, kadınlarda % 15,7'ye, yüksek eğitimli erkeklerde % 6,1'den kadınlarda % 10,2 'ye yükselmektedir. Lise ve dengi meslek okulu mezunu kadınlardaki işsizlik oranı, bölgenin en yüksek işsizlik oranıdır.

En yüksek işsizlik oranı hem erkeklerde hem de kadınlarda 20-24 yaş grubundadır. Bu yaş grubunda %14 olan işsizlik oranı, erkeklerde %14,5, kadınlarda ise %13,1'dir. Bölgedeki en yüksek işsizlik oranı da 20-24 yaş grubu erkeklerdeki işsizlik oranıdır. 20-24 yaş grubunu %8,5 ile 15-19 yaş grubu takip etmektedir. Bu grupta erkeklerde işsizlik oranı %7,8 ile %10 olan kadın işsizlik oranından daha düşüktür. Bölgedeki işsizlerin hemen hemen yarısını (%49) lise altı eğitimliler oluşturmaktadır. Sektörel olarak incelendiğinde işsizlerin çoğu hizmet sektöründe çalışmıştır. Bu veriyi yükselten ilkokul ve yüksekokul mezunu işsizlerdir.

Eğitim düzeyine göre iş arama süreleri farklılaşmaktadır. Lise altı eğitimlilerin verilen kayıt dışı çalışmayı kabul etmeleri işsizlik sürelerinde de etkili olmaktadır. Lise altı eğitimlilerin %81,4'ü bir yıldan daha az sürede iş bulmaktadır. Yüksek eğitimlilerin ise %30'u bir yıldan fazla sürede iş aramaktadır.

Bölge işsizlerinin %35,8'ini gençler oluşturmaktadır. İşsizlik oranı genç nüfusta %12'dir.25 yaş ve üzeri nüfustaki işsizlik oranı ise sadece %3,5'tir.İstihdam oranı %53,0 ile 25 yaş ve üzeri nüfusta,%36,8 ile 15-24 yaş arası nüfustan daha fazladır.

Cinsiyet ve eğitim düzeyine göre işgücü dışında bulunma oranı farklılaşmaktadır. Çalışabilir yaştaki erkek nüfusun %27,3'ü işgücü dışında iken, kadınlarda bu oran % 66,5'e çıkmaktadır. Eğitim durumlarına göre işgücü dışında bulunma oranı incelendiğinde her iki cinsiyette de okuma yazma bilmeyen nüfus ön plandadır. Bu oran erkeklerde %71,1,kadınlarda ise %79,6'dır.Hem kadınlarda hem erkeklerde eğitim seviyesi arttıkça işgücü dışında bulunma oranı azalmaktadır. Yükseköğretim mezunlarında işgücü dışında bulunma oranı erkeklerde 14,3 kadınlarda ise % 29,7'dir.

İşgücü dışında bulunma nedenlerinde kadınlarda ilk sırada %66,3 ile ev işleriyle meşgul olma yer alırken, erkeklerde %48,3 ile emeklilik yer almaktadır. İşgücü dışındaki kadın nüfusun sadece %2,5'i emeklidir. Erkeklerde ikinci sırada %24,8 ile eğitim ve öğretimde olanlar yer alırken, kadınlarda bu oran %9,1'dir.Erkeklerde dikkat çeken diğer bir husus iş bulma ümidi veya diğer nedenlerle çalışmak istedikleri halde iş aramayanların , işgücü dışındaki erkeklerin %6,6'sını oluşturmalarıdır

GİRİŞ

Afyonkarahisar ili işgücü piyasası analiz raporunun nihai hedefi ilin işgücü piyasası arz ve talep boyutunu birlikte ele alarak, arz ve talep arasındaki eşleşme problemlerini ortaya çıkartmak ve bu dengesizliğin giderilmesine yardımcı olacak önerileri oluşturmaktır.

İyi işleyen bir işgücü piyasasının oluşabilmesi, işgücü arz ve talebinin temel niteliklerinin incelenip bunlara uygun önlemlerin zamanında alınmasına bağlıdır. Birçok ülkede yüksek işsizlik oranlarına rağmen özellikle kısa dönemli işgücü talebinin hep yüksek olduğu da sık sık ifade edilmektedir. Birçok sektörde işgücü fazlalığı olmasına rağmen etkin eşleştirme eksikliği ve beceri uyumsuzlukları nedeniyle işgücü açığı karşılanmayabilmektedir. Açık işler, işgücünün mobilitesinin yetersizliği ve işverenin talep ettiği niteliklere sahip eleman olmayışı nedenlerinin yanı sıra bazı mesleklerde iş ortamı ve ücretin beğenilmemesi nedeniyle de zamanında doldurulamamaktadır.

İller bazında etkin bir işgücü piyasası analizi için, illerin arz ve talep yapısını aynı dönem itibariyle yansıtan arz ve talep verilerine ihtiyaç vardır. Bu ihtiyaç doğrultusunda ideal olan, il işgücü piyasasının her iki boyutunu ortaya koyan araştırmaların eşanlı yapılmasıdır. Böyle bir çalışmanın gerek işgücü gerekse mali açıdan yaratacağı büyük yük dikkate alındığında, pratik bir çözüm işgücü piyasası arz analizlerinde mevcut veri setlerinin kullanımıdır. İşgücü Piyasasının arz tarafına yönelik veriler ağırlıklı olarak Türkiye İstatistik Kurumu'nun (TÜİK) Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi (ADNKS) ile Hanehalkı İşgücü Anketi (HİA) sonuçlarına dayanmaktadır.

İşgücü piyasası talep verileri Çalışma ve İş Kurumuna kayıtlı işverenler itibariyle idari kayıt olarak mevcuttur, ancak bu kayıtlar ilin genel talep yapısı hakkında yeterince fikir verememektedir. İşgücü talebinin illerdeki tüm işverenleri kapsayacak şekilde üretilmesi işgücü piyasasının doğru takibi açısından son derece önemlidir ve bu nedenle de özel bir talep araştırmasının periyodik olarak düzenlenmesi bir gerekliliktir.

İşgücü talep verilerinin elde edilmesine yönelik çalışmalar Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlükleri tarafından 2007 yılından beri sürdürülmektedir. Bu çalışmalarda değişik yöntemlerin kullanılması sonucu, hem illerin işgücü piyasalarının yıllar itibariyle değişimlerinin izlenmesinde hem de iller arası karşılaştırmalarda problemler yaşanmıştır.. Problemlerin giderilmesi için tüm iller için standart bir talep araştırması uygulanması ve işgücü piyasası analiz raporunun yazımı kaçınılmaz olmuştur.

İhtiyaçlar doğrultusunda Kamu İstihdam Hizmetlerinin Geliştirilmesi Projesi kapsamında Afyonkarahisar ilinde 10 Eylül – 31 Ekim 2012 tarihleri arasında İşgücü Piyasası Talep Araştırması uygulanmış ve işgücü piyasasının arz ve talep boyutunu ele alan İşgücü Piyasası Analiz Raporu hazırlanmıştır.

Bu Rapor iki bölüm olarak ele alınmıştır.

Birinci bölüm, ilin işgücü piyasasını etkileyen temel unsurlardan ekonomik veriler, nüfus ve eğitim göstergeleri ile işgücü göstergeleri birlikte ele alınarak, il işgücü piyasasının genel görünümü analiz edilmiştir. Bu bölümde ayrıca İŞKUR verileri de ele alınarak ilin işgücü piyasası İŞKUR verileri ile analiz edilmiştir.

İkinci bölüm, İşgücü Talep Araştırması sonuçlarını analiz ederek Afyonkarahisar işgücü talep yapısını ortaya koymaktadır. İşgücü Talep verilerine yönelik veri setlerinin temini doğrultusunda uygulanan İşgücü Talep Araştırmasının amacı işverenlerin açık işlerini tespit etmek, işgücü piyasasında mevcut, geçmiş ve gelecek dönemde meydana gelen veya gelmesi beklenen mesleki değişim ve gelişimleri izlemektir.

BİRİNCİ BÖLÜM
İŞGÜCÜ PİYASASININ GENEL GÖRÜNÜMÜ

İŞGÜCÜ PiYASASINI ETKİLEYEN UNSURLAR: ARKA PLAN

Bu kısımda işgücü piyasası ile ilgili olabilecek "Ekonomik Veriler" "Nüfus Göstergeleri" "Eğitim Göstergeleri "Genel İşgücü Göstergeleri" "İŞKUR'a Kayıtlı İşgücü Göstergeleri" ne yer verilecektir.

İşgücü arz analizlerinde kullanılan veri setlerinden nüfus ve eğitim göstergelerini iller itibariyle ve yıllık bazda bulmak mümkün iken ekonomik yapı ve işgücü piyasası veri setlerinin tümünü iller bazında elde etmek mümkün değildir. Bu veri setlerinin büyük bir kısmı bölgesel (İBBS 2 bölgeleri)[6] veri setleridir. Bölgeler mümkün oldukça illerin sosyo-ekonomik yapıları dikkate alınarak bir araya getirilmeye çalışılsa da iller arası gelişmişlik indeksi dikkate alındığında bölgelerin oluştuğu iller arasında farklılıklar ortaya çıkabilmektedir. Bu nedenle bölgesel göstergelerin, kapsadığı illeri temsil ettiğini söylemek her bölge için geçerli olmayabilmektedir ve bölge istatistikleri kullanılarak yapılan yorumlarda bu hususa dikkat edilmelidir.

Bu durum Afyonkarahisar ilinin yer aldığı TR33 (Afyonkarahisar, Manisa, Kütahya, Uşak illerini içeren bölge) için de geçerlidir. Manisa ,Uşak ile benzer sosyo-ekonomik gelişmişlik sıralamasında yer alırken, Afyonkarahisar ve Kütahya daha alt sıradadır.[7] Bölgede gelişmişlik sıralaması itibariyle en az gelişmiş il, 43. sırada olan Afyonkarahisar'dır. Kütahya 38. sırada yer alırken, Uşak 25. ve Manisa 23. sırada bulunmaktadır.

Arka plan veri setlerinin diğer bir problemi de verilerin güncel olmaması ve daha önce üretilen bazı veri setlerinin de artık üretilmemesidir. Örneğin illerin işgücüne katılım, istihdam ve işsizlik oranları en son 2010 yılında yayınlanmış ve raporda bu veriler kullanılmıştır. Nüfus ve Konut araştırması kapsamında derlenen işgücü piyasası göstergeleri Ek 4 kapsamında sunulmuştur.

---

[6] Bölgesel sınıflama üç düzeyden oluşmaktadır. İlk aşamada idari yapıya uygun olarak 81 il, 3.düzeyde bölge birimleri olarak tanımlanmıştır. Ekonomik, sosyal, kültürel ve coğrafi yönlerden benzer illerin belirli bir nüfus büyüklüğü de dikkate alınarak gruplanması ile 26 birim 2. Düzeyde bölge birimleri tanımlanmıştır. Yine aynı kritere göre 2. düzey bölge birimlerinin gruplanması sonucu 12 birim 1. düzeyde bölge birimleri tanımlanmıştır.

[7] İllerin ve bölgelerin sosyo-ekonomik gelişmişlik sıralamasına ilişkin en son çalışma Kalkınma Bakanlığı tarafından 2011 yılında yapılan çalışmadır. Çalışma; demografi, eğitim, sağlık, istihdam, rekabetçi ve yenilikçi kapasite, mali kapasite, erişebilirlik ve yaşam kalitesi olmak üzere 8 alt kategoride 61 değişken ve temel bileşenler analizi kullanılarak hazırlanmıştır.

EKONOMİK VERİLER

İlin yarattığı katma değer, kişi başına düşen gelir, büyüme hızı, özel ve kamu sektörü yatırımları gibi ekonomik değişkenler ilin sosyo ekonomik yapısını ve dolayısıyla ilin işgücü piyasasını etkileyen temel unsurların başında gelmektedir. Ekonomik veri setinin önemli bir bölümünü il ve hatta bölgesel bazda bulmak mümkün değildir.

İlin ekonomik gücünü gösteren temel gösterge illerin milli geliridir. TÜİK illerin milli gelir hesaplamasını 2001 yılından itibaren yayınlamamaktadır. Bu serinin yerine üretilmeye başlanan katma değer ve yıllara göre gelişimini gösteren istatistikler 2008 yılından bu yana üretilmemektedir. Son yıllara ait verinin eksikliğine rağmen, bu kısımda bir fikir vermesi amacıyla veri değerlendirmede kullanılmıştır.

Tablo 1: Ana Sektörlere Göre Gayri Safi Katma Değer

İBBS2/İktisadi faaliyet kolları		2008			
		TARIM	SANAYİ	HİZMETLER	GAYRİSAFİ KATMA DEĞER
TR	**Türkiye**	**8,5**	**27,2**	**64,3**	**100**
TR10	İstanbul	0,2	26,7	73,1	**100**
TR21	Tekirdağ, Edirne, Kırklareli	11,5	35,6	52,9	**100**
TR22	Balıkesir, Çanakkale	20,1	22,6	57,4	**100**
TR31	İzmir	4,8	26,7	68,4	**100**
TR32	Aydın, Denizli, Muğla	14,4	21,8	63,8	**100**
TR33	Manisa, Afyon, Kütahya, Uşak	19,8	32,3	47,9	**100**
TR41	Bursa, Eskişehir, Bilecik	5,5	42,1	52,4	**100**
TR42	Kocaeli, Sakarya, Düzce, Bolu, Yalova	6,1	38,3	55,6	**100**
TR51	Ankara	2,6	24,9	72,5	**100**
TR52	Konya, Karaman	20,0	22,3	57,7	**100**
TR61	Antalya, Isparta, Burdur	14,4	14,7	70,9	**100**
TR62	Adana, Mersin	15,4	23,6	61,0	**100**
TR63	Hatay, Kahramanmaraş, Osmaniye	15,5	27,3	57,2	**100**
TR71	Kırıkkale, Aksaray, Niğde, Nevşehir, Kırşehir	19,6	25,1	55,4	**100**
TR72	Kayseri, Sivas, Yozgat	12,5	30,0	57,5	**100**
TR81	Zonguldak, Karabük, Bartın	5,5	38,2	56,3	**100**
TR82	Kastamonu, Çankırı, Sinop	21,8	19,3	58,9	**100**
TR83	Samsun, Tokat, Çorum, Amasya	18,6	21,6	59,8	**100**
TR90	Trabzon, Ordu, Giresun, Rize, Artvin, Gümüşhane	14,4	20,9	64,7	**100**
TRA1	Erzurum, Erzincan, Bayburt	16,8	16,9	66,4	**100**
TRA2	Ağrı, Kars, Iğdır, Ardahan	24,6	12,6	62,8	**100**
TRB1	Malatya, Elazığ, Bingöl, Tunceli	13,7	19,5	66,8	**100**
TRB2	Van, Muş, Bitlis, Hakkari	21,3	15,8	62,9	**100**
TRC1	Gaziantep, Adıyaman, Kilis	10,4	30,5	59,1	**100**
TRC2	Şanlıurfa, Diyarbakır	21,5	16,6	61,9	**100**
TRC3	Mardin, Batman, Şırnak, Siirt	13,0	31,2	55,8	**100**

Kaynak: TÜİK

Afyonkarahisar ilinin yer aldığı bölgede Gayri Safi Katma Değer[8] itibariyle hakim sektör % 47,9 pay ile hizmetler sektörüdür. İkinci sırada % 32,3 ile sanayi yer almaktadır. Tarım sektörü, % 19,8 ile en az paya sahip sektör olmasına rağmen bölge Gayri Safi Katma Değeri içindeki payı Türkiye ortalamasından 11 puan daha yüksektir.

Tablo 2: Kişi Başına Gayri Safi Katma Değer

Kişi başına gayrisafi katma değer (GSKD)				
Yıl	İBBS2		Kişi başına GSKD (TL)	Kişi başına GSKD ($)
2008	TR33	Manisa, Afyon, Kütahya, Uşak	10.575	8.256

Kaynak: TÜİK

Bölgede kişi başı düşen katma değer 10.575 liradır. Bu değer ile bölge, kişi başına Türkiye'de yaratılan katma değerden % 12 daha az katma değer yaratmaktadır.

Tablo 3: 2012 Yılı Sektörlere Göre Kamu Yatırımları

AFYONKARAHİSAR 2012 YILI KAMU YATIRIMLARI	
SEKTÖR	**YATIRIM**
TARIM	72 502 000
MADENCİLİK	3 314 000
İMALAT	6 400 000
ENERJİ	1 536 000
ULAŞTIRMA-HABERLEŞME	13 385 000
TURİZM	845 000
KONUT	13 546 000
EĞİTİM	49 541 000
SAĞLIK	40 600 000
DİĞER KAMU HİZMETLERİ	27 697 000
TOPLAM(TL.)	**229 366 000**

Kaynak: TÜİK

Afyonkarahisar ilinin 2012 yılı itibariyle toplam kamu yatırımı 229 366 000 TL'dir. Bu yatırımlarda en yüksek kamu yatırım payı 72 502 000 TL ile Tarım sektöründedir. En az kamu yatırım payı ise 845 000 TL ile Turizm sektörüdür.

[8] İl ekonomisinin en önemli göstergesi olan İllerin Gayri Safi Yurt İçi Hasıla değerleri 2001 yılından itibaren hesaplanmamaktadır. Bu serinin yerine üretilen Gayri Safi Katma Değer İstatistiklerinin en son yayınlanma yılı 2011 yılı olup, 2008 yılı değerlerini içermektedir. 2009 yılı değerlerine ilişkin veri seti henüz yayınlanmamıştır. Serinin başlangıç yılı 2004 yılıdır.

Tablo 4: Sektörlere Göre Açılıp Kapanan İşyerleri, 2012

İL ADI	2012 OCAK-ARALIK (ON İKİ) AYLIK)								2011 OCAK-ARALIK (ON İKİ AYLIK)							
	KURULAN			TASFİYE		KAPANAN			KURULAN			TASFİYE		KAPANAN		
	ŞİRKET	KOOP.	GER. KİŞİ TİC. İŞL.	ŞİRKET	KOOP.	ŞİRKET	KOOP.	GER. KİŞİ TİC. İŞL.	ŞİRKET	KOOP.	GER. KİŞİ TİC. İŞL.	ŞİRKET	KOOP.	ŞİRKET	KOOP.	GER. KİŞİ TİC. İŞL.
AFYON	200	7	317	57	29	47	9	107	228	11	272	63	17	44	14	169

Kaynak: TOBB

Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (TOBB) verileri ışığında , Afyonkarahisar ilinde kurulan ve kapanan firma istatistiklerine bakıldığında 2012 yılında , 2011 yılına göre şu tür değişimler izlenmektedir :

- Kurulan şirket sayısı % 12,3 azalmıştır.
- Kapanan şirket sayısı % 6,8 artmıştır.
- Kurulan kooperatif sayısı % 36,4 azalırken, kapanan kooperatif sayısı % 35,7 azalmıştır.
- Kurulan gerçek kişi işletme sayısı % 16,5 artarken , kapanan gerçek kişi işletme sayısı % 36,7 azalmıştır.
- Tasfiyeye giren şirket sayısı % 9,5 azalmış , tasfiyeye giren kooperatif sayısı % 70,6 artmıştır.

NÜFUS GÖSTERGELERİ

İlin demografik yapısı, yani çalışma yaşı nüfusun yaş ve eğitim dağılımı, aldığı ve verdiği göç gibi veriler işgücü piyasasını şekillendiren en önemli unsurlardandır.

Tablo 5 : Yerleşim Yerlerine Göre Nüfus

İllere göre il/ilçe merkezi ve belde/köy nüfusu - 2011									
	İl/İlçe merkezi			Belde/Köy			Toplam		
	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın
Türkiye	57.385.706	28.853.575	28.532.131	17.338.563	8.679.379	8.659.184	74.724.269	37.532.954	37.191.315
Afyonkarahisar	370.411	184.555	185.856	328.215	162.756	165.459	698.626	347.311	351.315

Kaynak: TÜİK

2011 yılı sonuçlarına göre Afyonkarahisar ilinin nüfusu 698.626 olup[9], ilde 347.311erkek, 351.315 kadın yaşamaktadır. Afyonkarahisar ilinde nüfusun yerleşim yerlerinin dağılımı Türkiye ortalamasından farklıdır. 2011 yılı sonunda Türkiye ortalamasında nüfusun % 77'si il/ilçe merkezlerinde ikamet ederken, Afyonkarahisar da bu oran % 53'dür. Diğer bir ifade ile Afyonkarahisar da Türkiye ortalamasına göre daha fazla kişi kırsalda yaşamaktadır. 2012 yılında Afyonkarahisar ilinin nüfusu artarak 703.948 kişi olmuştur.

[9] TÜİK; Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi Sonuçları

Tablo 6: Yaş Grubu ve Cinsiyete Göre Nüfus

Afyonkarahisar İli, yaş grubu ve cinsiyete göre nüfus - 2011			
Yaş grubu	**Toplam**	**Erkek**	**Kadın**
0-4	54,542	28,126	26,416
5_9	54,644	27,994	26,650
10_14	61,298	31,308	29,990
15-19	58,376	29,879	28,497
20-24	54,585	26,696	27,889
25-29	55,498	28,337	27,161
30-34	55,062	27,812	27,250
35-39	47,509	23,377	24,132
40-44	44,588	22,608	21,980
45-49	44,874	22,121	22,753
50-54	38,290	19,219	19,071
55-59	36,519	17,931	18,588
60-64	27,146	12,835	14,311
65-69	21,061	9,746	11,315
70-74	18,608	8,262	10,346
75-79	14,237	6,451	7,786
80-84	8,657	3,507	5,150
85-89	2,625	957	1,668
90+	507	145	362
Toplam	**698,626**	**347,311**	**351,315**
İl, ilçe, belediye, köy ve mahallelere göre nüfuslar belirlenirken: Nüfus ve Vatandaşlık İşleri Genel Müdürlüğü tarafından, ilgili mevzuat ve idari kayıtlar uyarınca Ulusal Adres Veri Tabanı (UAVT)'nda yerleşim yerlerine yönelik olarak yapılan; idari bağlılık, tüzel kişilik ve isim değişiklikleri dikkate alınmıştır.			

Kaynak: TÜİK

2011 yılı verilerine göre Afyonkarahisar ilinde 15+yaş 526.565 bin kişidir. Çalışma yaşı erkek nüfus 259.133, kadın nüfus 267.432'dir.

15+yaş nüfusun %4,9 'u okur yazar değildir. Nüfusun % 6,1 'i sadece okur yazar olup, ilkokul diploması bile yoktur. Çalışabilir yaştaki nüfusun ağırlıklı kısmını(%63,1)[10] lise altı eğitimliler oluşturmaktadır. Okur yazar olmayanlar, okur yazar olup bir okul bitirmeyenler ve lise altı eğitimliler birlikte değerlendirildiğinde, il Türkiye ortalamasından (%64,3) daha yüksek bir eğitim seviyesine sahiptir. Kadınlar arasında özellikle diplomasızlık durumu erkeklere göre çok daha yaygındır. Okur yazar olmayan nüfusun %86,7 'si, diploması olmayanların da %72,1'i kadın nüfustur. Nüfusun sadece %17,6 'sı lise ve dengi okul mezunu, %8,2 'si yüksek eğitimlidir.

[10] Lise altı eğitimliler ilkokul, orta okul ve dengi ile ilköğretim mezunlarını kapsamaktadır.

Grafik 1 : Yaş Bağımlılık Oranları, %, 2011

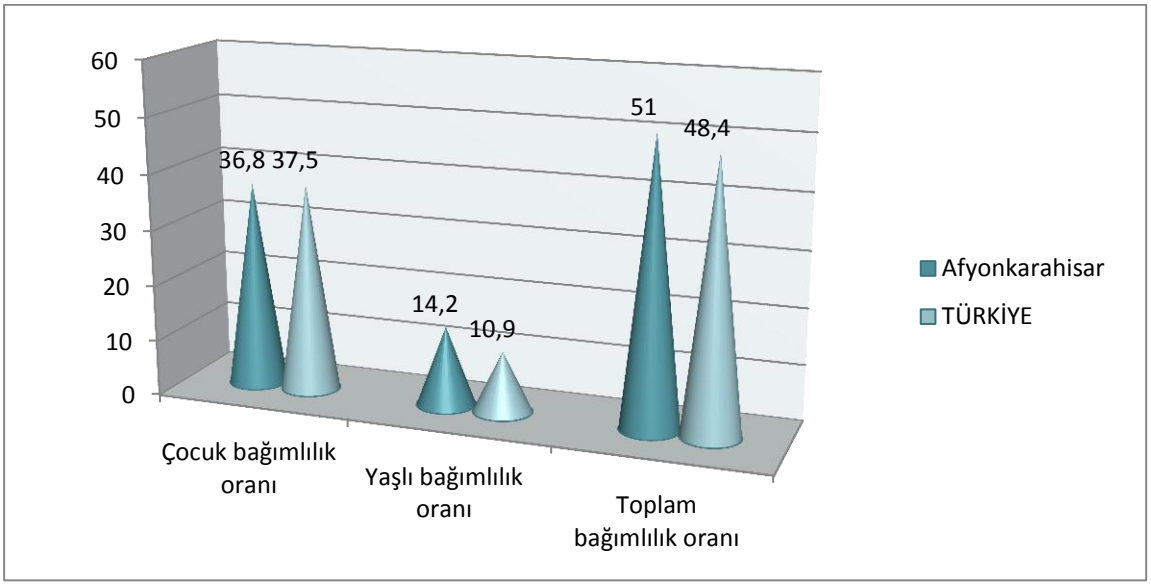

Kaynak: TÜİK, ADNKS

Afyonkarahisar ilinde yaş bağımlılık oranları[11] Türkiye ortalamasından farklıdır. Çocuk bağımlılık oranı Türkiye ortalamasının 0,7 puan altında seyrederken, yaşlı bağımlılık oranı Türkiye ortalamasının 3,3 puan üzerindedir. Bunun sonucunda da Afyonkarahisar ili toplam yaş bağımlılık oranı Türkiye ortalamasının 2,6 puan üzerindedir.

Tablo 7: İllerin Aldığı Net Göç Hızı

İlin aldığı göç, verdiği göç, net göç ve net göç hızı (2010-2011 dönemi)					
İl	**ADNKS 2011 Nüfusu**	**Aldığı Göç**	**Verdiği Göç**	**Net Göç**	**Net Göç Hızı**
Türkiye	74.724.269	2.420.181	2.420.181	0	0
Afyonkarahisar	699	17	24	-7	-9,75

Kaynak: TÜİK

Afyonkarahisar ili göç veren bir ildir. Net göç hızı binde -9,75'dir ve il, göç veren 58 il içinde en yüksek net göç hızına sahip 22. ildir. Göç verdiği ve aldığı nüfusun en önemli bölümünü 20-24 yaş grubu oluşturmaktadır. 2007-2011 döneminde sürekli göç veren bir il olan Afyonkarahisar 2012 yılında nüfusunu arttırmıştır.

[11] Yaş bağımlılık oranı: Çalışan (15-64) her 100 kişinin bakmakla yükümlü olduğu çalışmayan (0-14 ile 65+) kişi sayısıdır.

EĞiTiM GÖSTERGELERİ

İlin istihdam göstergeleri açısından ilköğretimden, ortaöğretime ve ortaöğretimden yükseköğretime geçişte görülen okuldan ayrılmalar çok önemlidir. Okuldan ayrılan genç nüfus potansiyel işgücüdür. Bu kesim ilk kez iş arayan kesim olarak öncelikle potansiyel işsiz olarak işgücü piyasasına giriş yapacak, iş bulan kesim de istihdamda yer alacaktır. Bir kısmı ise işgücü piyasası dışında yer alacaktır.

Tablo 8: Yerleşim Yeri ve Eğitim Seviyesine Göre Mezun Olan Öğrenci Sayısı

2010-2011 Öğretim Yılı Sonu Yerleşim Yeri ve Eğitim Seviyesine Göre Mezun Olan Öğrenci Sayısı										
A.Toplam B.Şehir C.Köy										
		İLKÖĞRETİM			GENEL ORTAÖĞRETİM			MESLEKİ VE TEKNİK ORTAÖĞRETİM		
		Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın
TR332 Afyonkarahisar	A	11 847	6 097	5 750	2 443	1 193	1 250	3 735	2 114	1 621
	B	7 102	3 678	3 424	2 414	1 180	1 234	3 534	1 985	1 549
	C	4 745	2 419	2 326	29	13	16	201	129	72

Kaynak: TÜİK

Tablo 9: Yerleşim Yeri ve Eğitim Seviyesine Göre Yeni Kayıt Öğrenci Sayısı

2011-2012 Öğretim Yılı Yerleşim Yeri ve Eğitim Seviyesine Göre Yeni Kayıt Öğrenci Sayısı										
A.Toplam B.Şehir C.Köy										
		İLKÖĞRETİM			**GENEL ORTAÖĞRETİM**			**MESLEKİ ve TEKNİK ORTAÖĞRETİM**		
		Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın
TR332 Afyonkarahisar	A	11 717	6 050	5 667	3 036	1 401	1 635	6 630	3 969	2 661
	B	6 503	3 349	3 154	2 949	1 360	1 589	6 335	3 762	2 573
	C	5 214	2 701	2 513	87	41	46	295	207	88

Kaynak: TÜİK

Afyonkarahisar ilinde 2010/2011 döneminde ilköğretimden mezun olan 11.847 öğrenciden 8.799'u genel ve mesleki ve teknik orta öğretim olmak üzere orta öğretime devam etmektedir. İlköğretimden mezun olan öğrencilerin % 6,6 ' sına karşılık gelen 792 öğrenci eğitim hayatından tamamen ayrılmıştır. İlköğretimden ayrılma oranı % 15,3 olan Türkiye oranının altındadır.

GENEL İŞGÜCÜ GÖSTERGELERİ

İşgücü piyasasında işgücünün temel özelliklerini ve istihdamın yapısını değerlendirmek için kullanılacak başlıca kaynak TÜİK'in Hanehalkı İşgücü Anketleridir.

İşsizlik oranı Türkiye ortalama işsizlik oranının altında ve istihdam oranı da Türkiye ortalamasına çok yakın Hanehalkı İşgücü İstatistiklerinde işgücü piyasası verilerinden işgücüne katılım oranı, istihdam oranı ve işsizlik oranı dışında kalan diğer tüm göstergeler bölgesel bazdadır. Yani veriler sadece Afyonkarahisar iline ilişkin olmayıp İBBS 2-TR33 bölümlenmesi çerçevesinde Manisa,Kütahya, Uşak illerini de kapsamaktadır. TÜİK Hanehalkı İşgücü Anketlerinin doğrudan Afyonkarahisar iline ilişkin bilgi vermemesi ve Afyonkarahisar ile birlikte Manisa ,Kütahya, Uşak illerinden edinilen bilgilerin toplamı üzerinden bir değerlendirme yapılması, analizlerde göz önünde bulundurulmalıdır.

TR33 bölgesine nüfus, istihdam, işsizlik ve işgücü dışı nüfus olarak bakıldığında, geniş yaş grubu (15-55+ yaş) toplam nüfusun 2.123.000 kişi olduğu, 1.119.000 kişilik nüfusun işgücü piyasasında çalışan veya işsiz olarak yer aldığını (%52,7), 1.004.000 kişinin ise işgücü içerisinde yer almadığını (%47,2) görmek mümkündür. İşgücünün içinde ve dışında bulunan en ağırlıklı nüfusun eğitim durumu lise altı derecesindedir.

Tablo 10:TR33 Eğitim Durumuna Göre Nüfus, İstihdam ve İşsizlik Oranları, 2011

	Nüfus Oranı	İşgücü Katılım Oranı	İstihdam Oranı	İşsizlik Oranı	İşgücü Dışı Nüfus
Okuma Yazma Bilmeyen	12,1%	5,0%	5,2%	1,9%	19,9%
Lise altı eğitimliler	66,3%	67,1%	67,9%	50,9%	65,3%
Lise ve dengi meslek okulu	13,6%	15,6%	15,0%	28,3%	11,4%
Yüksek öğretim	8,1%	12,2%	11,8%	18,9%	3,5%
Toplam	100,0%	52,7%	50,2%	4,7	47,3%

Kaynak: (TÜİK)

İl bazında mevcut işgücü piyasası temel değişkenler itibariyle ele alındığında Afyonkarahisar ilinde dikkati çeken önemli husus işsizlik oranının düşüklüğüdür. İşsizlik oranı 2010 yılı itibariyle % 7,6'dır. Bu oran ile en düşük işsizlik oranına sahip 19. ildir. İşgücüne katılım oranı %47,1'dir. İstihdam oranı % 43,5 ile % 43 olan Türkiye ortalamasına çok yakındır.

Grafik 2 :Afyonkarahisar ilinde İşgücüne Katılım, İstihdam, İşsizlik Oranları, 2010

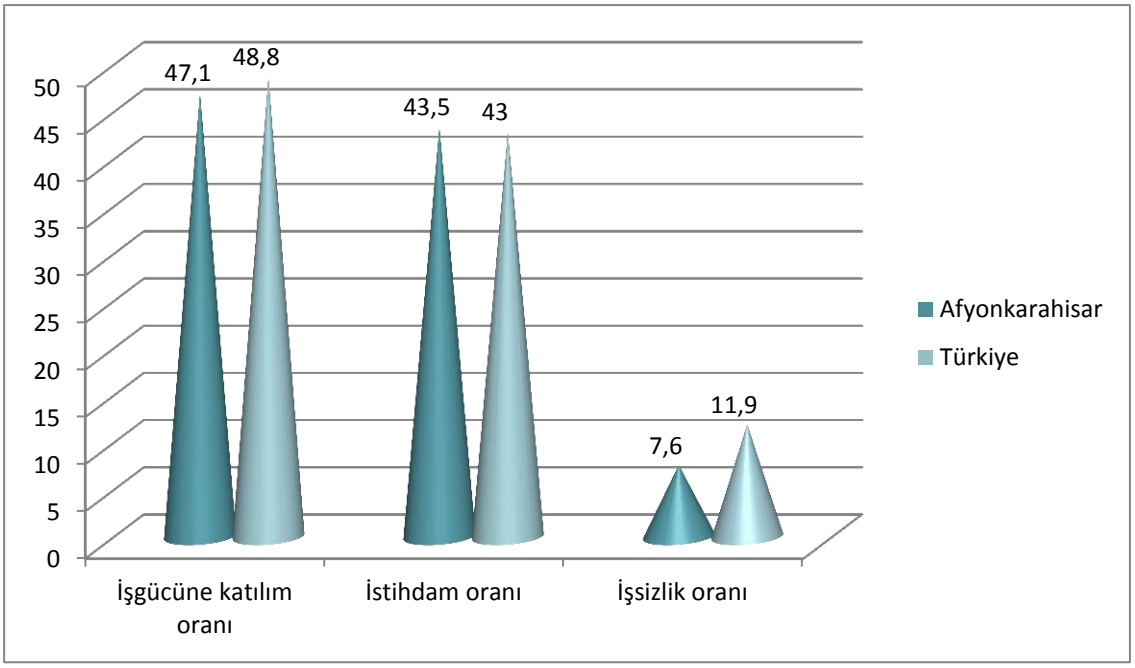

Kaynak: TÜİK,HİA

2011 yılı il düzeyinde işgücü piyasası göstergeleri TÜİK tarafından Nüfus ve Konut Araştırması kapsamında kamuoyuna duyurulmuştur. Bu raporun ekindeki ilgili göstergelere bakılabilir. Raporda genellikle TR33 bölgesi verileri esas alınarak işgücü piyasası arzının nitelikleri derlenmiştir.

Tablo 11: Eğitim Durumuna Göre Nüfus, İstihdam Ve İşsizlik, Bin Kişi,TR33,2011

	Nüfus	İstihdam	İşsiz	İşgücü dışı nüfus
Okuma yazma bilmeyen	256	55	1	200
Lise altı	1.408	724	27	656
Lise	289	160	15	114
Yüksek okul	171	126	10	35
Toplam	2.123	1.066	53	1.004

Kaynak: TÜİK,HİA

Bölge 15+yaş kurumsal olmayan nüfus 2.123.000 kişidir.[12] Bu nüfusun % 12' si okur yazar değildir. % 66 'sı lise altı eğitimlidir. % 13,6 'sı lise ve dengi okul , %8 'i yüksek okul mezunudur. Çalışan 1.066 bin, işsiz 53 bin, işgücü dışı nüfus 1.004 bin kişidir.

İSTİHDAM

Bölge istihdam oranı % 50,2'dir. Her 100 erkekten 69'u (%69,3) her 100 kadından 32'si(%31,8) çalışmaktadır. Erkek istihdamı oranı % 65,1 olan Türkiye ortalamasından 4,2 puan yüksek, kadın istihdam oranı da Türkiye ortalamasından (%25,6) 6,2 puan yüksektir. Diğer bir ifade ile bölge istihdam oranını Türkiye ortalamasının çok üzerine çıkartan kadınlardır. Bunun nedeni tarımda ücretsiz aile işçisi olarak çalışan kadınların bölgede daha çok olmasıdır.

Grafik 3: Cinsiyete Göre İstihdam Oranı,TR33,%,2011

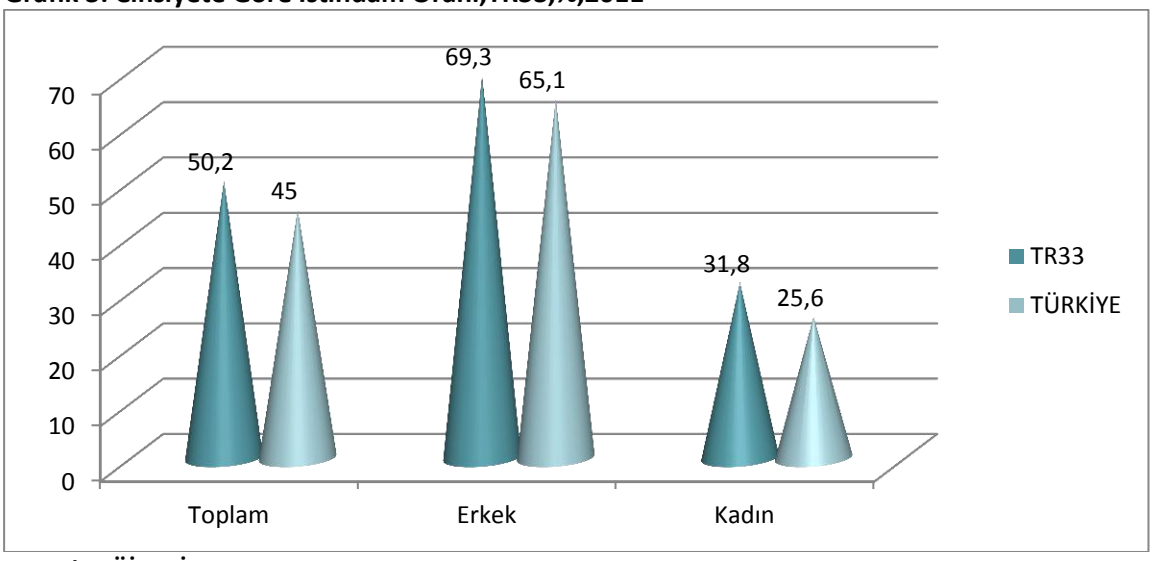

Kaynak: TÜİK, HİA

Eğitim seviyesi ile istihdam arasında pozitif bir ilişki vardır. Eğitim seviyesi yükseldikçe istihdam oranları bölgede de yükselmektedir. Eğitim düzeyi ve istihdam arasındaki pozitif ilişki özellikle kadınlarda daha belirgindir.

[12] TÜİK kurumsal olmayan nüfusu okul, yurt, otel, huzurevi, hastane, hapishane, kışla ya da orduevinde ikamet edenler dışında kalan nüfus olarak tanımlamaktadır.

Grafik 4: Eğitim Durumuna Göre İstihdam Oranı, TR33,%,2011

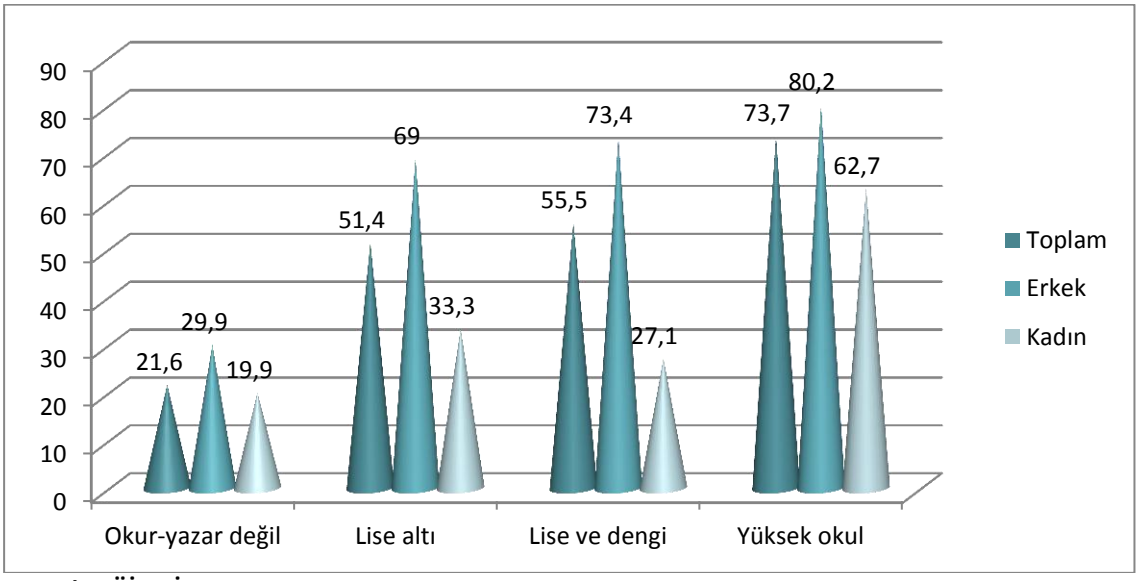

Kaynak: TÜİK,HİA

Okur yazar olmayanlarda %21,6 olan istihdam oranı, lise altı eğitimlilerde %51,4'e, lise ve dengi okul mezunlarında %55,5'e yüksek okul mezunlarında % 73,7'ye yükselmektedir. Kadınlarda lise altı eğitimlilerde % 33,3 olan istihdam oranı 35,6 puan artarak yüksek eğitimlilerde % 62,7'ye, erkeklerde 11,2 puan artarak % 69'dan % 80,2'ye yükselmektedir.

Grafik 5: İstihdamın Cinsiyete Göre Tarım Ve Tarım Dışı Dağılımı,TR33,%,2011

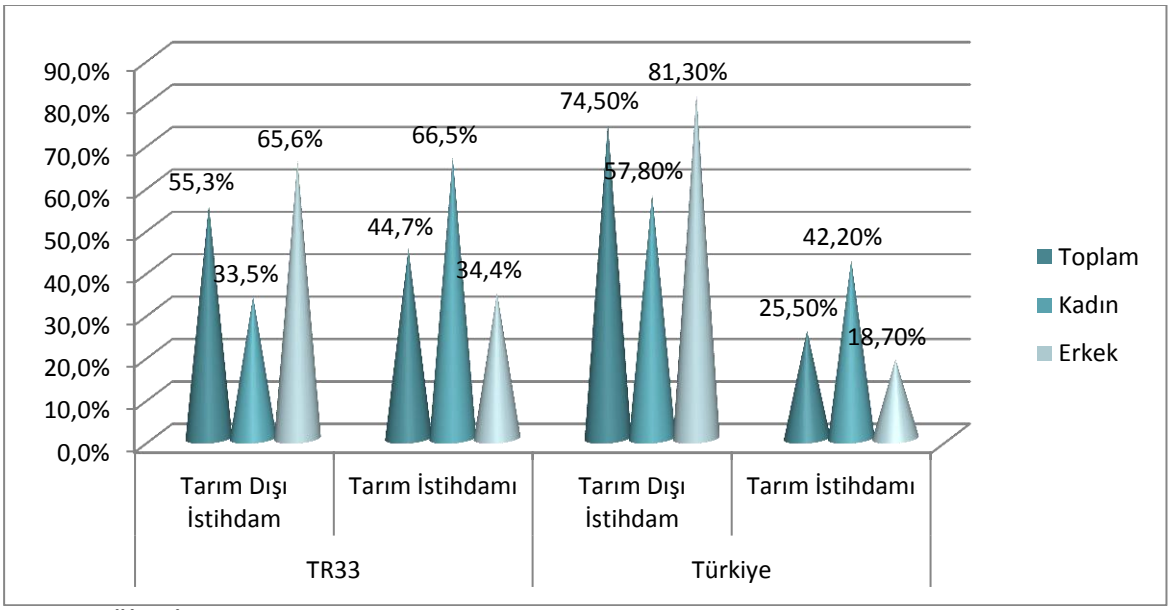

Kaynak: TÜİK,HİA

Türkiye ortalamasında kadınların çoğunluğu tarım dışı sektörlerde çalışırken, (kadın istihdamının %57,8'si) , bölgede durum bunun tam tersidir. Bölge kadınlarının %66,5'i tarımda çalışmaktadır. Bölge istihdamında tarım dışı sektör hakimdir. Bölgede çalışanların %55,3'ü tarım dışı sektördedir. Bu oran Türkiye ortalaması olan %74,5'in altındadır. Bölgede erkeklerin

çoğunluğu (%65,6) tarım dışı sektörlerde çalışmakla birlikte, oran Türkiye ortalaması olan %81,3'ün altındadır.

Grafik 6: Eğitim Seviyesine Göre İstihdam Oranı,TR33,%,2011

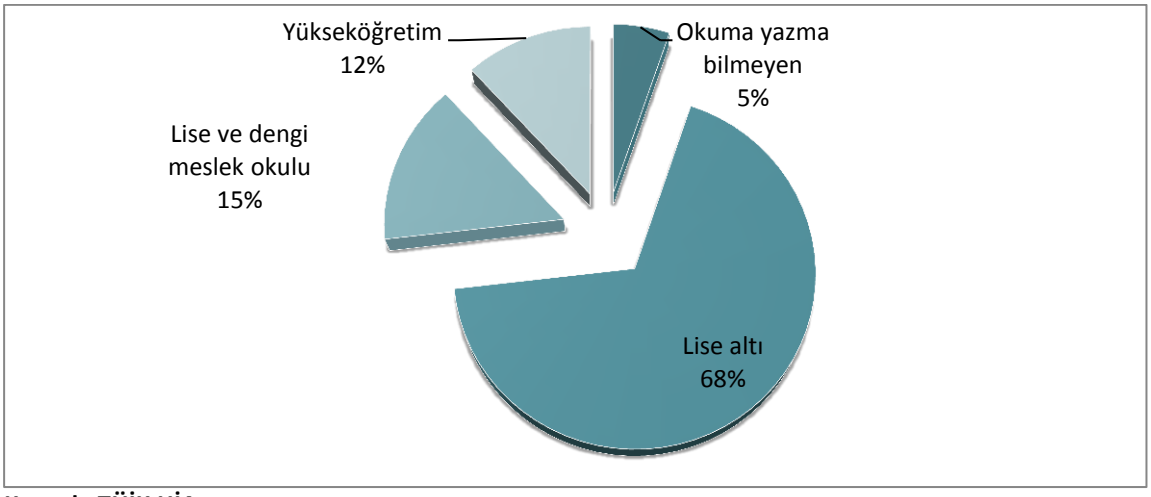

Kaynak: TÜİK,HİA

Bölge istihdamının % 5'ini okuma yazma bilmeyenler oluştururken, % 68'ini de lise altı eğitimliler oluşturmaktadır. Lise ve dengi okul mezunlarının istihdamdaki oranı % 15, yüksek eğitimlilerin oranı da % 12'dir.

Tablo 12: Eğitim Seviyesi ve Sektörlere Göre İstihdam,TR33, bin kişi, 2011

	Okuma yazma bilmeyen	Lise altı	Lise ve dengi meslek okulu	Yükseköğretim	Toplam
Tarım	47	394	28	8	477
Sanayi	6	154	53	20	233
Hizmet	2	176	80	98	356
Toplam	55	724	160	126	1066

Kaynak: TÜİK,HİA

Bölgede düşük eğitim seviyesinde olanlar ağırlıklı olarak tarım sektöründe çalışmaktadır. Okuma yazma bilmeyenlerin neredeyse tamamı (% 85,5) tarım sektöründe çalışırken, lise altı eğitimlilerin de %54,4'ü tarım sektöründe çalışmaktadır. Buna karşın lise ve yüksek eğitimlilerin tercih ettikleri sektör hizmetler sektörüdür. Lise eğitimlilerin % 50'si, yüksek eğitimlilerin de % 77,8'i hizmetler sektöründe çalışmaktadır.

Tablo13:Yaş Gruplarına Göre İstihdam Oranı,TR33, %, 2011

	15-19	20-24	25-34	35-54	55+	Toplam
Toplam	27	47,2	63,9	64,6	27,1	50,2
Erkek	35,4	62,8	89,7	85,7	39,5	69,3
Kadın	18,6	33,1	38	42,6	16,6	31,8

Kaynak: TÜİK,HİA

Bölgede çalışanların ,yaş gruplarına göre istihdam oranlarına bakılacak olursa ; erkeklerde en yüksek istihdam oranı %89,7 ile 25-34 yaş aralığındadır. Kadınlarda ise en yüksek istihdam oranının olduğu yaş aralığı %42,6 ile 35-54 'tür.

Grafik 7: İşteki Duruma Göre İstihdam, TR33, %,2011

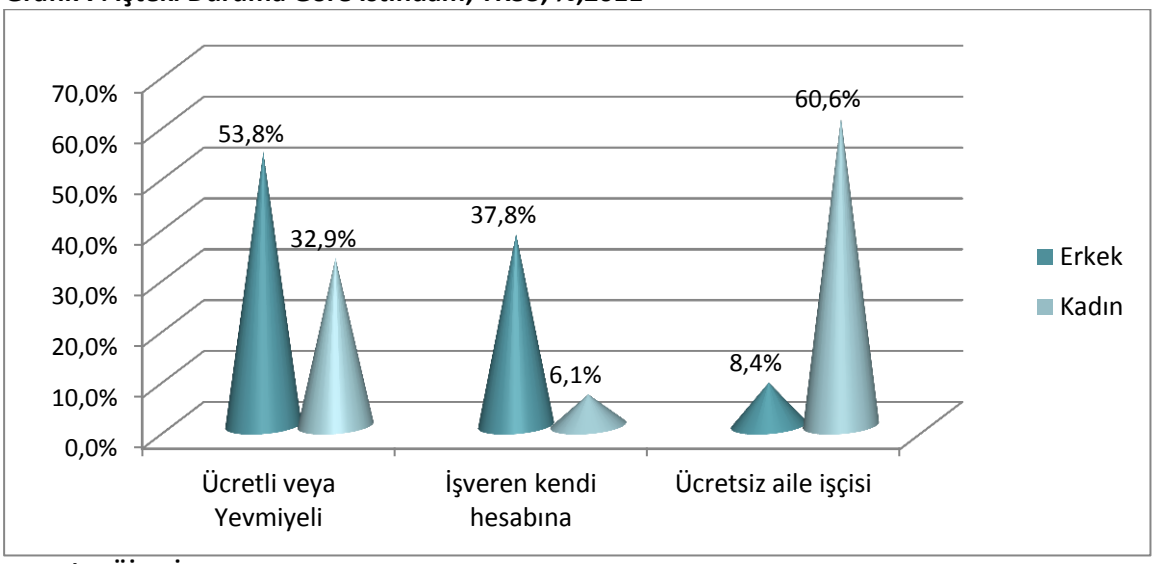

Kaynak: TÜİK,HİA

İşteki durum ve istihdamın sektörel dağılımı cinsiyete göre farklılık göstermektedir. Erkeklerin %53,8'i ücretli veya yevmiyeli olarak çalışırken , bu oran kadınlarda %32,9'a gerilemektedir. Buna karşın ücretsiz aile işçisi olarak çalışan erkeklerin oranı %8,4 iken, bu oran kadınlarda % 60,6'ya çıkmaktadır.

Tablo 14: İşteki Duruma Göre Sektörel İstihdam, TR33, bin kişi, 2011

	Tarım	Sanayi	Hizmet	Toplam
		ERKEK		
Ücretli veya yevmiyeli	24	173	191	389
İşveren veya kendi hesabına	175	22	76	273
Ücretsiz aile işçisi	49	2	9	61
Toplam	249	197	277	723
		KADIN		
Ücretli veya yevmiyeli	18	31	65	113
İşveren veya kendi hesabına	11	3	7	21
Ücretsiz aile işçisi	199	1	8	208
Toplam	228	36	79	343

Kaynak: TÜİK,HİA

Erkek istihdamında hakim sektör hizmetlerdir. Çalışan her 100 erkekten 38'si hizmetler sektöründedir. İkinci sırada %34,4 ile tarım sektörü yer almaktadır. Kadın istihdamında hakim sektör, tarımdır. Çalışan her 100 kadından 67'si tarımdadır. İkinci sırada % 23 ile hizmet sektörü yer almaktadır.

Grafik 8: Sektörlere Göre İstihdamın Dağılımı ,TR33,2011

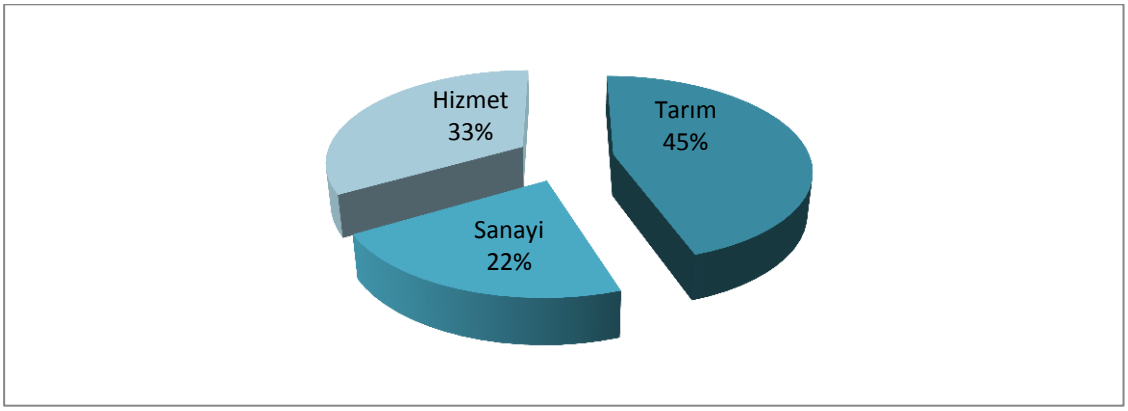

Kaynak: TÜİK,HİA

Sektörlere göre istihdam dağılımına bakıldığında; %45 ile çalışanların büyük çoğunluğu tarım sektöründedir. Bu oranı %33 ile hizmet, %22 ile sanayi sektörü takip etmektedir.

KAYIT DIŞI İSTİHDAM

Grafik 9: Türkiye ve TR33 Tarım ve Tarım dışı Kayıt Dışı Çalışma Oranı, %, 2011

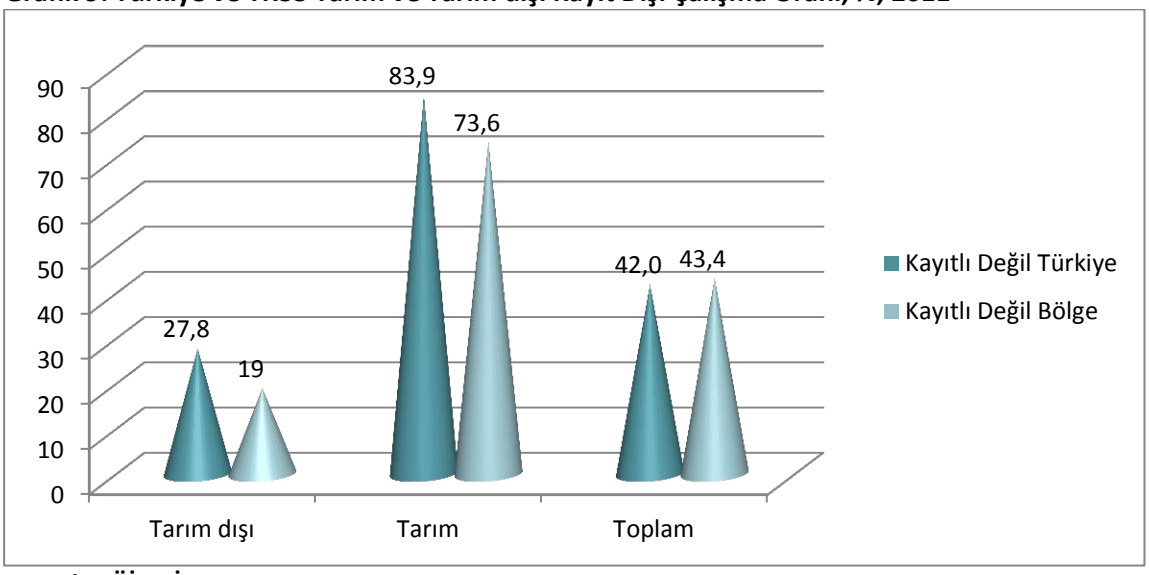

Kaynak: TÜİK,HİA

Bölge istihdamının % 43,4 'ü kayıt dışındadır. Bölge kayıt dışı çalışma oranları itibariyle ilginç bir yapıya sahiptir. Hem tarım hem de tarım dışı sektörlerde kayıt dışı istihdam oranı Türkiye ortalamasının altında olmasına rağmen, toplam kayıt dışı istihdam oranı Türkiye ortalamasından daha yüksektir. Bunun nedeni tarım sektörünün toplam istihdam içindeki payının Türkiye ortalamasından yaklaşık 20 puan yüksek olmasıdır. Bölgede toplam istihdamın

%45'i tarımda iken, bu oran Türkiye ortalamasında %25,5'tir. Tarım dışı sektörlerde kayıt dışı çalışma oranı % 19, tarım sektöründe % 73,6'dır.

Grafik 10: Tarım ve tarım dışı sektörlerde cinsiyete göre kayıt dışı istihdam oranı, TR33,%,2011

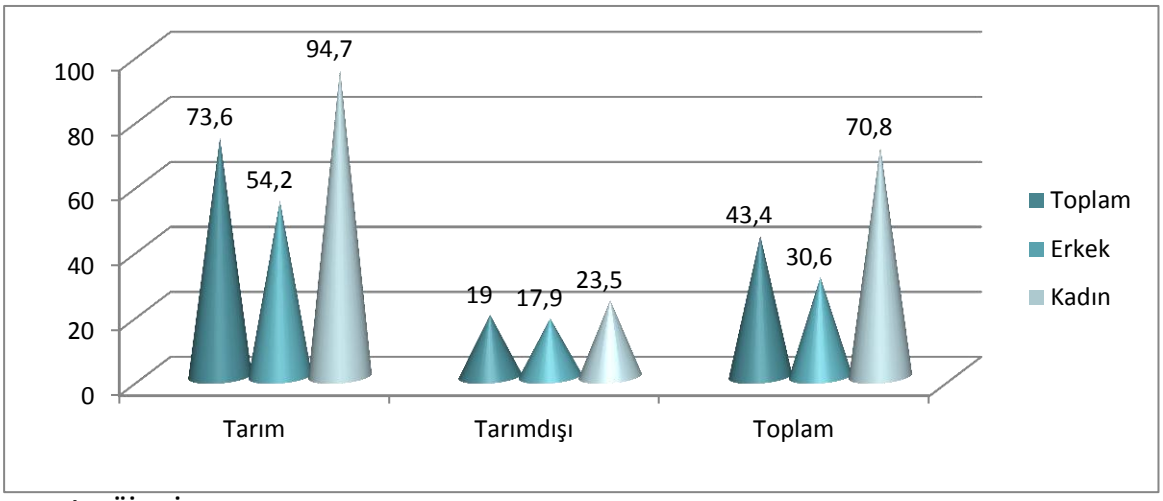

Kaynak: TÜİK,HİA

Kadınlarda kayıt dışı istihdam oranı erkeklerin kayıt dışı oranının iki katından fazladır. Erkeklerde %30,6 olan kayıt dışı çalışma oranı kadınlarda %70,8'ye yükselmektedir. Tarım dışı sektörlerde kayıt dışı çalışma oranlarında cinsiyetler arası fark, yine kadınlar aleyhine olmakla birlikte, tarımdaki gibi fazla değildir. Tarım dışında erkeklerin %17,9'u , kadınların da %23,5'i kayıt dışı çalışmaktadır.

Grafik 11: Türkiye ve TR33 sektörel kayıt dışı çalışma oranı,%,2011

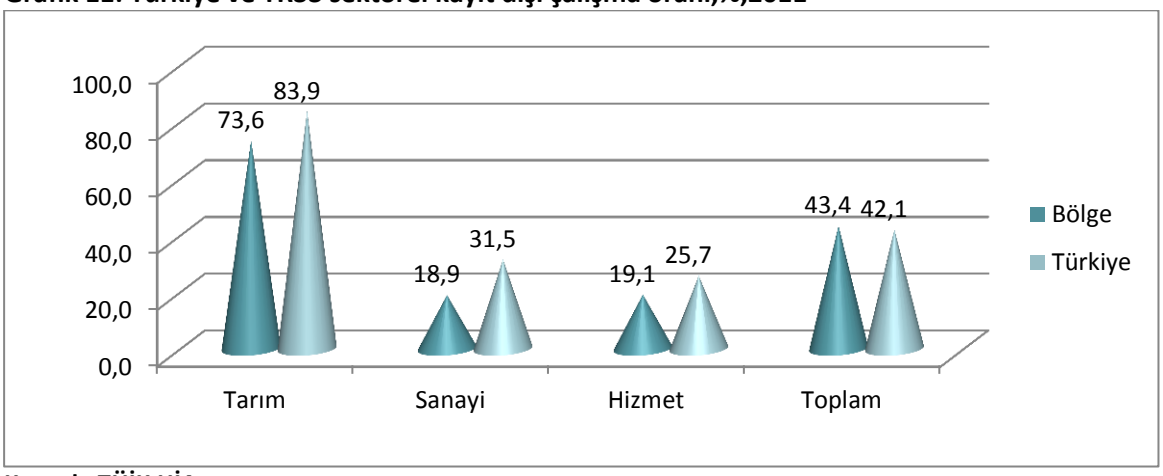

Kaynak: TÜİK,HİA

Bölgedeki kayıt dışılık oranı Türkiye ortalamasına çok yakındır. 2011 yılı için Türkiye de 42,1 olan kayıt dışılık oranı bölgede 43,4'tür .Bölgede kayıt dışılığın en fazla olduğu sektör tarım

sektörüdür. Tarım dışı sektörlerde ise oranlar birbirine çok yakındır. Bölgede sanayi sektöründe kayıt dışılık 18,9 iken hizmet sektöründe bu oran 19,1 'e yükselmiştir

Grafik 12: Eğitim Durumuna Göre Kayıt dışılık, TR33,%,2011

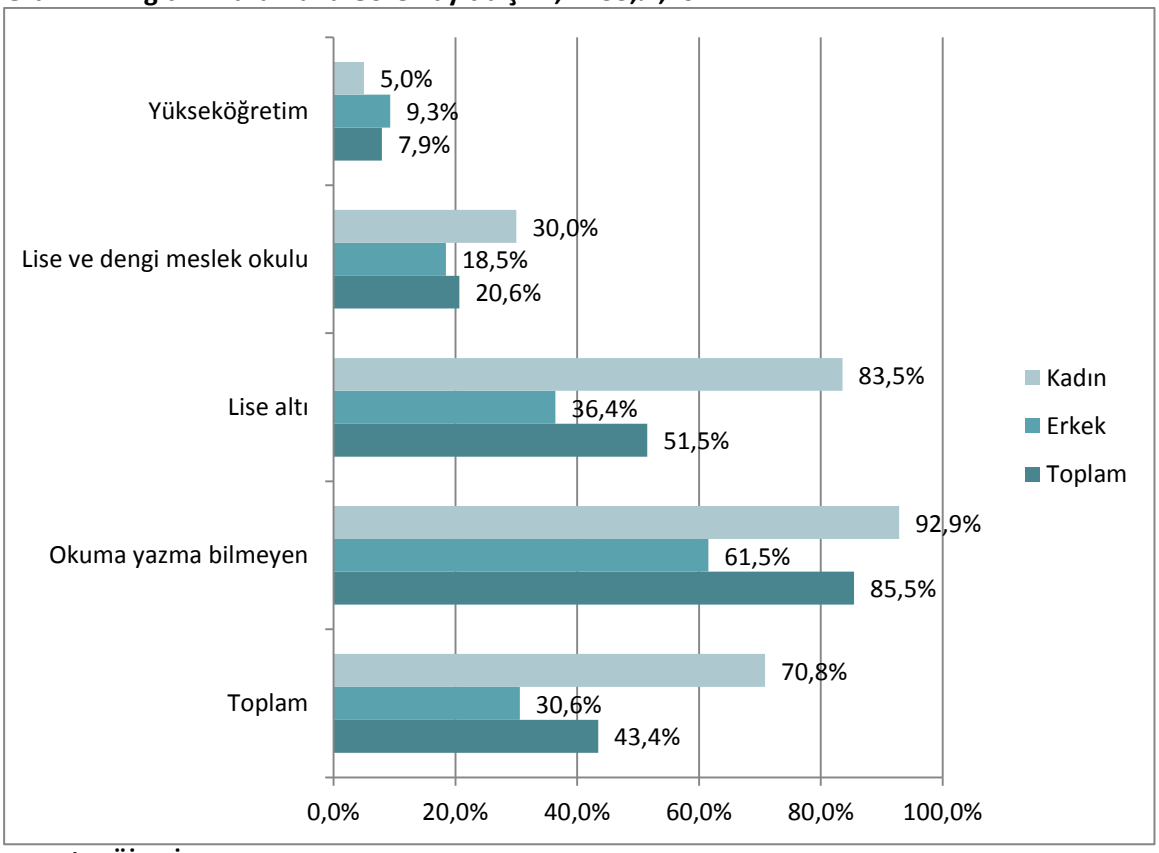

Kaynak: TÜİK,HİA

Kayıt dışılık ile eğitim arasında negatif ilişki vardır. Eğitim seviyesi yükseldikçe kayıt dışı çalışma azalmaktadır. Kayıt dışılıkta özellikle cinsiyetler arasında çok büyük farklılık vardır. Erkeklerde %31 olan kayıt dışı çalışma oranı kadınlarda % 71'e yükselmektedir.

Bölgede en yüksek kayıt dışılık oranı %92,9 ile okuma yazması olmayan kadınlardadır. Bu eğitim seviyesinde erkeklerde kayıt dışı çalışma oranı %61,5'dir. Cinsiyetler arası fark lise altı eğitimlilerde en yüksek noktaya ulaşmaktadır. Lise altı eğitimli kadınlarda kayıt dışı çalışma oranı erkeklerin 2 katından daha fazladır. En düşük kayıt dışı çalışma oranı %7,9 ile yüksek eğitimlilerdedir ve cinsiyetler arası fark çok azdır.

Grafik 13:Yıllara Göre Kayıt Dışılık Oranları,TR33

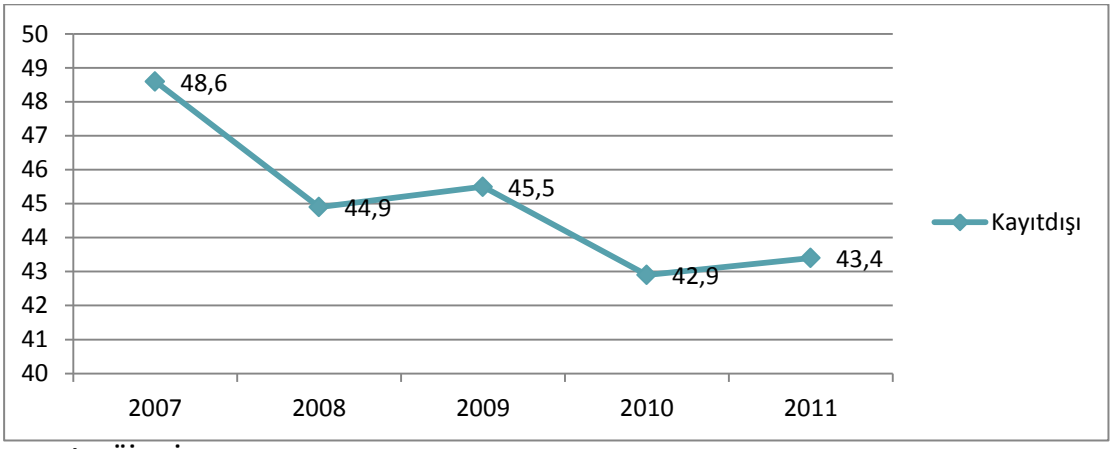

Kaynak: TÜİK,HİA

Yıllar itibariyle kayıt dışılıkta iyileşme vardır. Son beş yılda azalış ve artışlar olmuştur. Fakat genele bakıldığında 2007 yılında 48,6 olan kayıt dışılık oranı 2011 yılında 43,4'e gerilemiştir.

Grafik 14: İşteki Duruma Göre Kayıt dışılık Oranı,TR33,%,2011

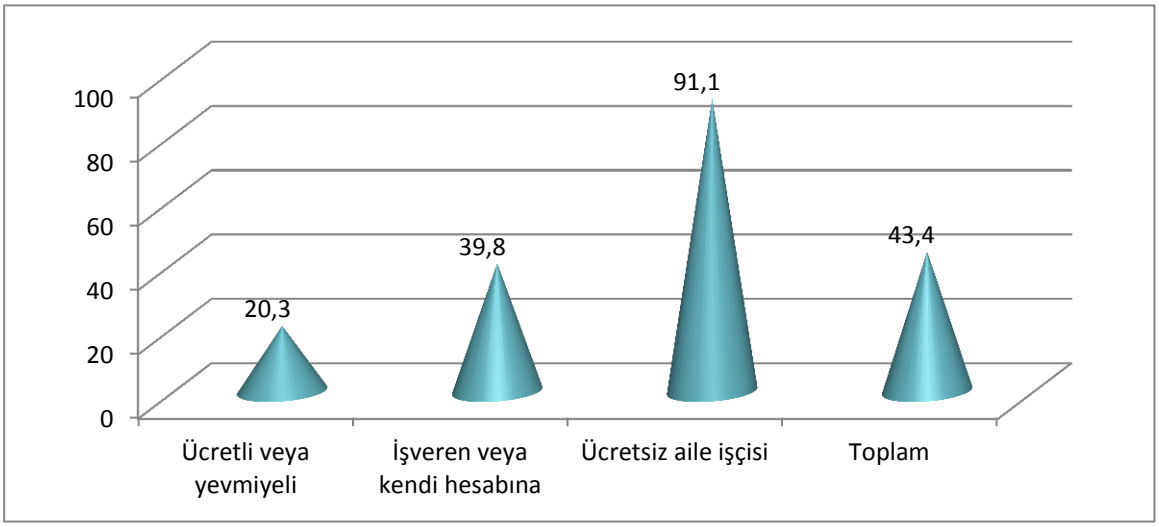

Kaynak: TÜİK,HİA

En düşük kayıt dışı istihdam oranı ücretli ve yevmiyeli olarak çalışanlardadır. Ücretli veya yevmiyeli çalışanların %20'si kayıt dışı istihdam edilmektedir. İşveren ve kendi hesabına çalışanlarda kayıt dışı çalışma oranı %39,8'dır.

GENÇ İSTİHDAM

Grafik 15: Gençlerin Çalıştıkları Sektörler, TR33,2011

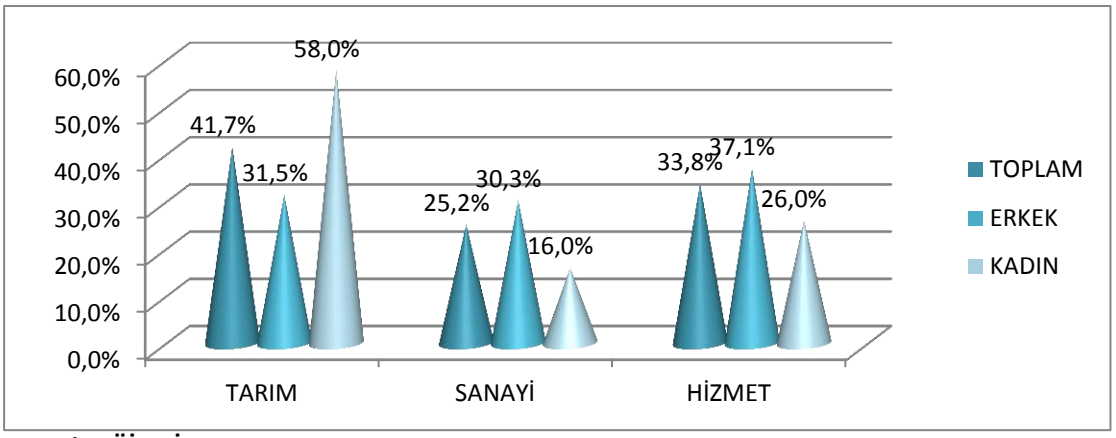

Kaynak: TÜİK,HİA

Bölgede 194 bini kadın, 183 bini erkek olmak üzere 377 bin genç[13] bulunmaktadır. Gençlerin 139 bini istihdamda yer almaktadır. Gençlerin istihdam oranı % 36,8'dir. Genç erkeklerin istihdam oranı genç kadınların istihdam oranından yüksektir, genç erkeklerin istihdam oranı % 48,6, genç kadınların ise %25,7'dir.

Gençlerin de en fazla çalıştıkları sektör tarımdır. Her çalışan 100 gençten 42'si tarım sektöründedir. İkinci sırada % 33,8 ile hizmet ve 25,2 ile sanayi sektörleri takip etmektedir. Gençlerde de cinsiyetler arası çalışılan sektörler farklıdır. Genç kadınların %58'i tarım sektöründe çalışırken, genç erkeklerin çoğunluğu tarım ve hizmet sektöründe çalışmaktadır. Genç erkek istihdamında sanayi ve tarım sektörleri birbirine çok yakın orandadır.

İŞSİZLİK

Grafik 16: Eğitim Durumuna Göre İşsizlik Oranı, TR33,%,2011

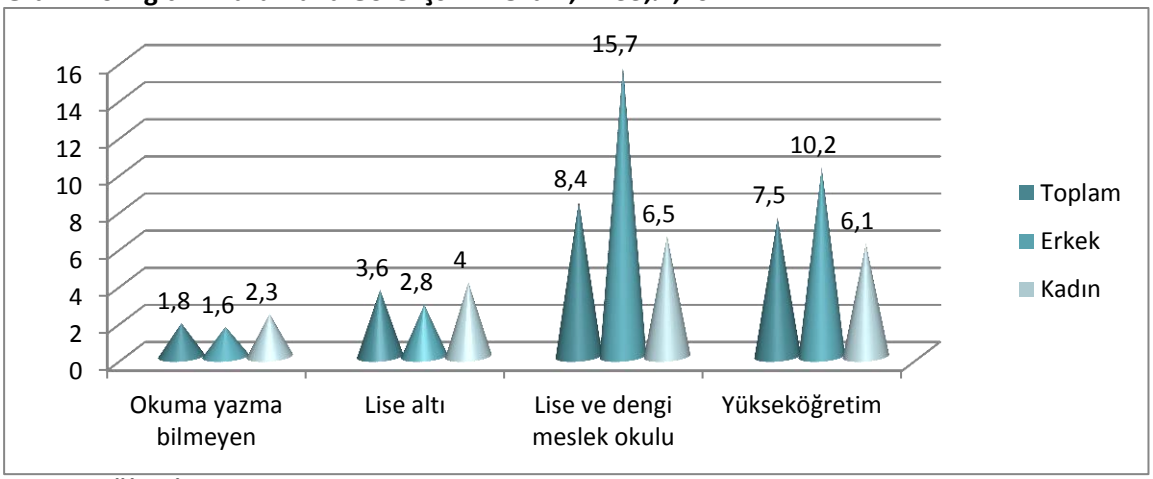

Kaynak: TÜİK,HİA

[13] Genç nüfus: 15-24 yaş grubu , TÜİK

Bölge toplam işsizlik oranı % 4,7, erkek işsizlik oranı % 4,7, kadınlarda % 4,9'dur. En düşük işsizlik oranı % 1,8 ile okur yazar olmayanlarda iken bunu % 3,6 ile lise altı eğitimliler izlemektedir. Eğitimsizler ve düşük eğitimliler işgücü piyasası dışında yer almaktadırlar. Lise ve dengi okul mezunlarında % 8,4 olan işsizlik oranı yüksek okul mezunlarında % 7,5'dir. Diğer bir ifade ile işsizlik oranının en yüksek olduğu eğitim seviyesi lise ve dengi meslek okulu mezunlarıdır. Yalnız bölgede çok ilginç bir yapı dikkati çekmektedir. Hem lise ve dengi meslek okulu hem de yüksek eğitim işsizlik oranını yükselten kadınlardır. Lise ve dengi meslek okulunda erkeklerde % 6,5 olan işsizlik oranı, kadınlarda % 15,7'ye, yüksek eğitimli erkeklerde % 6,1'den kadınlarda % 10,2 'ye yükselmektedir. Lise ve dengi meslek okulu mezunu kadınlardaki işsizlik oranı, bölgenin en yüksek işsizlik oranıdır.

Grafik 17: Yaş Gruplarına Göre İşsizlik Oranı,TR33,%,2011

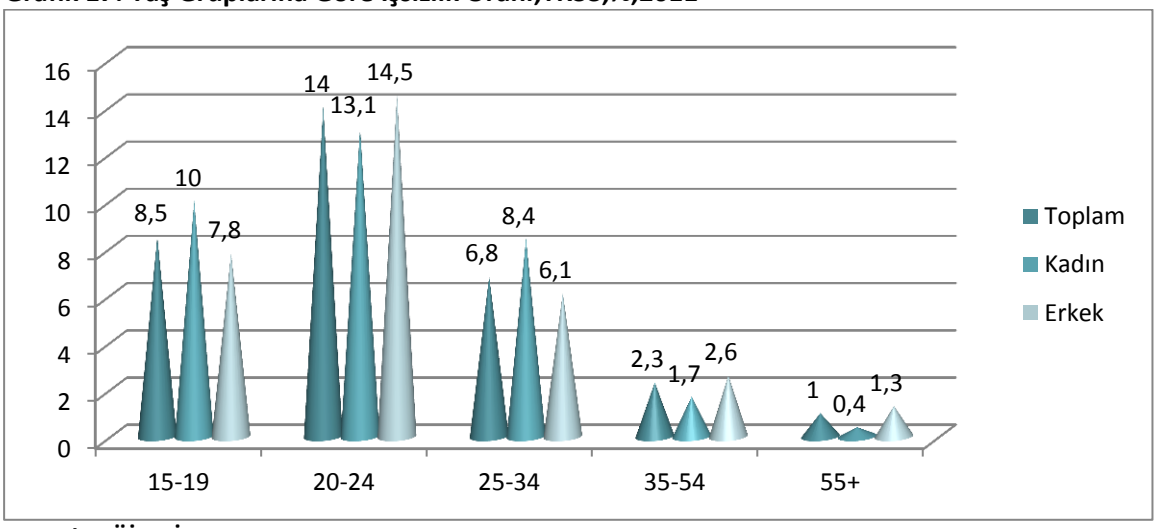

Kaynak: TÜİK,HİA

En yüksek işsizlik oranı hem erkeklerde hem de kadınlarda 20-24 yaş grubundadır. Bu yaş grubunda %14 olan işsizlik oranı, erkeklerde %14,5, kadınlarda ise %13,1'dir. Bölgedeki en yüksek işsizlik oranı da 20-24 yaş grubu erkeklerdeki işsizlik oranıdır. 20-24 yaş grubunu %8,5 ile 15-19 yaş grubu takip etmektedir. Bu grupta erkeklerde işsizlik oranı %7,8 ile %10 olan kadın işsizlik oranından daha düşüktür.

Tablo 15: Daha Önce Çalışılan Faaliyete Göre İşsizlerin Eğitim Durumu,TR33, bin kişi, 2011

	Tarım	Sanayi	Hizmet	İlk kez iş arayanlar	Toplam
Okur yazar değil	0	0	0	0	0
Bir okul bitirmeyen	0	1	0	0	1
İlkokul	1	6	5	0	12
Orta veya dengi meslek oku	0	3	3	0	6
Genel lise	0	1	4	2	7
Lise dengi meslek okul	0	3	2	2	7
Yüksek okul veya fakülte	1	1	5	3	10
İlköğretim	1	2	3	2	8
Toplam	3	17	22	9	51

Kaynak: TÜİK,HİA

Bölgedeki işsizlerin hemen hemen yarısını (%49) lise altı eğitimliler oluşturmaktadır. Sektörel olarak incelendiğinde işsizlerin çoğu hizmet sektöründe çalışmıştır. Bu veriyi yükselten ilkokul ve yüksekokul mezunu işsizlerdir.

Tablo 16: Eğitim Düzeyine Göre İş Arama Süreleri, TR33, bin kişi, 2011

	1 yıldan az	1 yıl ve daha çok	Toplam
TOPLAM			
Okuma yazma bilmeyenler	1	0	1
Lise altı	22	5	27
Lise ve dengi meslek okulu	9	5	15
Yükseköğretim	8	3	10
Toplam	39	13	53
ERKEK			
Okuma yazma bilmeyenler	0	0	0
Lise altı	17	3	20
Lise ve dengi meslek okulu	6	3	9
Yükseköğretim	4	2	6
Toplam	27	8	35
KADIN			
Okuma yazma bilmeyenler	0	0	0
Lise altı	4	2	6
Lise ve dengi meslek okulu	3	3	6
Yükseköğretim	4	1	5
Toplam	11	6	17

Kaynak: TÜİK,HİA

Eğitim düzeyine göre iş arama süreleri farklılaşmaktadır. Lise altı eğitimlilerin verilen kayıt dışı çalışmayı kabul etmeleri işsizlik sürelerinde de etkili olmaktadır. Lise altı eğitimlilerin %81,4'ü bir yıldan daha az sürede iş bulmaktadır. Yüksek eğitimlilerin ise %30'u bir yıldan fazla sürede iş aramaktadır.

Tablo 17: Genç ve Yetişkinlerin İşgücü Durumu, TR33, (bin kişi), 2011

	Nüfus	İstihdam	İşsiz	İşgücü	İşgücü dışı nüfus	İstihdam oranı,%	İşsizlik oranı,%	İşgücü dışı nüfus,%
15-24 yaş	377	139	19	158	219	36,8	12	58
25+yaş	1746	927	34	961	785	53,0	3,5	44,9
Toplam	2123	1066	53	1119	1004	50,2	4,7	47,2

Kaynak:TÜİK,HİA

Bölge işsizlerinin %35,8'ini gençler oluşturmaktadır. İşsizlik oranı genç nüfusta %12'dir.25 yaş ve üzeri nüfustaki işsizlik oranı ise sadece %3,5'tir.İstihdam oranı %53,0 ile 25 yaş ve üzeri nüfusta,%36,8 ile 15-24 yaş arası nüfustan daha fazladır.

İŞGÜCÜ DIŞINDAKİ NÜFUS

Grafik 18: Eğitim Durumuna Göre İşgücü Dışında Bulunma oranı,TR33,2011

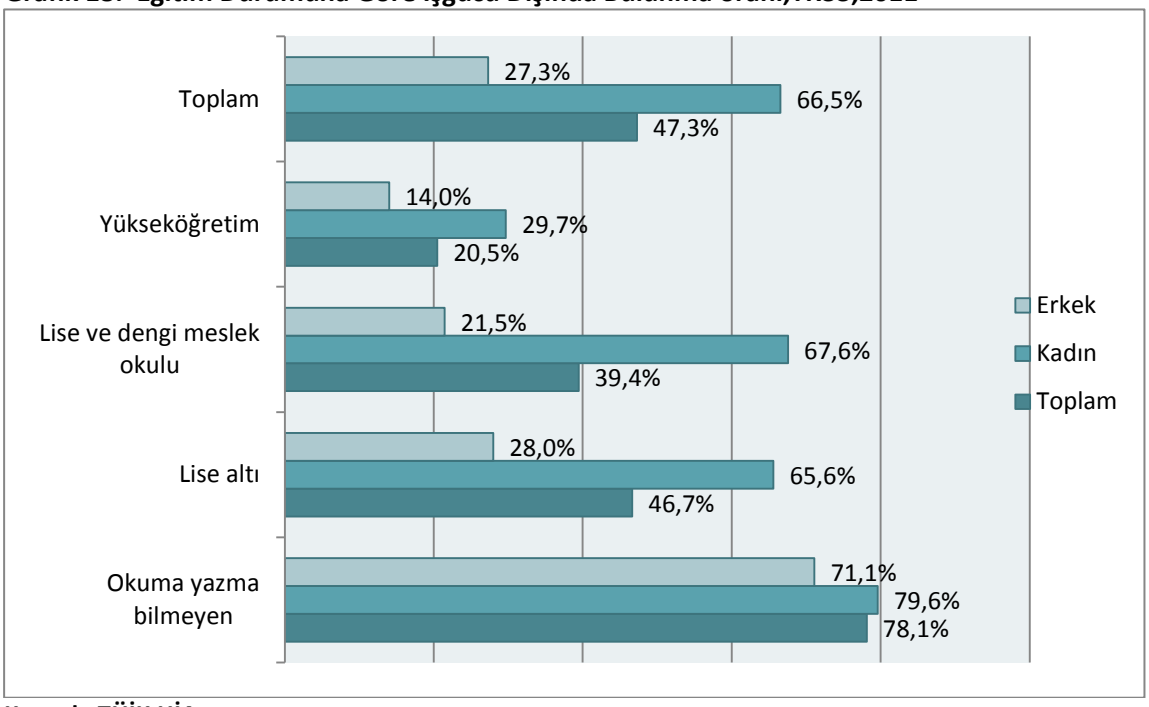

Kaynak: TÜİK,HİA

Cinsiyet ve eğitim düzeyine göre işgücü dışında bulunma oranı farklılaşmaktadır. Çalışabilir yaştaki erkek nüfusun %27,3'ü işgücü dışında iken, kadınlarda bu oran % 66,5'e çıkmaktadır. Eğitim durumlarına göre işgücü dışında bulunma oranı incelendiğinde her iki cinsiyette de okuma yazma bilmeyen nüfus ön plandadır. Bu oran erkeklerde %71,1,kadınlarda ise %79,6'dır.Hem kadınlarda hem erkeklerde eğitim seviyesi arttıkça işgücü dışında bulunma oranı azalmaktadır. Yükseköğretim mezunlarında işgücü dışında bulunma oranı erkeklerde 14,3,kadınlarda ise % 29,7'dir.

Grafik 19: İşgücüne Katılma Oranı,TR33

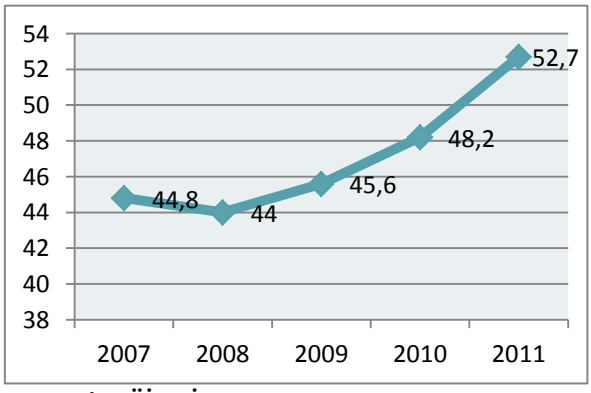

Kaynak: TÜİK,HİA

Grafik 20: İşgücüne Dahil Olmayan Nüfus, TR33

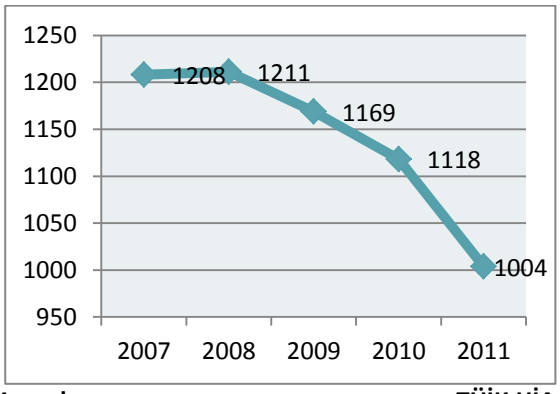

Kaynak: TÜİK,HİA

Bölgede mevcut olan işgücü piyasası göstergeleri işgücüne katılım oranının arttığını, işgücüne dahil olmayan nüfusun ise azaldığını göstermektedir.

Tablo 18: İşgücü Dışında Bulunma Nedeni, TR33,(bin kişi), 2011

	Erkek	Kadın	Toplam
İş bulma ümidi yok	6	6	12
İş aramayıp çalışmaya hazır olan	13	9	22
Mevsimlik çalışan	1	10	11
Eğitim ve öğretimde olanlar	71	66	136
Ev işleri ile meşgul	0	498	498
Emekli	138	18	156
Özürlü yaşlı veya hasta	50	97	146
Ailevi ve kişisel nedenler	5	13	18
Diğer	3	3	6
Toplam	286	719	1004

Kaynak: TÜİK,HİA

Grafik 21: Nedene ve Cinsiyete Göre İşgücü Dışında Bulunma Oranı,TR33,%,2011

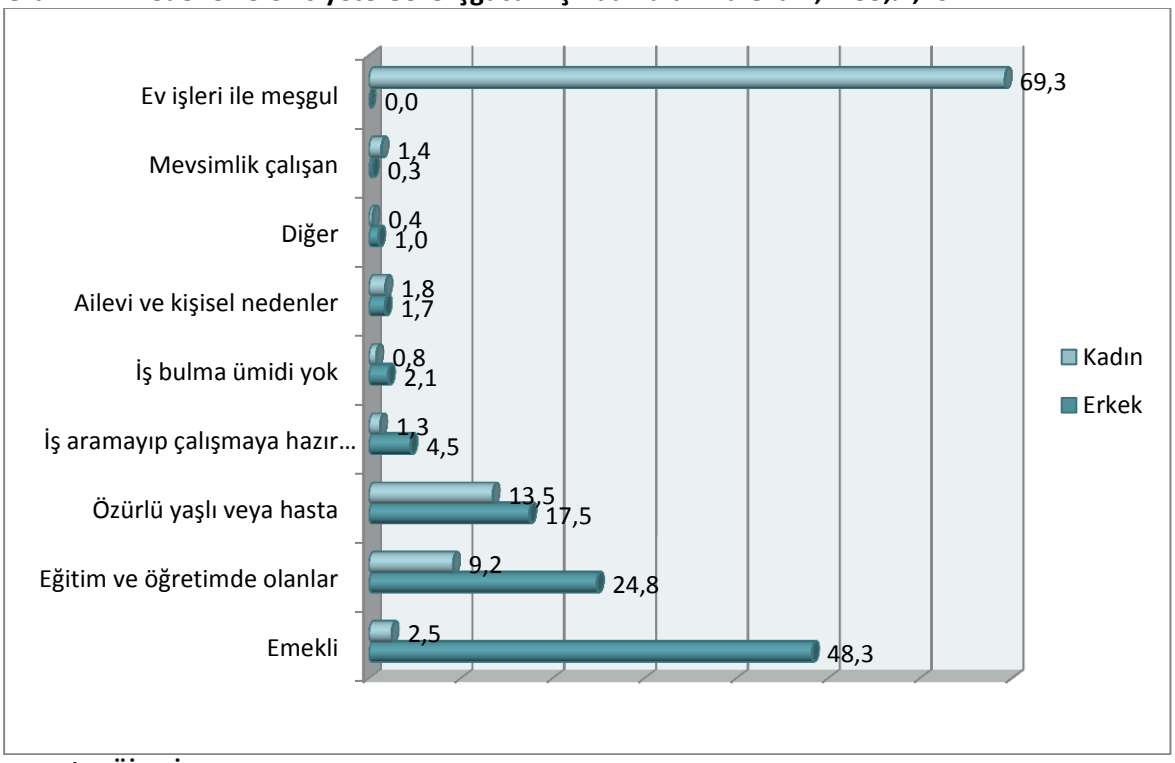

Kaynak: TÜİK,HİA

İşgücü dışında bulunma nedenlerinde kadınlarda ilk sırada %66,3 ile ev işleriyle meşgul olma yer alırken, erkeklerde %48,3 ile emeklilik yer almaktadır. İşgücü dışındaki kadın nüfusun sadece %2,5'i emeklidir. Erkeklerde ikinci sırada %24,8 ile eğitim ve öğretimde olanlar yer alırken, kadınlarda bu oran %9,1'dir.Erkeklerde dikkat çeken diğer bir husus iş bulma ümidi veya diğer nedenlerle çalışmak istedikleri halde iş aramayanların , işgücü dışındaki erkeklerin %6,6'sını oluşturmalarıdır.

İŞGÜCÜ DIŞINDAKİ GENÇ NÜFUS

Tablo 19: Genç Nüfusun İşgücü Dışında Bulunma Nedeni,TR33,2011

	Erkek	Kadın	Toplam
İş bulma ümidi yok	1	2	3
İş aramayıp çalışmaya hazır olan	2	2	4
Mevsimlik çalışan	1	1	2
Eğitim ve öğretimde olanlar	70	63	134
Ev işleri ile meşgul	0	61	61
Emekli	0	0	0
Özürlü yaşlı veya hasta	3	2	5
Ailevi ve kişisel nedenler	3	4	8
Diğer	2	1	3
Toplam	82	137	219

Kaynak: TÜİK, HİA

Grafik 22: Genç Nüfusun İşgücü Dışında Bulunma Oranı,TR33,2011

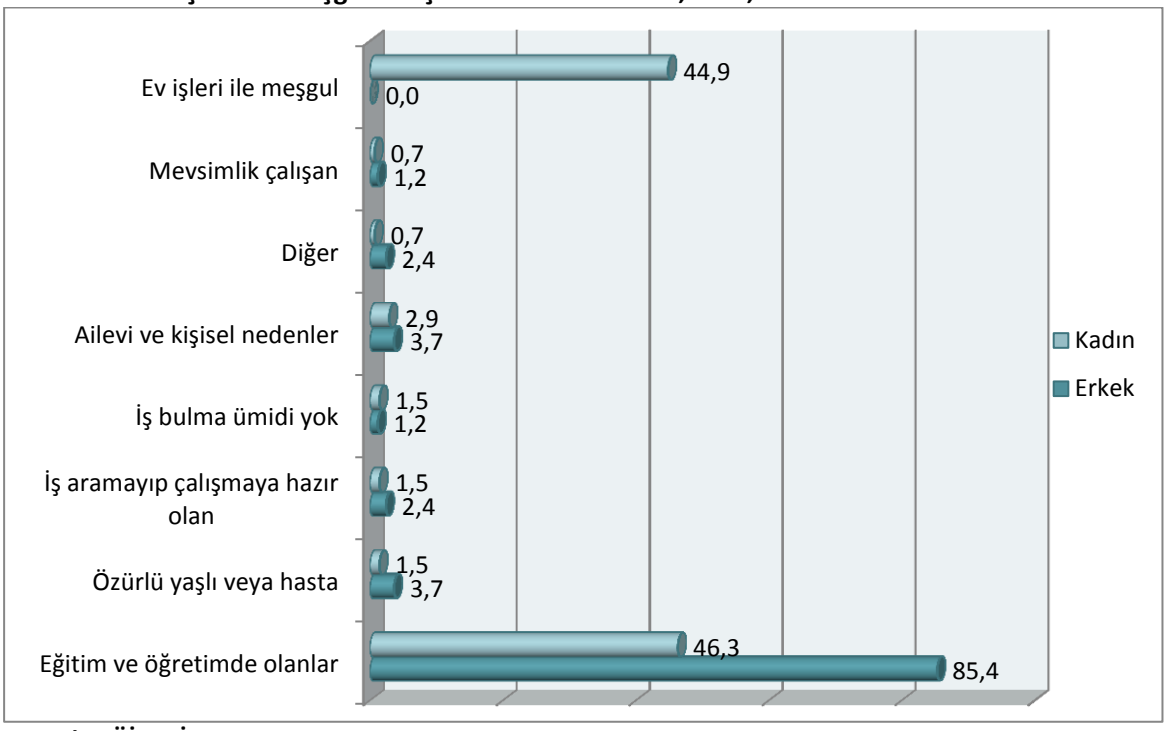

Kaynak: TÜİK, HİA

Bölgedeki 377 bin gencin 139 bini çalışmakta 19 bini de iş aramaktadır. 219 bin genç de işgücü dışındadır. İşgücü dışı nüfusun %21,8'ini genç nüfus oluşturmaktadır. İşgücü dışındaki gençlerin 134 bini eğitim ve öğretim hayatına devam etmektedir.

Her iki cinsiyette de iş gücü dışında bulunma nedeninin başında eğitim ve öğretime devam etme yer almaktadır. İşgücü dışındaki genç erkeklerin %85,4'ü ,genç kadınların da %46,3'ü eğitim ve öğretimlerine devam etmektedir. Genç erkeklerin %2,4'ü çalışmaya hazır oldukları halde iş aramayanlardır. Genç kadınların %44,9'u da ev işleri ile meşgul olduklarından işgücü dışındadırlar.

İŞKUR'A KAYITLI İŞGÜCÜ GÖSTERGELERİ

Bu kısımda İŞKUR istatistiklerinden yararlanarak ilin işgücü piyasası değerlendirilmiştir. İŞKUR istatistikleri sadece İŞKUR'a kayıtlı kesim itibariyle mevcut olmasına rağmen bu veri seti il bazında cinsiyet, yaş, eğitim gibi kayıtlı işsizlerin özelliklerini ve açık işlerin sektörel dağılımı gibi özellikleri içermesi açısından önemli göstergelerdir. 2012 yılında İŞKUR'un sunduğu hizmetlerden yararlanmak amacıyla Afyonkarahisar'da kuruma başvuran kişi sayısı 18.113 kişi olmuştur.

Grafik 23: Kayıtlı İşsizlerin Cinsiyete Göre Dağılımı,%,2012

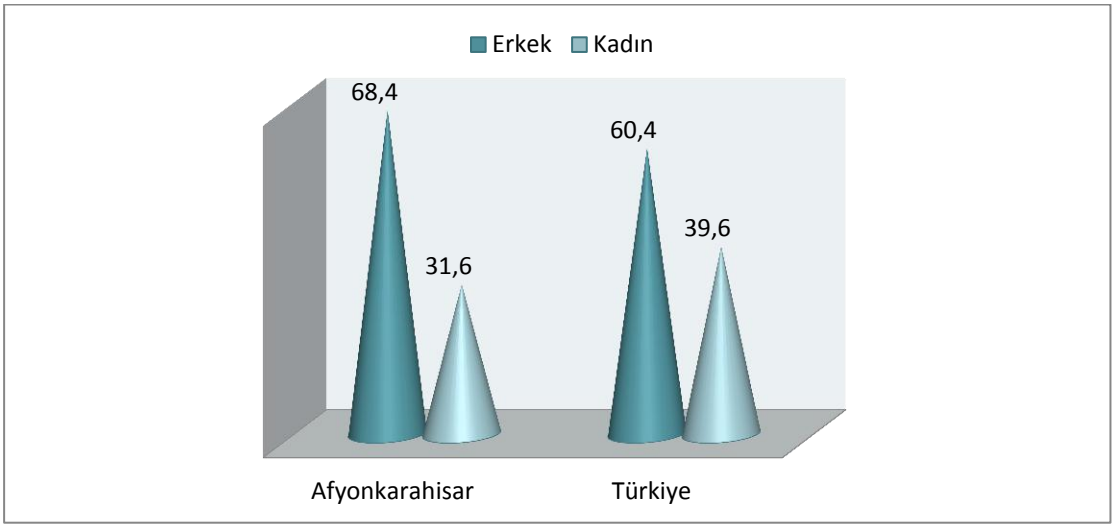

Kaynak: İŞKUR

Afyonkarahisar ilinde 2012 yılı sonunda kayıtlı işsiz sayısı 18.064'tür.Kayıtlı işsizlerin 12.360'ı erkek, 5.704'ü ise kadındır. Kayıtlı işsizlerin cinsiyet dağılımları Türkiye dağılımından çok farklı değildir. Türkiye genelinde kayıtlı işsizlerin % 60,4'ü,ilde ise % 68,4'ü erkektir. Kadınların Türkiye'deki oranı % 39,6, ilde ise % 31,6' dır .

Tablo 20:Kayıtlı İşsizlerin Yaş Gruplarına Göre Dağılımı,(Bin Kişi),2012

AFYONKARAHİSAR		TÜRKİYE
Yaş grupları	**Kayıtlı İşsiz**	**Kayıtlı İşsiz**
15-19	728	82403
20-24	4413	474173
25-29	3980	524838
30-34	3254	428572
35-39	2067	321909
40-44	1675	245856
45-49	1076	169653
50-54	511	72834
55-59	214	32803
60-64	100	12639
65+	46	6582
Toplam	18.064	2.372.262

Kaynak: İŞKUR

2012 İŞKUR istatistiklerine göre ilde en yüksek kayıtlı işsiz 20-24 yaş grubundadır. Yaş arttıkça kayıtlı işsiz sayısı azalmaktadır. Afyonkarahisar ilinde Türkiye'deki gibi kayıtlı işsizin en fazla olduğu yaş grubu 20-29 aralığıdır.

Grafik 24: Kayıtlı İşsizlerin Yaş Gruplarına Göre Dağılımı,%,2012

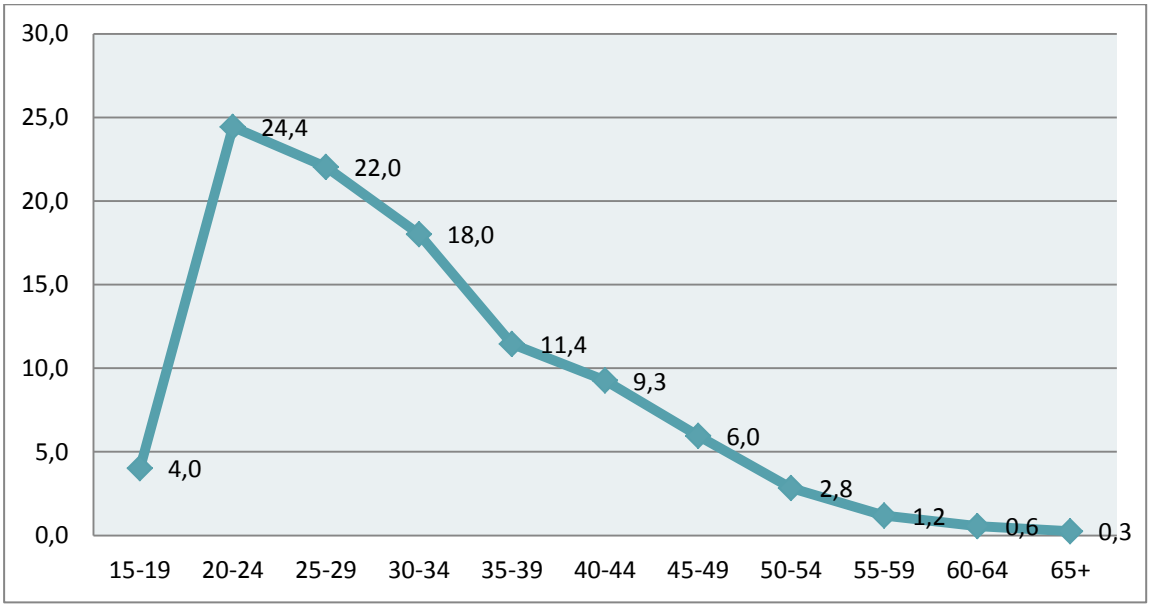

Kaynak: İŞKUR

Afyonkarahisar ilinde kayıtlı işsizlerin % 46,4'ünü 20-29 yaş aralığı oluşturmaktadır. Bu oran Türkiye ortalamasına paraleldir. Türkiye'de kayıtlı işsizlerin % 42,1'ini 20-29 yaş aralığı oluşturmaktadır.

Grafik 25: Kayıtlı işsizlerin eğitim durumuna göre dağılımı,%,2012

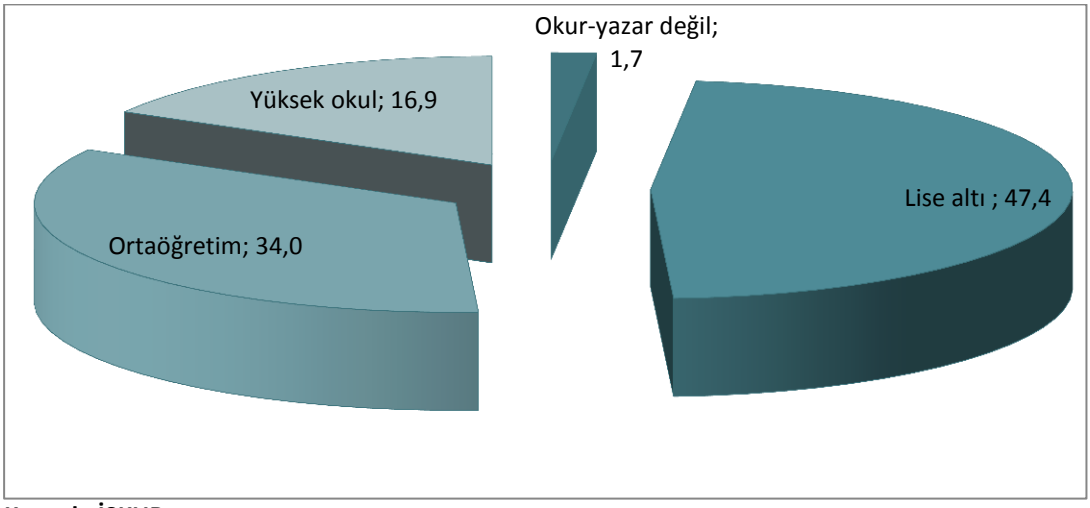

Kaynak: İŞKUR

Afyonkarahisar ilinde Türkiye'deki gibi kayıtlı işsizlerin büyük çoğunluğunu lise altı eğitimliler oluşturmaktadır. Bu oran ilde %47,4' iken Türkiye 'de %49,3'tür.İlde genel olarak bakıldığında eğitim seviyesi arttıkça kayıtlı işsiz oranı azalmaktadır.

Tablo 21: Öğrenim Durumuna Göre İşsizlik Ödeneği Dağılımı,2012

	İÖ ÖDEMESİ BİTEN	İÖ ÖDEMESİ DEVAM EDEN	İÖ ÖDENEĞİ KESİLEN
OKUR YAZAR OLMAYAN	2	5	1
OKUR YAZAR	6	6	9
İLKÖĞRETİM	225	703	455
ORTAÖĞRETİM (LİSE VE DENGİ)	108	304	209
ÖNLİSANS	37	56	39
LİSANS	26	58	67
YÜKSEKLİSANS	0	3	2
GENEL TOPLAM	404	1.135	782

Kaynak: İŞKUR

Afyonkarahisar ilinde işsizlik ödeneği dağılımlarına bakıldığında işsizlik ödeneği ödemesi biten, devam eden, kesilen sayılarında en yüksek pay ilköğretim mezunlarına aittir. Bu da ilköğretim mezunlarının işe giriş çıkışlarının fazla olduğunu göstermektedir.

Tablo 22: Yaş Gruplarına Göre İşsizlik Ödeneği Başvuruları,2012

	AFYONKARAHİSAR		
YAŞ ARALIĞI	İÖ ÖDEMESİ BİTEN	İÖ ÖDEMESİ DEVAM EDEN	İÖ ÖDENEĞİ KESİLEN
15-19	1	4	3
20-24	40	119	43
25-29	91	308	192
30-34	88	278	237
35-39	63	188	128
40-44	67	129	108
45-49	39	95	60
50-54	11	8	10
55-59	3	5	0
60-64	0	0	1
65 VE DAHA BÜYÜK	1	1	0
GENEL TOPLAM	404	1.135	782

Kaynak: İŞKUR

Yaş gruplarına göre Afyonkarahisar ilinde işsizlik ödeneği dağılımlarına bakıldığında işsizlik ödeneği ödemesi biten, devam eden, kesilen sayılarında en yüksek pay 25-34 yaş aralığındadır.

Grafik 26: Kayıtlı İşsizlerin Bekleme Sürelerine Göre Dağılımı,2012

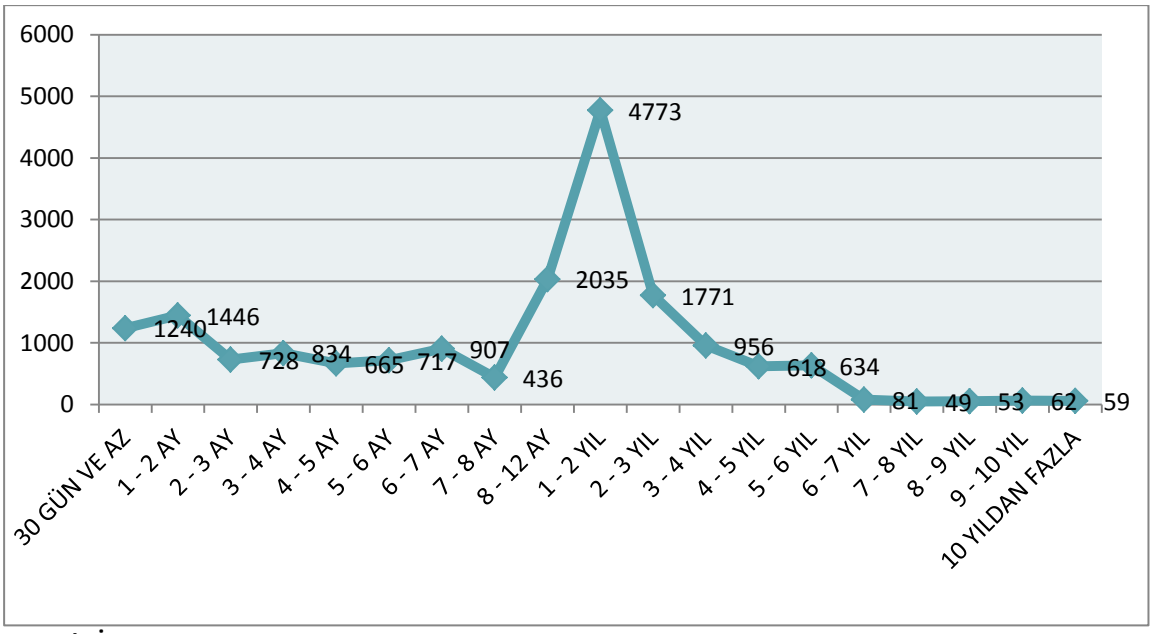

Kaynak: İŞKUR

Afyonkarahisar ilinde kayıtlı işsizlerin bekleme süreleri değerlendirildiğinde en yüksek pay %26,4 ile 1-2 yıl süreyle iş arayanlara aittir. 18.064 kayıtlı işsizden, 4.773 kişi 1-2 yıl süreye iş aradıktan sonra işe yerleşmektedir.

Grafik 27: Öğrenim Durumuna Göre Başvuruların Dağılımı,%,2012

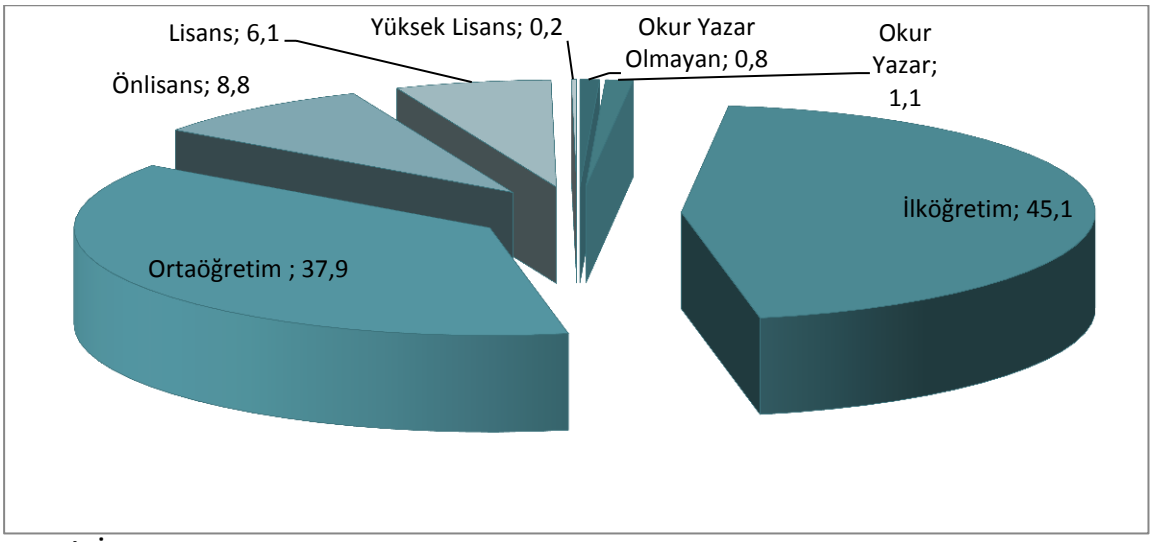

Kaynak: İŞKUR

Afyonkarahisar ilinde en fazla başvuru ilköğretim mezunlarına aittir. Bu oran %45,1'dir. Bunu %37,9 ile ortaöğretim mezunları takip etmektedir. İlköğretimden sonra eğitim seviyesi arttıkça başvuru sayısı azalmaktadır.

Tablo 23:Mesleklere Göre Başvurularını Dağılımı,2012

MESLEKLER	BAŞVURU SAYISI
Beden işçisi (genel)	4583
Beden işçisi (temizlik)	570
Temizlik görevlisi	531
Büro memuru (genel)	528
Şoför-yük taşıma	500
Çağrı merkezi görevlisi	463
Haberci	353
Tren teşkil işçisi	350
Satış elemanı (tanıtım)	347
Sekreter	332
Ön muhasebeci	291
Garson (servis elemanı)	266
Orman işçisi	257
Şoför-itfaiye aracı	257
Müşteri temsilcisi	254
Mermer işçisi	214
Pazarlamacı (satış temsilcisi)	210
Şoför (yolcu taşıma)	210
Beden işçisi (inşaat)	193
Bilgisayar operatörü	166
Diğer Meslekler	7238
GENEL TOPLAM	18.113

Kaynak: İŞKUR

Afyonkarahisar ilinde ilk 20 meslek başvuruların % 60'ıdır. İlde 18.113 toplam başvuru sayısının 10.875'ini ilk 20 meslek oluşturmaktadır.

Grafik 28: Cinsiyete Göre Başvurular,%,2012

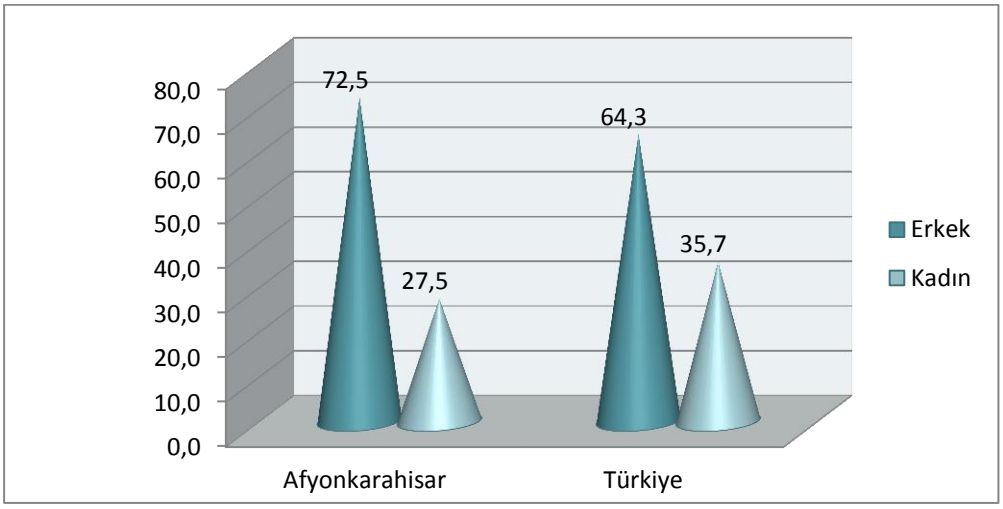

Kaynak: İŞKUR

Başvurular cinsiyete göre incelendiğinde ildeki erkek başvuru oranı % 72,5 ile Türkiye ortalamasının üzerinde, kadın başvuru oranı ise %27,5 ile Türkiye ortalamasının altındadır.

Grafik 29:Kurs Türlerine Göre Katılan Sayısı,%,2012

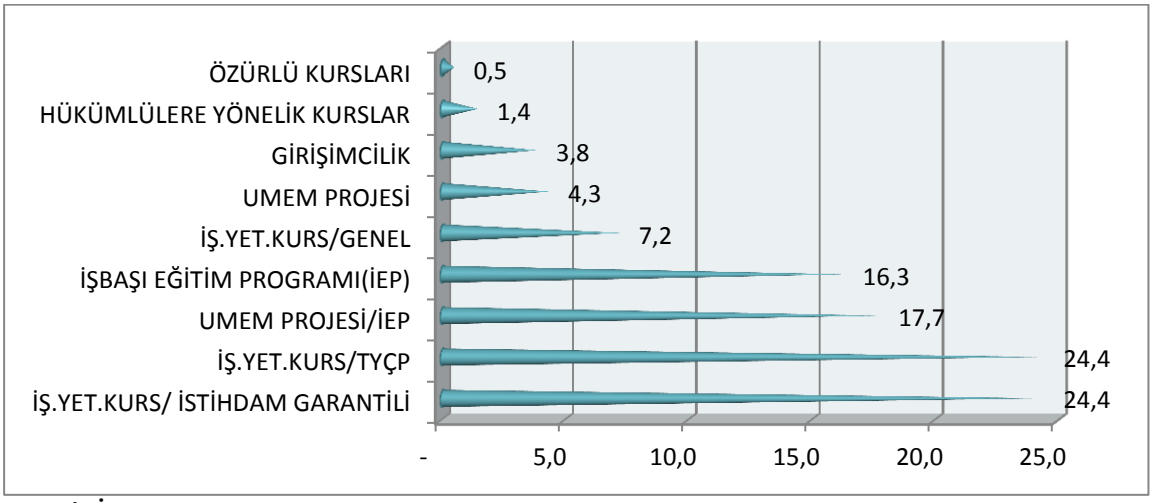

Kaynak: İŞKUR

Afyonkarahisar ilinde 2012 yılında toplam kursiyer sayısı 209'dur. İlde kurs türlerine bakıldığında istihdam garantili kurslar ve Toplum Yararına Çalışma Programlarına katılımcı sayısı çok fazladır. Katılımcıların % 48,8' i bu programlarda yer almaktadır.

Grafik 30: Açık İşler,%,2012

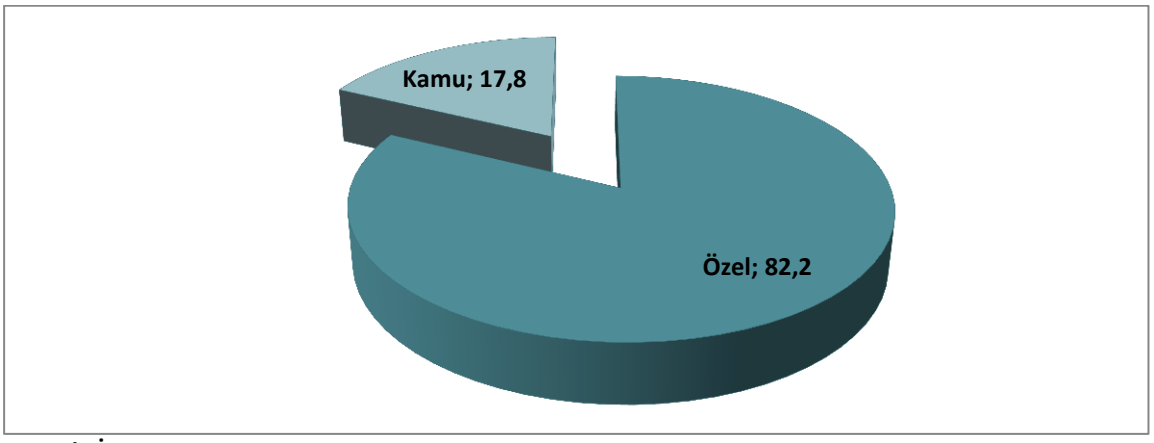

Kaynak: İŞKUR

Afyonkarahisar'da 2012 İŞKUR verilerine göre 5.685 açık iş kaydedilmiştir. Bunların % 82,2 sini özel sektör, % 17,8 'ini kamu sektörü oluşturmaktadır.

Tablo 24: Mesleklere Göre Açık İşler, 2012

MESLEKLERE GÖRE AÇIK İŞ	
Beden işçisi (genel)	2555
Çağrı merkezi görevlisi	238
Mermer işçisi	185
Temizlik görevlisi	143
Müşteri hizmetleri görevlisi	123
Ön muhasebeci	116
Müşteri temsilcisi	102
Beden işçisi (inşaat)	100
Şoför-yük taşıma	91
Bahçıvan	90
Temizlik görevlisi (hastane)	90
Pazarlamacı (satış temsilcisi)	74
Garson (servis elemanı)	73
Satış elemanı (tanıtım)	72
Beden işçisi (temizlik)	71
Güvenlik görevlisi	71
Aşçı	62
Kaynakçı (oksijen ve elektrik)	52
Hemşire	46
Sekreter	46
GENEL TOPLAM	4400

Kaynak: İŞKUR

Açık işlerin mesleklere göre dağılımına bakılacak olursa; ilk 20 meslek toplam açık işlerin %77 'sini oluşturmaktadır.

Grafik 31: Sektörlere Göre Açık İşler,%,2012

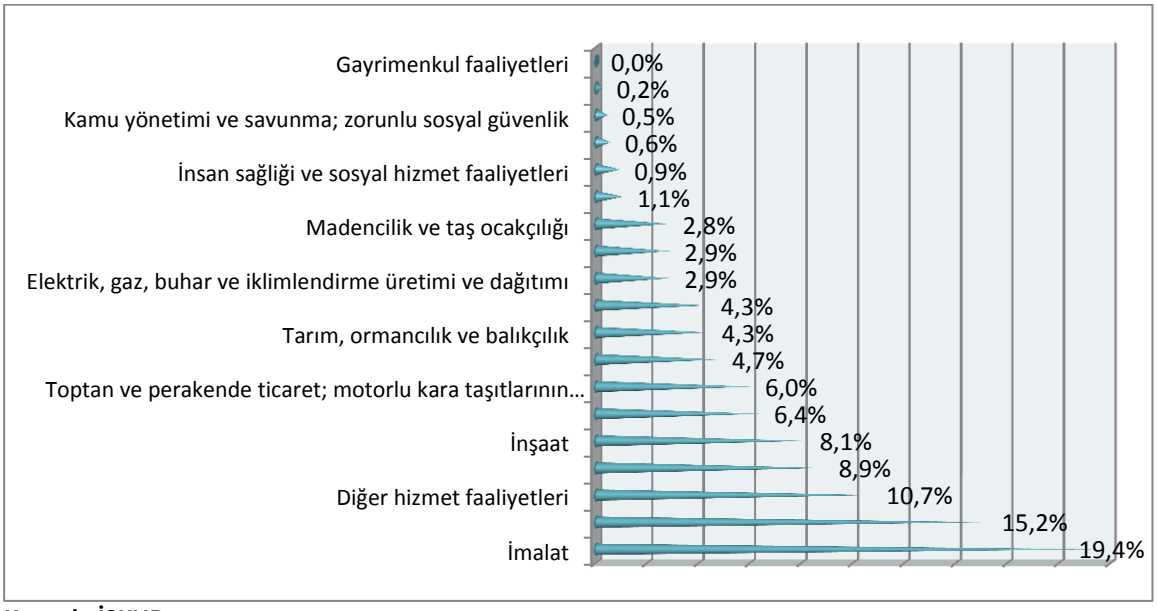

Kaynak: İŞKUR

Açık işlerin sektörlere göre dağılımında en yüksek pay imalat sektöründedir. %19,4 olan İmalat sektörünü %15,2 ile diğer hizmet faaliyetleri takip etmektedir.

Grafik 32: Sosyal Duruma Göre Açık İşler,%,2012

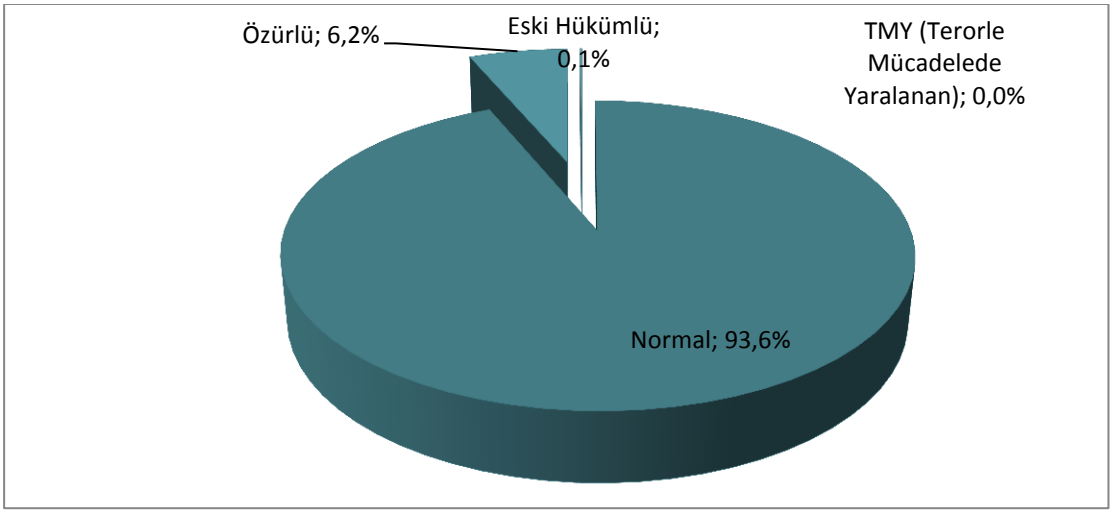

Kaynak: İŞKUR

İl genelinde her 100 açık işin 94 'ü "normal" statüde ,6 'sı da özürlü statüsünde açılmaktadır.

Grafik 33: Meslek Gruplarına Göre Açık İşler,%,2012

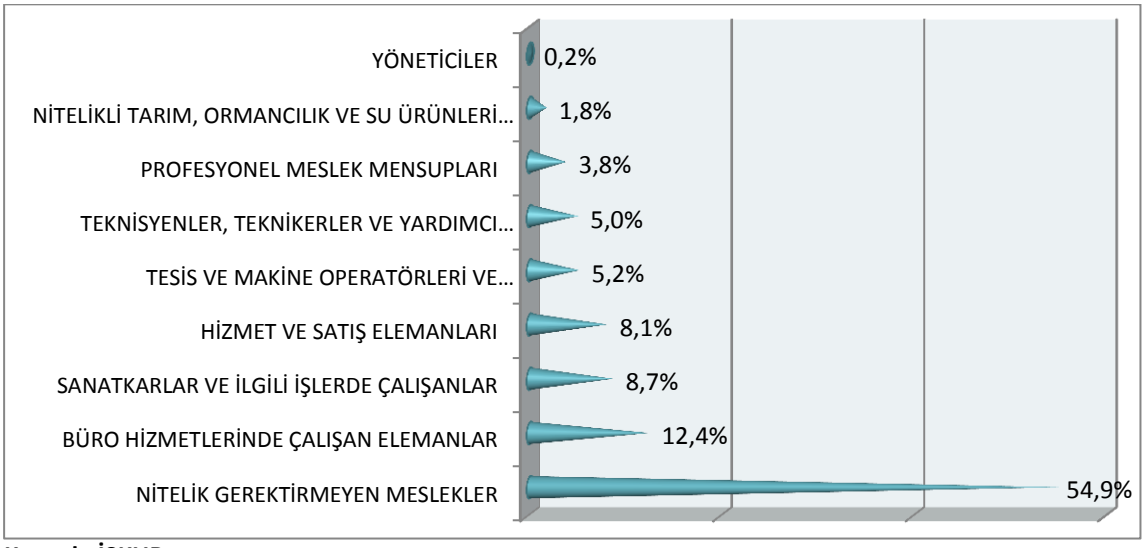

Kaynak: İŞKUR

İlde 5.685 açık işin % 54,9' u nitelik gerektirmeyen meslekler grubuna aittir. Bu oranı % 12,4 ile büro hizmetlerinde çalışan elemanlar,% 8,7 ile de sanatkarlar ve ilgili işlerde çalışanlar meslek grubu takip etmektedir.

Grafik 34: Cinsiyete Göre İşe Yerleştirmeler,%,2012

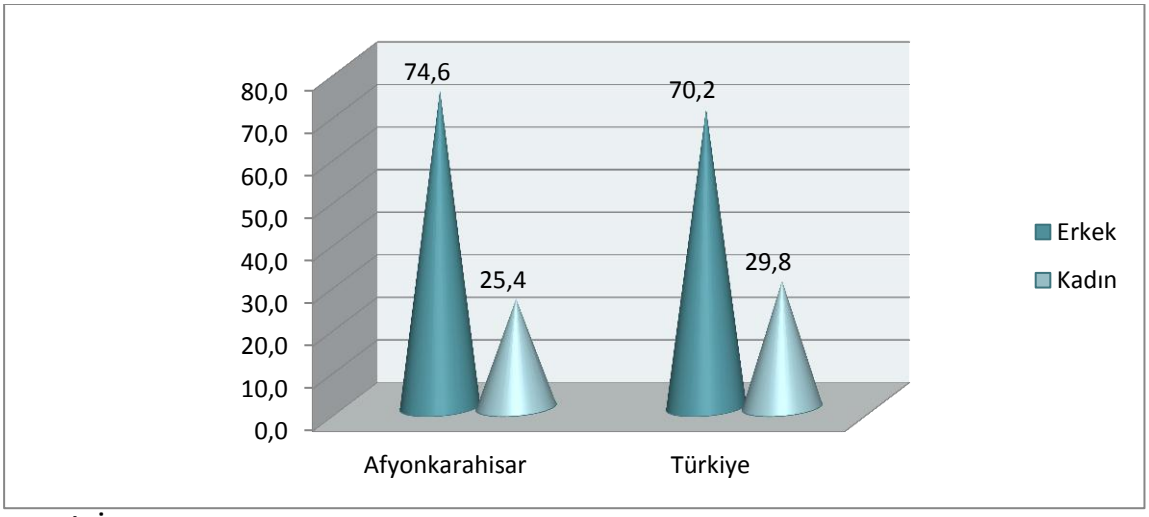

Kaynak: İŞKUR

İlde 2012 yılı itibariyle 4.481 kişi işe yerleştirilmiştir. İlde işe yerleştirme oranı[14] % 78,8'dir ve % 56,1 olan Türkiye işe yerleştirme oranının çok üzerindedir.

İşe yerleştirmeler cinsiyete göre incelendiğinde ildeki erkek işe yerleştirme oranı % 74,6 ile Türkiye ortalamasının üzerinde, kadın işe yerleştirme oranı ise % 25,4 ile Türkiye ortalamasının altındadır.

Grafik 35: Eğitim Durumlarına Göre İşe Yerleştirmeler,%,2012

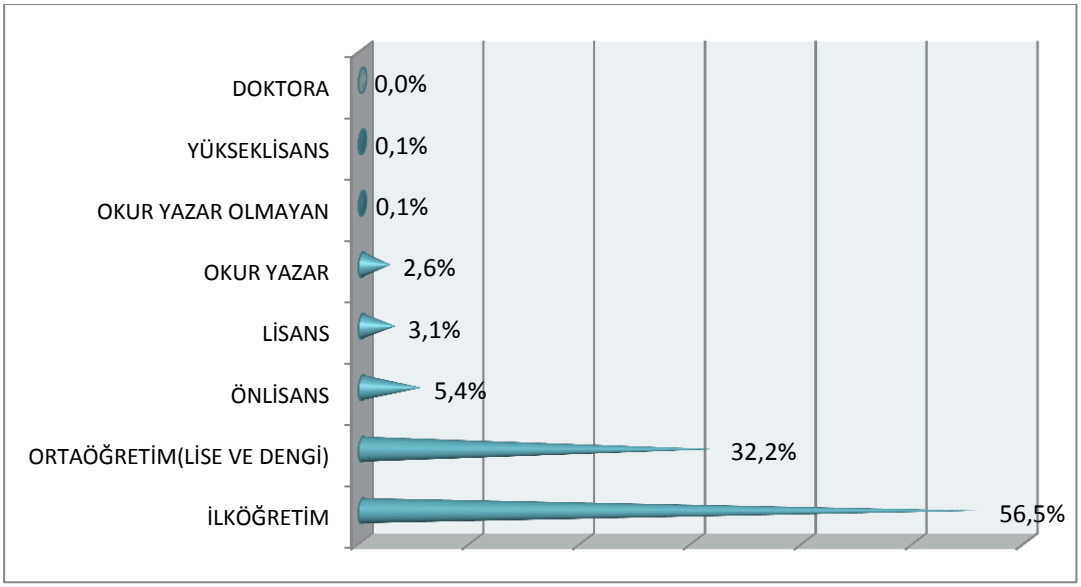

Kaynak: İŞKUR

İşe yerleştirilenlerin % 56,5'i ilköğretim mezunudur. Bu oran % 57,2 olan Türkiye toplamının çok üzerindedir. İkinci sırada % 32,2 ile ortaöğretim mezunları gelmektedir. İşe yerleştirilenlerin sadece %8,6'sı ön lisans, lisans ve yüksek lisansı da içeren yüksek eğitimlilerdir.

[14] İşe yerleştirme oranı: İse yerleştirilen sayısı/ Açık iş sayısı*100

Grafik 36: Meslek Gruplarına Göre İşe Yerleştirmeler,%,2012

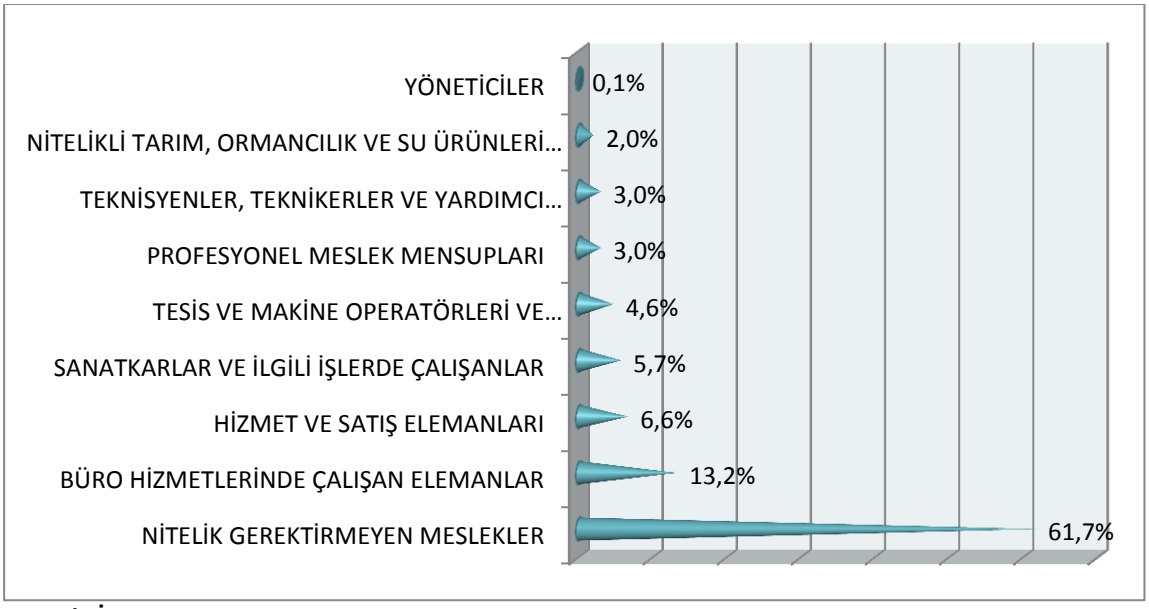

Kaynak: İŞKUR

İlde işe yerleştirmelerde en büyük oran nitelik gerektirmeyen meslek grubundadır. Her 100 işe yerleştirmenin 62'si nitelik gerektirmeyen meslek grubunda,13 'ü büro hizmetlerinde çalışan elemanlar meslek grubunda,7' si ise hizmet ve satış elemanları meslek grubunda yer almaktadır.

İKİNCİ BÖLÜM

İŞGÜCÜ PİYASASI TALEP ARAŞTIRMASI SONUÇLARI

İstihdamın artırılması ve işsizliğin azaltılması; eğitimin işgücü talebine duyarlılığının artırılması, işgücü arz ve talebinin doğru olarak tespit edilmesine ve buna uygun politikaların geliştirilmesine bağlıdır. Bu hedef doğrultusunda Afyonkarahisar ilinin işgücü piyasası talep boyutunu tespit edebilmek amacı ile[15] 2012 yılından başlayarak yılda bir kez olmak üzere periyodik işgücü piyasası talep araştırması yapılması planlanmıştır.

Uygulaması 10 Eylül-31 Ekim 2012a yapılan bu araştırma ile Afyonkarahisar ilinde mevcut, geçmiş ve gelecek dönemde meydana gelen veya gelmesi beklenen mesleki değişim ve gelişimler izlenecektir. 1-9 çalışanı olan mikro ölçekli işyerlerindeki hızlı açılıp kapanma oranları dikkate alınarak, araştırmanın kapsamı Afyonkarahisar ilinin tüm ilçe ve köylerinde bulunan özel sektör, 10 ve daha fazla çalışanı olan yerel birim işyerleri olarak tanımlanmıştır.

10 ve üzeri çalışanı olan işyeri sayısının çok fazla olmaması örnekleme yerine tam sayımın tercih edilmesine yol açmıştır.[16] Araştırmanın çerçevesi Türkiye İşyeri Kayıtları Sistemidir. İşyeri listeleri her yılın Nisan ayı itibariyle güncelleştirmesine, mikro ölçekli işyerleri kapsam dışında tutulmasına ve alana çıkılmadan önce işyerleri listesi, SGK ve İŞKUR İl Müdürlükleri gibi diğer adres kaynakları ile de kontrol edilmesine rağmen, alanda bazı adreslerin bulunmasında problem ile karşılaşılmıştır. Alan uygulaması sırasında karşılaşılan diğer bir sorun da işyeri faaliyetleri ve işyeri büyüklüklerinde görülen değişikliklerdir. Özellikle 10-49 büyüklüğündeki işyerlerinden bir kısmı 1-9 büyüklükteki işyerlerine kayma göstermiştir.

İşyerleriyle yüz yüze görüşme yöntemiyle (Araştırmanın saha çalışmasının tamamı İŞKUR personeli tarafından gerçekleştirilmiştir) gerçekleştirilen "İl İşgücü Piyasası Talep Araştırması İşyeri Bilgi Formu[17]" kapsamında,

- Temel işletme bilgileri
- Mevcut istihdam bilgileri (Cinsiyet, meslek)
- Açık iş, (Meslek, Talep edilen eğitim ve beceri düzeyleri, Karşılanma yolları)
- Temininde güçlük çekilen meslekler, (Meslek, Güçlük nedeni ,)
- 2012 yılı içerisinde işe giriş-çıkışlar,
- 31 Aralık 2012 ve 30 Haziran 2013 tarihleri itibariyle artış/azalış olacağı düşünülen mesleklere ilişkin sorular sorulmuştur.

İktisadi faaliyetlerin sınıflamasında Avrupa Birliği Ekonomik Faaliyetler Sınıflaması NACE Rev.2 kullanılmış ve sınıflamada yer alan 21 ana sektörden 17'si[18] kapsama dahil edilmiştir.

---

[15] Araştırma yöntemi için Ek 2'ye bakınız

[16] Tam sayımın tercih edilmesinde İŞKUR'un kendi alt yapısını güncellemek istemesi de önemli bir etken olmuştur.

[17] Soru Formu Ek 1'de verilmiştir.

[18] Madencilik ve taşocakçılığı; İmalat; Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı; İnşaat; Toptan ve perakende ticaret, motorlu kara taşıtlarının ve motosikletlerin onarımı; Ulaştırma ve depolama; Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri; Bilgi ve iletişim; Finans ve sigorta faaliyetleri; Gayrimenkul faaliyetleri; Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler; İdari ve destek hizmet faaliyetleri; Eğitim; İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri; Kültür,sanat,eğlence,dinlence ve spor; ve Diğer hizmet faaliyetleri.

Tablo 25: İŞKUR İşgücü Piyasası Araştırmaları (2007-2012)

İŞKUR'UN UYGULADIĞI İŞGÜCÜ PİYASASI ARAŞTIRMASI YÖNTEM VERİLERİ						
Dönem	**Kapsamı**	**Periyot**	**Sınıflamalar**	**Yöntem**	**GÖRÜŞME YAPILAN İŞYERİ**	
2007	50+ TÜM İŞYERLERİ	15 EKİM - 30 KASIM	İSCO 88- REV.1.1 NACE	Yüz yüze	Toplam	**12.712**
2008	TÜM İŞYERLERİ	15 Ekim - 5 Aralık	İSCO 88- REV.1.1 NACE	Elektronik	Toplam	**71.001**
					10+ işyeri	26.409
					50+işyeri	7.224
2009/I	İŞKUR'a KAYITLI TÜM İŞYERLERİ	17 Nisan - 30 Mayıs	İSCO 88- REV.1.1 NACE	Elektronik	Toplam	**275.099**
					10+ işyeri	83.404
					50+işyeri	15.273
2009/II	İŞKUR'a KAYITLI TÜM İŞYERLERİ	4 Kasım-13 Aralık	İSCO 88- REV.1.1 NACE	Elektronik	Toplam	**255.938**
					10+ işyeri	80.638
					50+işyeri	15.985
2010/I	İŞKUR'a KAYITLI TÜM İŞYERLERİ	26 Nisan- 1 Haziran	İSCO 88- REV.1.1 NACE	Elektronik	Toplam	**218.068**
					10+ işyeri	73.418
					50+işyeri	14.476
2010/II	İŞKUR'a KAYITLI TÜM İŞYERLERİ	26 Nisan- 1 Haziran	İSCO 88- REV.1.1 NACE	Elektronik	Toplam	**198.479**
					10+ işyeri	69.442
					50+işyeri	14.688
2011/I	İŞKUR'a KAYITLI TÜM İŞYERLERİ	26 Nisan- 1 Haziran	İSCO 88- REV.1.1 NACE	Elektronik	Toplam	**159.862**
					10+ işyeri	60.501
					50+işyeri	13.393
2011/II	10 + GİRİŞİMLER (TÜİK)	19 Aralık- 19 Ocak	İSCO 88- REV.2 NACE	Yüz yüze	Toplam	**5.941**
					10+ işyeri	3.283
					50+işyeri	1.606
2012/I	10 + GİRİŞİMLER (TÜİK)	2 Mayıs- 15 Haziran	İSCO 88- REV.2 NACE	Yüz yüze	Toplam Girişim	**5.225**
2012/II	10 + İŞYERLERİ (TÜİK)	10 Eylül-31 Ekim	İSCO 88- REV.2 NACE	Yüz yüze	Toplam İşyeri	**53.164**

Kaynak: İŞKUR

[19] Genelleme yapılmamış işyeri sayısıdır.

İŞYERLERİ VE MEVCUT İSTİHDAM

Bu bölümde il genelinde ve Türkiye'de araştırma kapsamına giren işyerlerinin sektörel görünümü ve bu işyerlerinde çalışanların mesleklere ve cinsiyetlere göre dağılımını gösteren verilere yer verilmiştir.

Grafik 37: İşyerlerinin Sektörel Dağılımı,%,2012

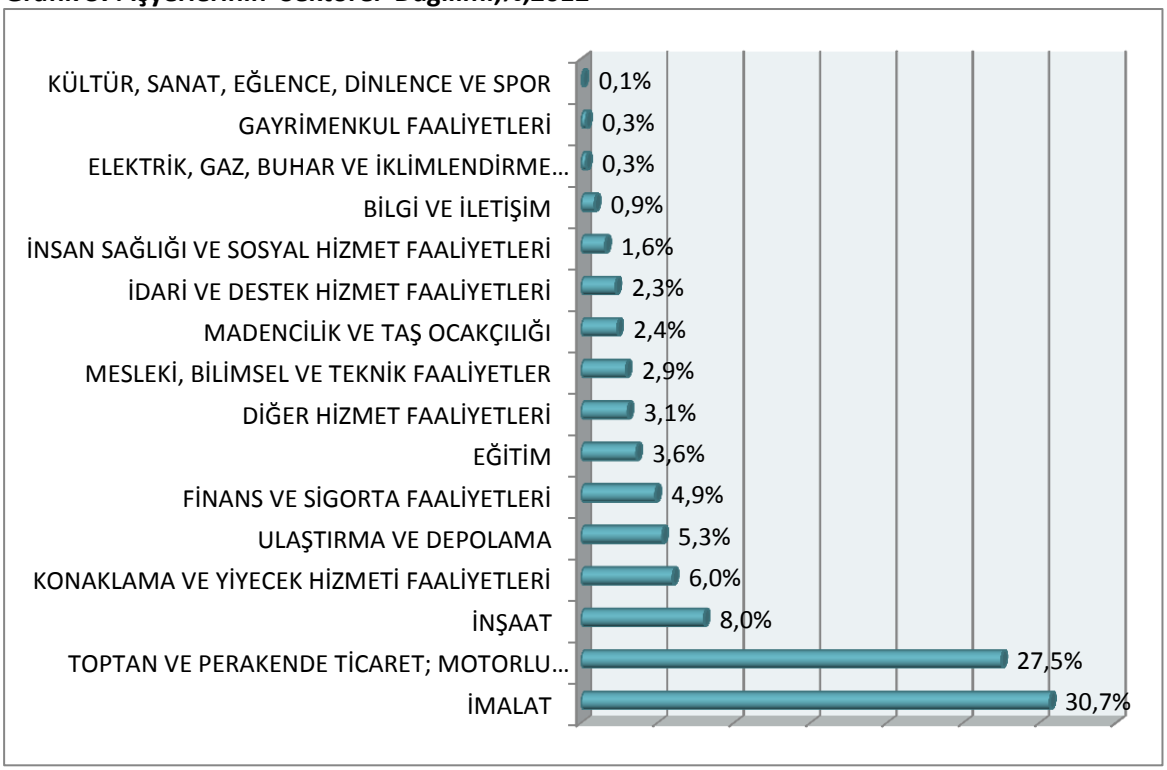

Kaynak: İPTA

Araştırma sonuçlarına göre; 883 işyeri ankete cevap vermiştir. Bu işyerlerinin büyük çoğunluğunu imalat sektöründe faaliyet göstermektedir.. :" İl genelindeki her 100 işyerinin 30,7'si imalat sektöründe faaliyet göstermektedir. Bu sektörü yüzde 27,5'lik pay ile Toptan ve Perakende Ticaret ve yüzde 8,0 ile inşaat sektörü takip etmektedir. Bu üç sektördeki işyerleri araştırmaya cevap veren işyerlerinin yüzde 66,2'sini oluşturmaktadır. İl genelinde 50 üzeri çalışanı olan işyerlerinin sektörel dağılımına bakıldığında ilk üç sırada yer alan sektörün yer değiştirdiği görülmektedir. İlk sırada imalat, ikinci sırada ise Ticaret sektörü yer almaktadır. 50 ve üzerinde çalışanı olan işyerlerinde işyerlerinin yüzde 44,6'sı imalat, yüzde 17,4'ü de ticaret sektöründe yer almaktadır. Bu iki sektörü yüzde 9,9 ile İdari ve destek hizmet faaliyetleri izlemektedir. Dördüncü sırayı ise yüzde 8,3'lük pay ile Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri sektörü ile İnşaat sektörü izlemektedir.

Grafik 38: Çalışanların Sektörlere Dağılımı ,2012

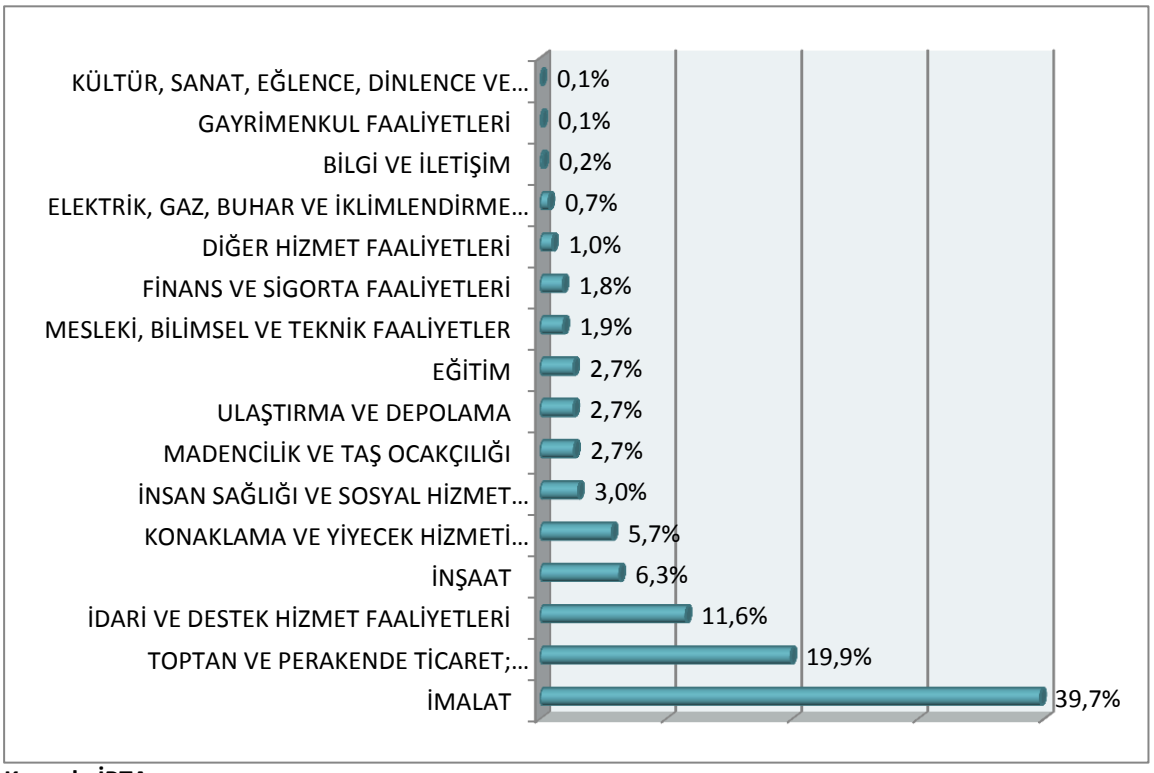

Kaynak: İPTA

Afyonkarahisar ilinde ankete cevap veren işyerlerinde toplam 27 bin 794 kişi istihdam edilmektedir. En fazla çalışanı olan sektörler Türkiye'de olduğu gibi İmalat İle Toptan Perakende ve Ticaret'tir. İmalat sektöründe çalışanların payı ilde %39,7,Türkiye'de yüzde %35,9'dur.Ticaret sektöründe çalışanların ildeki payı %19,9,Türkiye'de %18'dir.

Tablo 26: Cinsiyete Göre Çalışanların Sektörel Dağılımı,2012

SEKTÖR	KADIN	ERKEK
İMALAT	24,9%	42,3%
TOPTAN VE PERAKENDE TİCARET; MOTORLU KARA TAŞITLARININ VE MOTOSİKLETLERİN ONARIMI	18,6%	20,1%
İDARİ VE DESTEK HİZMET FAALİYETLERİ	13,8%	11,2%
İNŞAAT	4,3%	6,6%
KONAKLAMA VE YİYECEK HİZMETİ FAALİYETLERİ	8,4%	5,2%
İNSAN SAĞLIĞI VE SOSYAL HİZMET FAALİYETLERİ	10,6%	1,7%
MADENCİLİK VE TAŞ OCAKÇILIĞI	1,4%	2,9%
ULAŞTIRMA VE DEPOLAMA	1,8%	2,8%
EĞİTİM	7,2%	1,9%
MESLEKİ, BİLİMSEL VE TEKNİK FAALİYETLER	2,3%	1,8%
FİNANS VE SİGORTA FAALİYETLERİ	4,4%	1,4%
DİĞER HİZMET FAALİYETLERİ	1,5%	0,9%
ELEKTRİK, GAZ, BUHAR VE İKLİMLENDİRME ÜRETİMİ VE DAĞITIMI	0,4%	0,7%
BİLGİ VE İLETİŞİM	0,3%	0,2%
GAYRİMENKUL FAALİYETLERİ	0,0%	0,2%
KÜLTÜR, SANAT, EĞLENCE, DİNLENCE VE SPOR	0,0%	0,1%
SU TEMİNİ; KANALİZASYON, ATIK YÖNETİMİ VE İYİLEŞTİRME FAALİYETLERİ	0,0%	0,0%
GENEL TOPLAM	100,0%	100,0%

Kaynak: İPTA

Afyonkarahisar ilinde çalışanların büyük çoğunluğu erkektir. İş yerlerinde her 100 çalışandan 15 'i kadın,85'i erkektir. Türkiye 'de ise her 100 çalışandan 25'i kadındır. İl genelinde Kadın ve erkeklerin ağırlıklı olarak çalıştığı sektör imalat sektörüdür. Kadınların imalattan sonra ağırlıklı olarak çalıştıkları diğer iki sektör ise yüzde 18,6 ile Toptan Perakende ve Ticaret ile yüzde 13,8 ile İdari ve Destek Hizmetleri Faaliyetleridir. Erkeklerin imalattan sonra ağırlıklı olarak çalıştıkları diğer iki sektör yüzde 20,1 ile Toptan ve Perakende Ticaret ile yüzde 11,2 ile İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleridir. Erkeklerin ve kadınların ağırlıklı olarak çalıştıkları ilk üç sektörün sıralaması paralellik göstermektedir.

Grafik 39: Sektör İçindeki Kadın Erkek Payları,2012

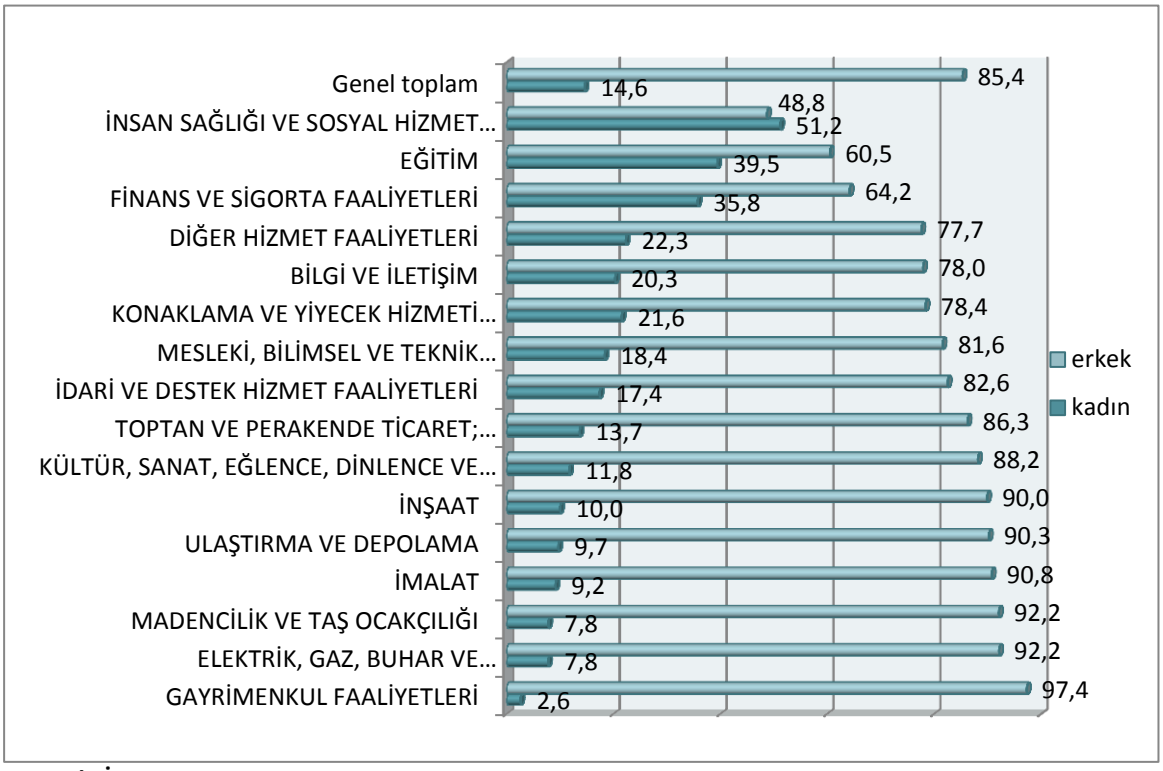

Kaynak: İPTA

Sektör içerisindeki çalışanların cinsiyet dağılımına bakılacak olursa, kadın çalışanların erkek çalışanlara kıyasla ağırlıkta olduğu tek sektörün İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri olduğu görülecektir. İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri sektöründe çalışanların yüzde 51,2's kadın, yüzde 48,8'i ise erkektir. . Kadınlarda %51,2 olan bu oran, erkeklerde %48,8'dir.Gayrimenkul faaliyetleri sektöründe çalışan erkek oranı fazladır. Bu sektörde her 100 çalışanın 97 si erkek,3 'ü kadındır. Diğer taraftan İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri ile Gayrimenkul faaliyetleri sektörlerinde faaliyet gösteren işyerlerinin toplam içerisindeki ağırlıkları sırasıyla yüzde 1,6 ve yüzde 0,3'tür.

Grafik 40: Ana Meslek Gruplarına Göre Çalışanların Dağılımı

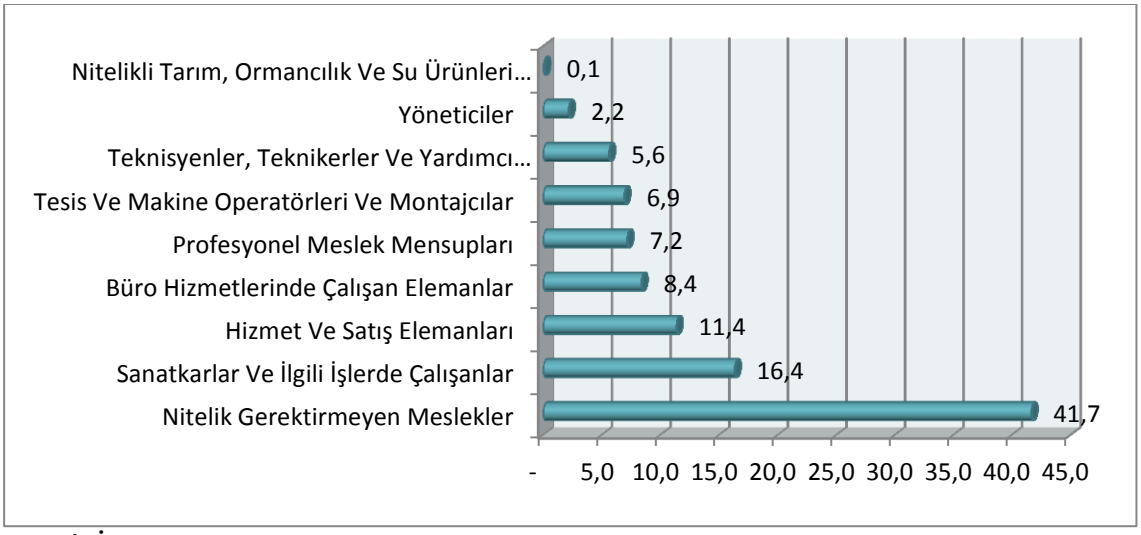

Kaynak: İPTA

Çalışanların imalat sektöründe yoğunlaşması mesleki dağılımları etkilemektedir**.** İlde ana meslek gruplarının dağılımı Türkiye dağılımına paraleldir. İlde de ilk sırada Türkiye'deki gibi nitelik gerektirmeyen meslekler grubu yer almaktadır.

Her 100 çalışanın 42'si nitelik gerektirmeyen ana meslek grubunda[20] çalışmaktadır. İkinci sırada yüzde 16,4 ile sanatkarlar ve ilgili işlerde çalışanlar , üçüncü sırada ise yüzde 11,4 ile hizmet ve satış elemanları meslek grubunda çalışanlar yer almaktadır.

Grafik 41: Ana Meslek Gruplarına Göre Cinsiyet Oranları,%

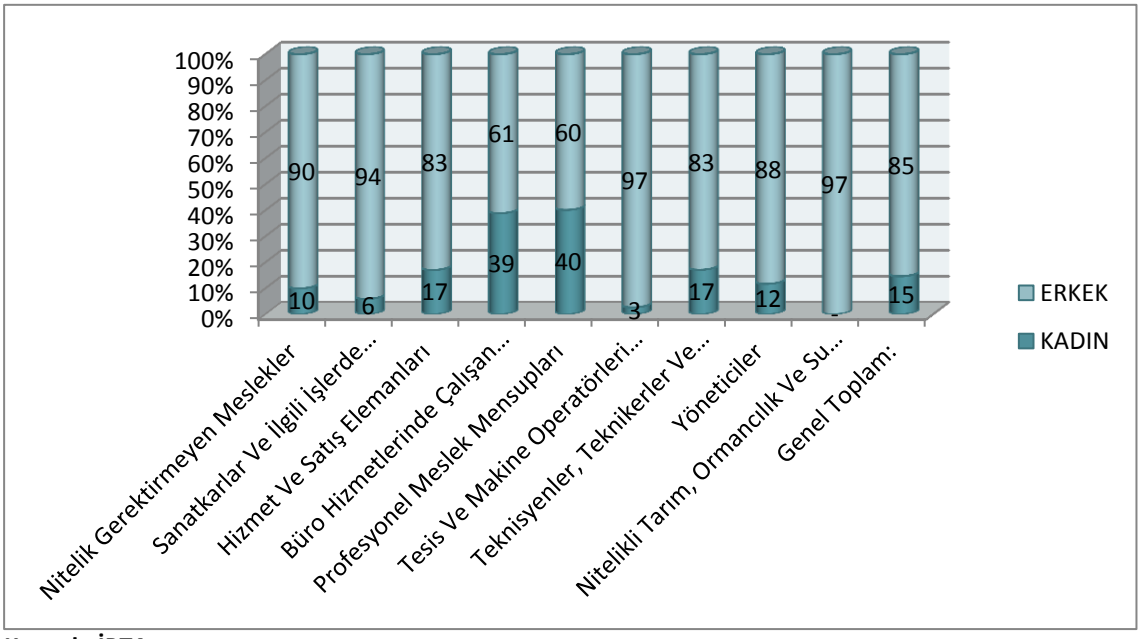

Kaynak: İPTA

Ana meslek gruplarının cinsiyetlere göre dağılımı da farklılık göstermektedir. Kadınlar hiçbir meslek grubunda erkeklerden daha fazla çalışmamaktadır. Toplam çalışanların yüzde 15'ini

[20] Ana meslek grubu: ISCO 2008

kadınlar teşkil ederken, profesyonel meslek gruplarında çalışanların yüzde 40'ını , büro hizmetlerinde çalışanların yüzde 39'u kadınlar oluşturmaktadır.

Tablo 27: Çalışanı En Fazla Olan İlk On Mesleğin Toplam Çalışanlar İçindeki Oranı ,%

İlk On Meslek (Toplam)	%	İlk On Meslek (Erkek)	%	İlk On Meslek (Kadın)	%
Beden İşçisi (Genel)	26,1	Beden İşçisi (Genel)	28,9	Temizlik Görevlisi	12,6
Mermer İşçisi	8,0	Mermer İşçisi	9,1	Beden İşçisi (Genel)	10,2
Temizlik Görevlisi	6,9	Temizlik Görevlisi	5,9	Müşteri Temsilcisi	7,5
Beden İşçisi (İnşaat)	3,9	Beden İşçisi (İnşaat)	4,6	Diğer Öğretmenler	3,7
Şoför-Yük Taşıma	2,6	Şoför-Yük Taşıma	3,1	Muhasebeci	3,3
Müşteri Temsilcisi	2,4	Beden İşçisi (Temizlik)	2,1	Satış Elemanı (Tanıtım)	2,7
Beden İşçisi (Temizlik)	2,0	Pazarlamacı (Satış Temsilcisi)	1,7	Hemşire	2,6
Pazarlamacı (Satış Temsilcisi)	1,8	Garson (Servis Elemanı)	1,6	Kasiyer	2,2
Muhasebeci	1,6	Güvenlik Görevlisi	1,6	Reyon Görevlisi	2,2
Satış Elemanı (Tanıtım)	1,5	Müşteri Temsilcisi	1,5	Ön Muhasebeci	2,2
Toplam	56,9	Toplam	60,2	Toplam	49,0

Kaynak: İl İPTA

Meslek bazında yapılan inceleme ilde mesleki çeşitliliğin fazla olmadığını göstermektedir.[21]En yüksek çalışanı olan ilk 10 meslekte çalışanlar, toplam çalışanların % 56,9'unu oluşturmaktadır. Çalışanların fazla olduğu ilk on meslek sırasıyla; Beden İşçisi(Genel), Mermer İşçisi, Temizlik Görevlisi, Beden İşçisi (İnşaat), Şoför-Yük Taşıma, Müşteri Temsilcisi, Beden İşçisi (Temizlik), Pazarlamacı (Satış Temsilcisi), Muhasebeci, Satış Elemanı(Tanıtım)' dır .

Kadın ve erkeklerin mesleklere göre dağılımı ve mesleki çeşitliliği cinsiyetler arasında farklıdır. Erkeklerde mesleki yoğunlukta başta yer alan ilk on meslek toplam erkek mesleklerinin %60,2'sini oluştururken kadınlarda yarısını oluşturmaktadır.

Erkeklerde çalışanı en fazla olan meslekler sırasıyla; beden işçisi(genel), mermer işçisi ve temizlik görevlisidir. Kadınlarda ise çalışanı en fazla olan meslekler; temizlik görevlisi, beden işçisi(genel) ve müşteri temsilcisidir.

[21] Çerçevede mesleklere göre bir çerçeve olmadığı için tabakalamaya mesleki kırılım dâhil edilememiştir. Dolayısıyla rapordaki mesleklere ilişkin bilgiler detay olarak sunulmuş olup genellemeler ihtiyatla karşılanmalıdır.

AÇIK İŞLER

Grafik 42: Sektörler İtibarıyla Açık İş Oranları (%)

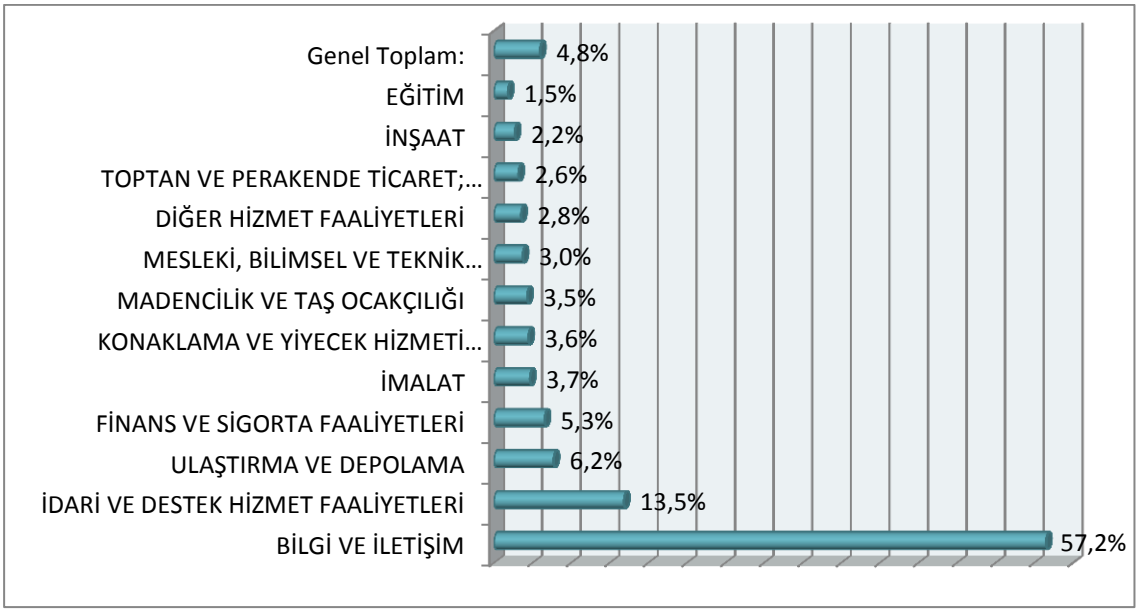

Kaynak: İl İPTA

Saha çalışmasından elde edilen veriler doğrultusunda Afyonkarahisar genelinde açık iş oranı[22] yüzde 4,8 olarak hesaplanmıştır. Türkiye de ise açık iş oranı yüzde 3,3'tür. Araştırmaya cevap veren işyerleri itibariyle en yüksek açık iş oranı yüzde 57,2 ile Bilgi ve iletişim sektöründedir. Bilgi ve iletişim sektörünü yüzde 13,5'lik açık iş oranı ile İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri sektörü ve yüzde 6,2'lİk açık iş oranı ile Ulaştırma ve Depolama sektörü izlemektedir.

[22] Açık iş oranı (AİO) açık olan toplam pozisyonların oranını ölçer ve şu şekilde ifade edilir:
AİO = Açık İşlerin Sayısı / (Mevcut Çalışanların Sayısı + Açık İşlerin Sayısı) * 100.

Grafik 43: Ana meslek Gruplarına Göre Açık İşlerin Dağılımı,%,2012

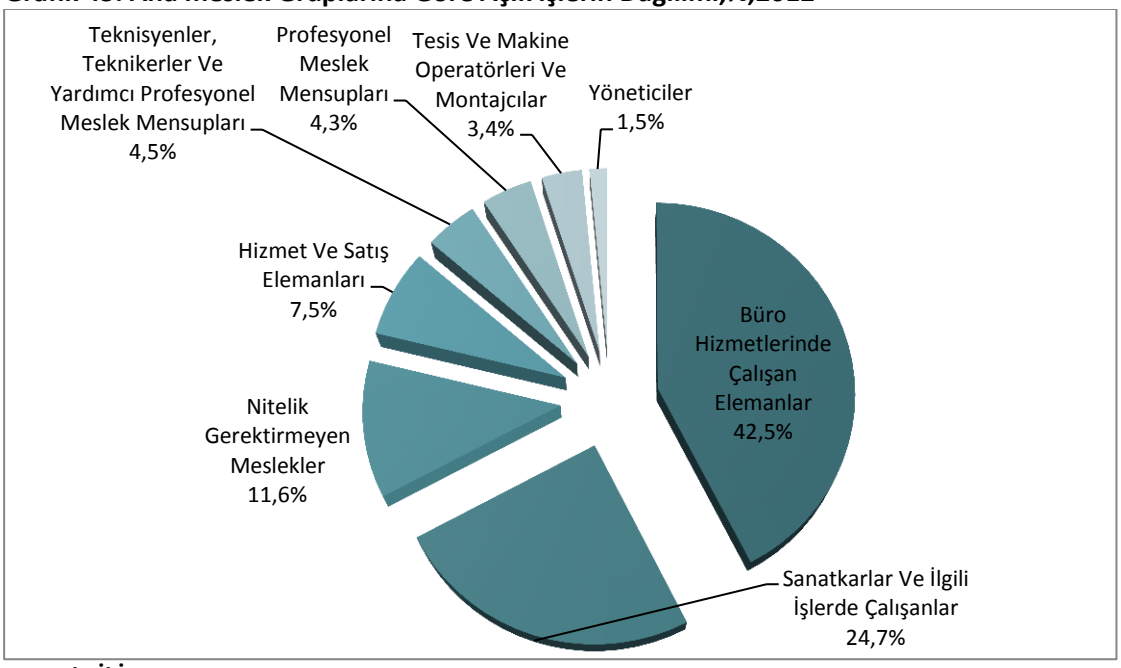

Kaynak: İl İPTA

Ana meslek grupları itibariyle en fazla ihtiyaç duyulan meslek grubu yüzde 42,5 ile büro hizmetlerinde çalışan elemanlardır. Bu ana meslek grubunu yüzde 24,7 ile sanatkârlar ve ilgili işlerde çalışanlar, yüzde 11,6 ile nitelik gerektirmeyen mesleklerde çalışanlar takip etmektedir.

Ana mesleklere göre açık işlerin dağılımı işyeri büyüklüklerine göre farklılaşmaktadır. Örneğin en fazla ihtiyaç duyulan büro hizmetlerinde çalışan elemanlar meslek grubuna talep 50 ve üzeri çalışanı olan işyerlerindedir. Bu meslek grubuna olan talebin %82 'si bu büyüklükteki işyerlerinden kaynaklanmaktadır.

Grafik 44: Ana Meslek Gruplarına Göre Açık İş Oranları,%,2012

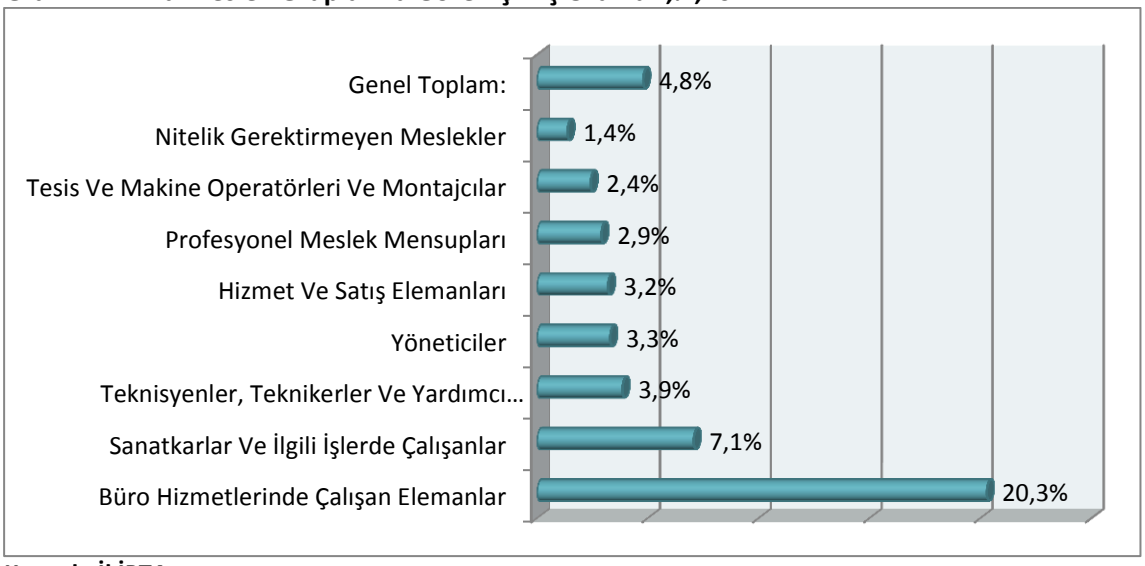

Kaynak: İl İPTA

Ana meslek grupları itibariyle Türkiye'de açık iş oranının en yüksek olduğu ana meslek grubu %7,2 ile sanatkarlar ve ilgili işlerde çalışanlar iken ilde %20,3 ile büro hizmetlerinde çalışan elemanlar meslek grubudur. İlde ikinci sırada %7,1 ile sanatkârlar ve ilgili işlerde çalışanlar yer alırken, üçüncü sırada %3,9 ile teknisyenler, teknikerler ve yardımcı profesyonel meslek mensupları meslek grubu yer almaktadır.

İl genelinde açık işlerin en fazla olduğu ilk on meslek sırasıyla; çağrı merkezi görevlisi, mermer işçisi, beden işçisi (genel), garson (servis elemanı),dağıtıcı(posta dağıtım hizmetleri),kaynakçı(oksijen ve elektrik),pazarlamacı(satış temsilcisi),ön muhasebeci, komi(garson yardımcısı),beden işçisi(inşaat)dir.

Grafik 45: En fazla Açık İş Belirtilen İlk On Mesleğin Toplam Açık İş İçindeki Oranı ,%

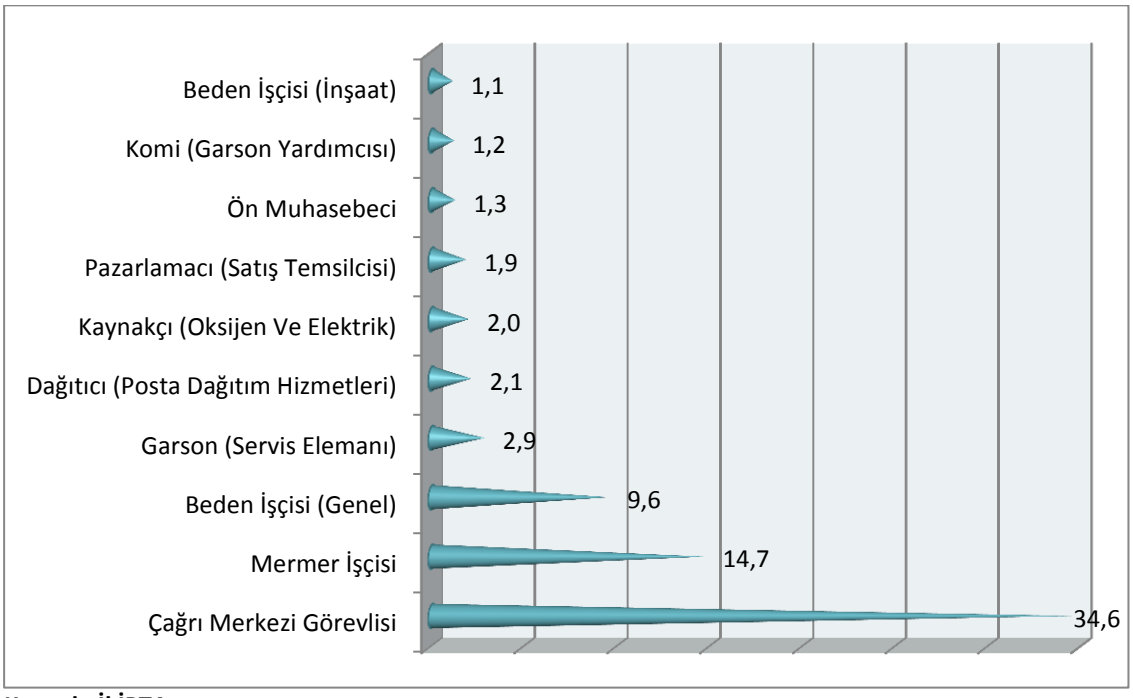

Kaynak: İl İPTA

Afyonkarahisar ilinde en fazla açık iş belirtilen ilk on meslek toplam açık işlerin %71,4'ünü oluşturmaktadır. En yüksek oran %34,6 ile çağrı merkezi görevlisi mesleğindedir. Bu oranın yüksek çıkmasının nedeni bu ilin teşvik bölgesinde olması ve işverenlerin bu doğrultuda yatırım yapmasıdır. Mermer işçisi ve beden işçisi(genel) açığının fazla olmasının nedeni ise bu bölgede maden ocaklarının önemli yer tutması ve işverenlerin vasıflı/vasıfsız elemana çok fazla ihtiyaç duymasıdır.

Grafik 46: Açık İşler İçin İstenen Eğitim Düzeyi,%,2012

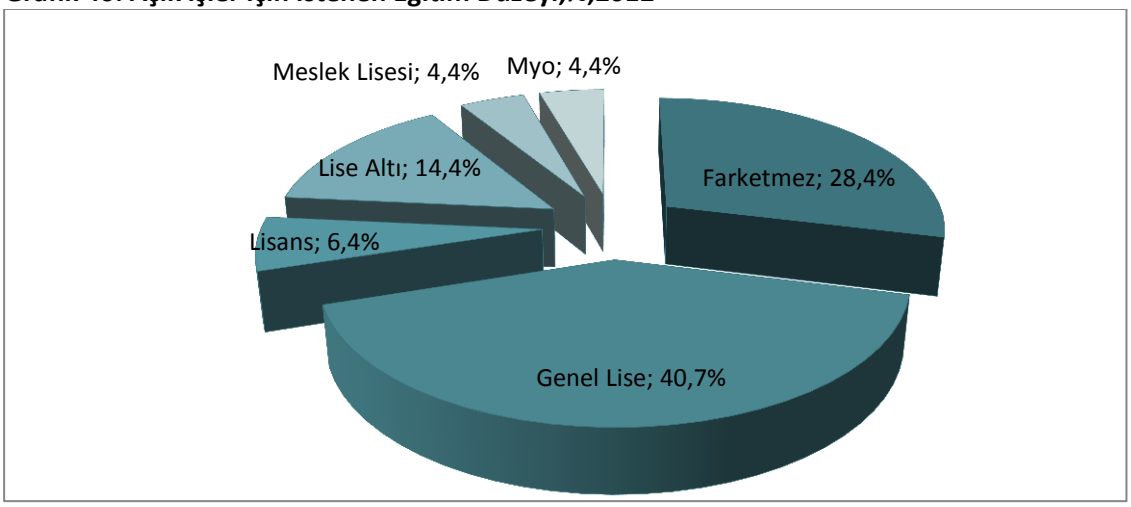

Kaynak: İl İPTA

Afyonkarahisar ilinde mevcut açık işlerde istenen eğitim durumlarını değerlendirecek olursak en fazla tercih edilen eğitim düzeyi %40,7 ile genel lisedir. Bunu açık iş oranının en fazla olduğu çağrı merkezi görevlisi mesleğiyle ilişkilendirirsek işverenlerin bu meslekte en az lise mezunlarını istihdam ettikleri görülecektir.

Açık iş oranını en fazla olduğu diğer iki meslek mermer işçisi ve beden işçileridir. Bu sektörlerdeki işverenler vasıflı/vasıfsız eleman istihdam etmektedir. Bu nedenle açık işlerde istenen eğitim düzeyinde %28,4 ile ikinci sırada " fark etmez " seçeneği ön plana çıkmıştır. Türkiye de ise açık işler için istenen eğitim düzeyinde en yüksek oran %36 ile fark etmez seçeneğidir.

Grafik 47: Açık İşler İçin İstenen Beceri Düzeyi,%,2012

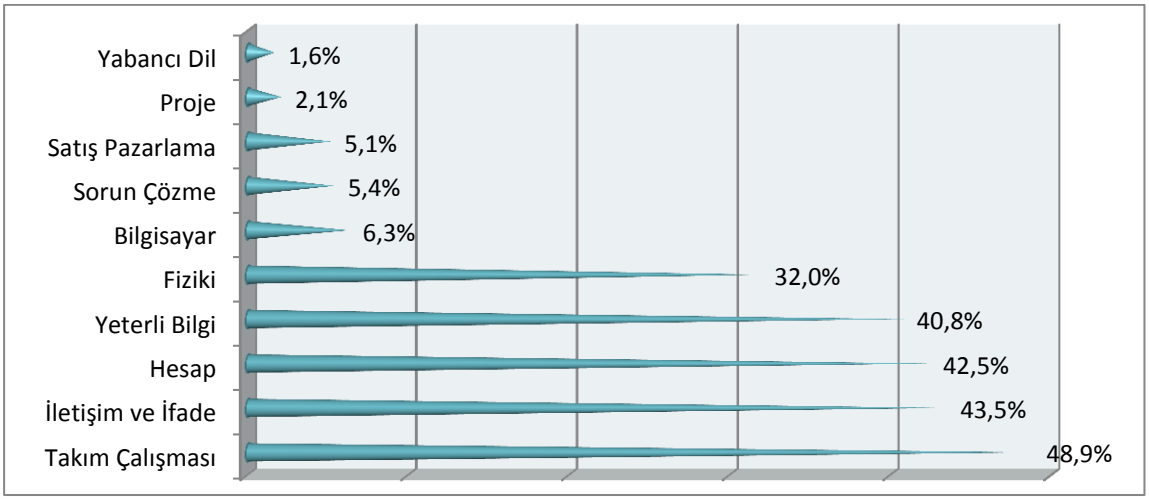

Kaynak: İl

Açık iş bulunan mesleklerde işverenler tarafından talep edilen nitelik ve beceriler incelendiğinde en çok talep edilen beceri düzeyi %48,9 ile takım çalışmasıdır. Takım çalışmasını %43,5 ile iletişim ve ifade,%42,5 ile hesap,%40,8 ile yeterli bilgi ve beceri düzeyi izlemektedir. En az talep edilen beceri ve nitelikler ise %1,6 ile yabancı dil bilgisi,%2,1 ile de proje becerisidir.

Türkiye de ise açık işler için istenen beceri düzeyi oranları: %59,6 ile mesleğe ilişkin yeterli bilgi,%54,3 ile fiziki ve bedensel yeterlilik,%43 ile takım çalışması ve %35,7 ile iletişim ve ifade yeteneğidir. Buna ek olarak işletme sahipleri tarafından toplamda en az tercih edilen beceri %9,9 ile yabancı dil yeteneği becerisidir.

Grafik 48: Açık İşlerin Karşılanma Yolları ,%,2012

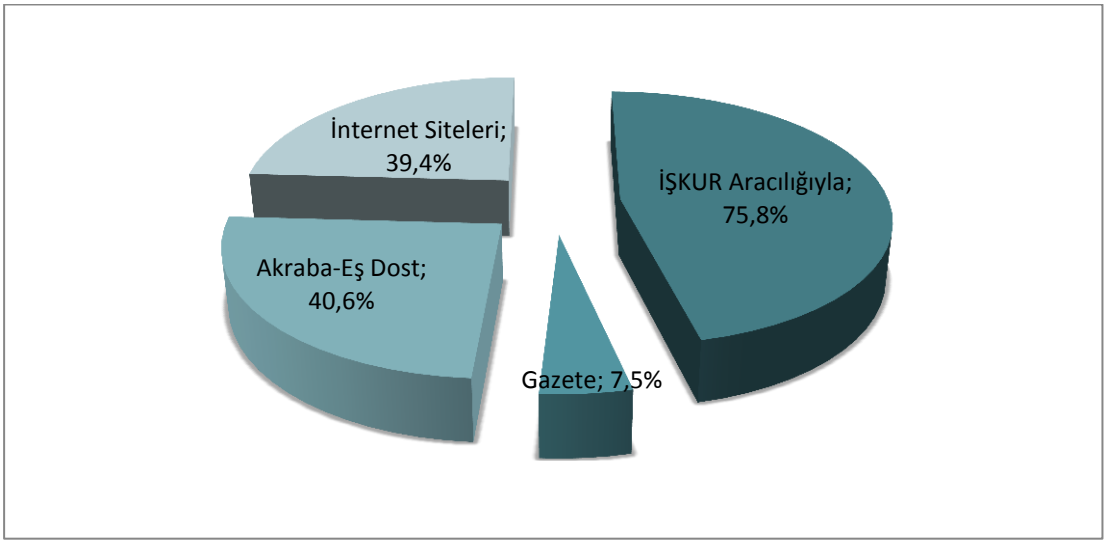

Kaynak: İl İPTA

Afyonkarahisar ilinde açık işlerin karşılanma yollarına bakıldığında İŞKUR önemli bir paya sahiptir. %75,8'lik bir oranla işverenler elemanlarını İŞKUR aracılığıyla karşılamaktadır. Bu oranın yüksek olmasının nedeni İŞKUR'un işverenler ile yürüttüğü çalışmalardır.. İŞKUR'dan sonra açık işler %40,6 ile akraba-eş dost aracılığıyla ,%39,4 internet siteleriyle ve %7,5 ile de gazeteciler aracılığıyla karşılanmaktadır.

Türkiye de ise açık işlerin geneli itibariyle işletmelerin açık iş arama kanallarından hangi düzeylerde yararlandıklarına bakılacak olursa işletmelerin %50,2'si akraba-eş dost,%40,3'ü internet siteleri ,%34,2'si gazete ,%28,6'sı İŞKUR ve %6,2'side özel istihdam büroları aracılığıyla açık iş taleplerini karşılamaya çalışmaktadırlar. Afyonkarahisar ilinde İŞKUR açık işlerin karşılanma yollarında Türkiye ortalamasından çok yüksek bir paya sahiptir.

TEMİNİNDE GÜÇLÜK ÇEKİLEN MESLEKLER

Temininde güçlük çekilen meslekler işverenlerin açık işlerini istedikleri meslek ve/veya becerilere sahip çalışanlarla dolduramamaları veya zorluk çekerek doldurmaları durumunu ifade eder. Talep araştırması kapsamında işverenlere 2012 yılı içerisinde bu durumda oldukları meslekler sorulmuştur. Ankete cevap veren işyerleri içinde en yüksek oranda eleman temininde güçlük çeken sektör Türkiye sonucunda olduğu gibi imalattır.

Grafik 49: Temininde Güçlük Çekilen Mesleklerin Sektörel Dağılımı,%,2012

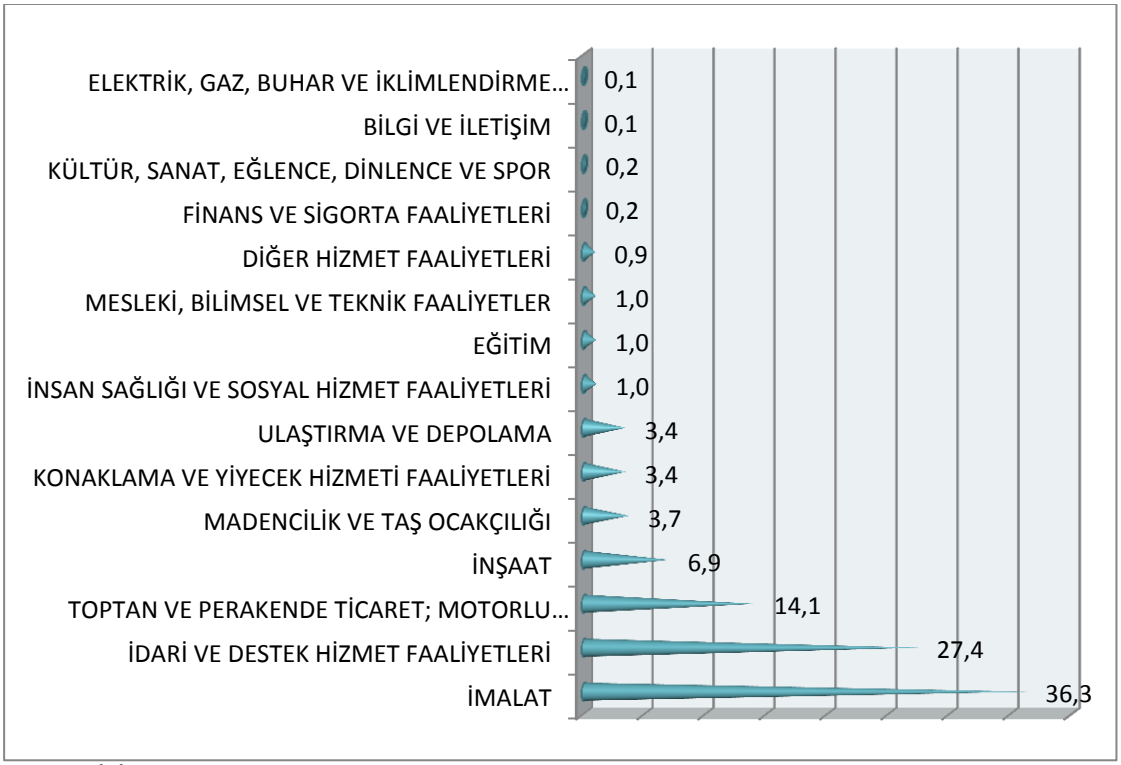

Kaynak: İl İPTA

Ankete cevap veren işyerleri çeşitli nedenlerle 1.813 kişinin temininde güçlük çektiklerini ifade etmişlerdir. İl genelinde 161 farklı meslekte 1.813 kişinin temininde güçlük çekildiği tespit edilmiştir. Temininde güçlük çekilen mesleklere sektörler itibariyle bakıldığında ilk sırada 659 kişilik ihtiyaç ile imalat sektörü yer almaktadır. Afyonkarahisar'da temininde güçlük çekilen toplam kişi sayısının yüzde 36,3'ü imalat sektöründedir. Türkiye geneline bakıldığında, ülke genelinde temininde güçlük çekilen toplam kişi sayısının yüzde 39'unun imalat sektöründe olduğu görülmektedir. Bu açıdan, Türkiye ile Afyonkarahisar'ın paralel seyrettiği görülmektedir. İlde diğer sektörler Türkiye ortalamasından farklıdır. Türkiye 'de ikinci sırada %26,9 ile Toptan perakende ticaret sektörü yer alırken, ilde ikinci sırada %27,4 ile idari ve destek hizmet faaliyetleri sektörü yer almaktadır. Üçüncü sırada Türkiye de %9,5 ile inşaat sektörü yer alırken ilde %14,1 ile toptan ve perakende ticaret sektörü yer almaktadır. İl genelinde temininde güçlük çekilen toplam kişi sayısının yüzde 77,8'i İmalat, İdari ve destek hizmetleri faaliyetleri ve Toptan perakende ve ticaret sektörlerindedir.

Grafik 50: Temininde Güçlük Çekilen Meslek Grupları ,%,2012

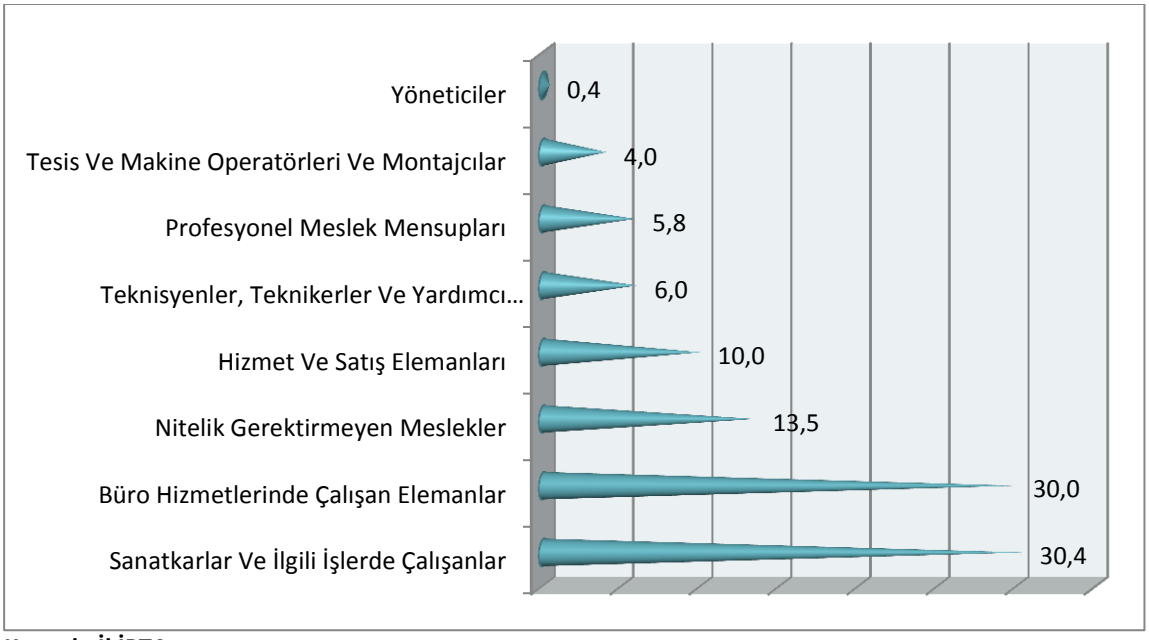

Kaynak: İl İPTA

Ana meslek grupları itibariyle temininde güçlük çekilen mesleklerin dağılımına bakılacak olursa; temininde güçlük çekilen mesleklerin yüzde 30,4'ü Sanatkârlar ve ilgili işlerde çalışanlarda, yüzde 30'u Büro hizmetlerinde çalışan elemanlarda ve yüzde 13,5'i de Nitelik gerektirmeyen meslekler meslek gruplarında olduğu görülecektir.

Tablo 28: Temininde Güçlük Çekilen Meslekler,2012

AFYONKARAHİSAR		TÜRKİYE	
MESLEK	**SAYI**	**MESLEK**	**SAYI**
Müşteri Temsilcisi	484	Makineci(Tekstil)	16.158
Mermer İşçisi	338	Satış Elemanı	13.503
Beden İşçisi (Genel)	196	Unlu Mamuller Paketleme İşçisi	12.449
Garson (Servis Elemanı)	62	Kaynakçı	8.657
Kaynakçı (Oksijen Ve Elektrik)	47	Beden İşçisi(genel)	8.238
Pazarlamacı (Satış Temsilcisi)	42	Garson	6.840
Muhasebeci	23	Mobilyacı	6.455
Beden İşçisi (İnşaat)	22	Bisküvi İmalat İşçisi	5.651
Ön Muhasebeci	21	Hemşire	5.227
Ayakkabı İmalatçısı	20	Şoför	4.561
Toplam	1255	Toplam	87.739

Kaynak: İl İPTA,TİPA

Afyonkarahisar ilinde temininde güçlük çekilen meslekler Türkiye ile farklılık göstermektedir. İlde temininde en çok güçlük çekilen meslekler: müşteri temsilcisi, mermer işçisi, beden işçisi(genel),garson(servis elemanı),kaynakçı(oksijen ve elektrik),pazarlamacı(satış temsilcisi),muhasebeci, beden işçisi(inşaat),ön muhasebeci ve ayakkabı imalatçısıdır.

Grafik 51: Mesleklerin Temininde Güçlük Çekilme Nedenleri.,%,2012

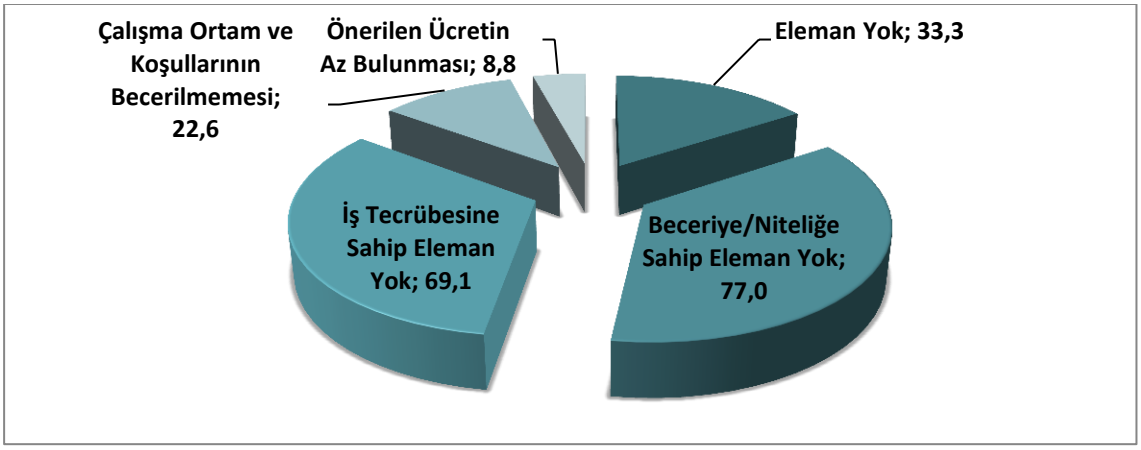

Kaynak: İl İPTA

Araştırma kapsamında işyeri ziyaretleri sırasında görüşülen işverenlere hangi nedenlerden dolayı eleman temininde güçlük çektikleri sorulmuştur. Bu kapsamda görüşülen işverenlerin; yüzde 77'si ilgi meslekte yeterli beceriye/niteliğe sahip eleman olmamasından, yüzde 69,1'i yeterli iş tecrübesine sahip eleman olmamasından, yüzde 33,3'ü ilgili meslekte çalışacak eleman olmamasından, yüzde 22,6'sı çalışma ortam ve koşullarının beğenilmemesinden ve yüzde 8,8'i de önerilen ücretin az bulunmasından dolayı eleman temininde güçlük çektiklerini belirtmişlerdir. İşveren tarafından doldurulan anketlerde temininde güçlük çekilme sebebinin çok yüksek oranlı olarak iş arayan kaynaklı olduğu görülmüştür.

2012 YILINDA İŞE GİRİŞ-ÇIKIŞLAR

Tablo 29 : Sektörlere göre işe giriş çıkışlar, Net istihdam,2012

Sektör	İşe Alınanlar	İş Çıkarılan	Net İstihdam
ULAŞTIRMA VE DEPOLAMA	297	130	167
İDARİ VE DESTEK HİZMET FAALİYETLERİ	1665	1220	445
İNŞAAT	767	641	126
GAYRİMENKUL FAALİYETLERİ	2	0	2
MADENCİLİK VE TAŞ OCAKÇILIĞI	224	187	37
KONAKLAMA VE YİYECEK HİZMETİ FAALİYETLERİ	267	193	74
İMALAT	3335	2858	477
TOPTAN VE PERAKENDE TİCARET	1507	1339	168
FİNANS VE SİGORTA FAALİYETLERİ	39	33	6
ELEKTRİK, GAZ, BUHAR VE İKLİMLENDİRME ÜRETİMİ VE DAĞITIMI	23	22	1
DİĞER HİZMET FAALİYETLERİ	72	88	-16
KÜLTÜR, SANAT, EĞLENCE, DİNLENCE VE SPOR	2	3	-1
EĞİTİM	185	248	-63
MESLEKİ, BİLİMSEL VE TEKNİK FAALİYETLER	120	171	-51
BİLGİ VE İLETİŞİM	6	12	-6
İNSAN SAĞLIĞI VE SOSYAL HİZMET FAALİYETLERİ	223	382	-159
Genel Toplam	8734	7527	1207

Kaynak: İl İPTA

Araştırmanın uygulandığı tarihe kadar Afyonkarahisar ili 10+özel yerel birim işyerlerinde işe alınan eleman sayısı, işten çıkartılan eleman sayısından fazladır. Afyonkarahisar ilinde 8 bin 734 kişi işe girerken,7 bin 527 kişi işten çıkmış/çıkarılmıştır. İlde, aradaki fark olan 1.207 kişilik istihdam artışı gerçekleşmiştir. Diğer hizmet faaliyetleri, kültür, sanat, eğlence, dinlence ve spor, eğitim, mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler, bilgi ve iletişim, insan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri sektörlerinde net istihdam azalış vardır.Yani bu sektörlerde işten çıkışlar ise girişlerden fazladır. En fazla Net istihdam artışı olan ilk üç sektör; imalat, idari ve destek hizmet faaliyetleri, toptan ve perakende ticarettir. Yani bu sektörlerde de işe girişler çıkışlardan fazladır. Söz konusu sektörlerdeki net istihdam artışı, il genelindeki net istihdam artışının yüzde 90,2'sini oluşturmaktadır.

Türkiye 'de ise araştırma kapsamına dahil olan işletmelerde 2 milyon 194 bin 673 kişinin işe girdiği,1 milyon 842 bin 160 kişinin işten çıktığı tespit edilmiştir. Aradaki fark olan 352 bin 513 kişilik artış yıl içindeki değişimi ifade etmektedir.

Grafik 52: Sektörlere Göre Net İstihdam Değişim Oranı,%,2012

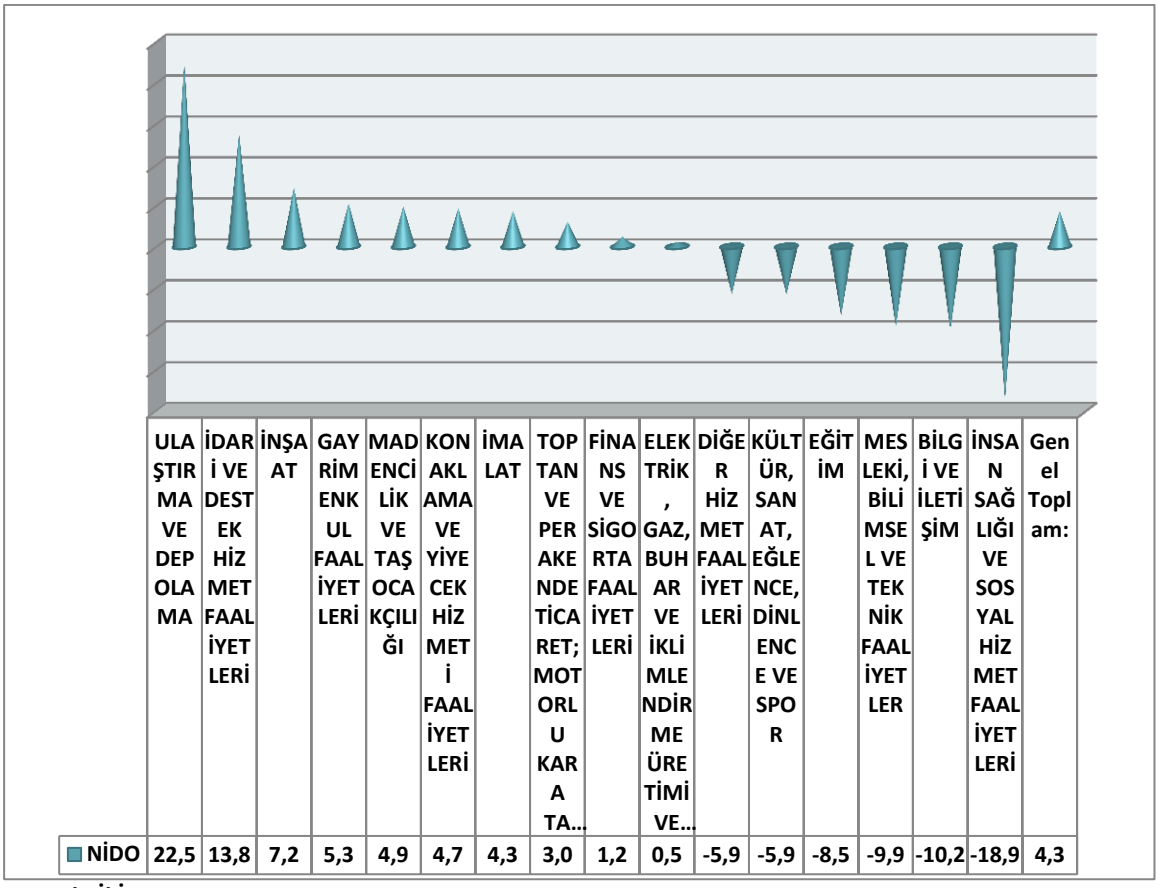

	ULAŞTIRMA VE DEPOLAMA	İDARİ VE DESTEK HİZMET FAALİYETLERİ	İNŞAAT	GAYRİMENKUL FAALİYETLERİ	MADENCİLİK VE TAŞOCAKÇILIĞI	KONAKLAMA VE YİYECEK HİZMETİ FAALİYETLERİ	İMALAT	TOPTAN VE PERAKENDE TİCARET; MOTORLU KARA TA...	FİNANS VE SİGORTA FAALİYETLERİ	ELEKTRİK, GAZ, BUHAR VE İKLİMLENDİRME ÜRETİMİ VE...	DİĞER HİZMET FAALİYETLERİ	KÜLTÜR, SANAT, EĞLENCE, DİNLENCE VE SPOR	EĞİTİM	MESLEKİ, BİLİMSEL VE TEKNİK FAALİYETLER	BİLGİ VE İLETİŞİM	İNSAN SAĞLIĞI VE SOSYAL HİZMET FAALİYETLERİ	Genel Toplam:
NİDO	22,5	13,8	7,2	5,3	4,9	4,7	4,3	3,0	1,2	0,5	-5,9	-5,9	-8,5	-9,9	-10,2	-18,9	4,3

Kaynak: İl İPTA

Net istihdam değişim oranı da Türkiye'den farklıdır. Türkiye'de oranın en yüksek olduğu sektör %13,7 ile konaklama ve yiyecek hizmet faaliyetlerindedir. Bu sektörü %11 ile kültür, sanat ve eğlence sektörü; %10,6 ile idari ve destek hizmet faaliyetleri takip etmektedir. Buna karşın araştırmanın uygulandığı tarih itibariyle ilde net istihdam değişim oranının[23] en yüksek olduğu

[23] Net İstihdam Değişim Oranı (NİDO) istihdam değişimini açıklar ve net istihdam değişiminin toplam çalışana oranını ifade eder.

sektör %22,5 ile ulaştırma ve depolamadır. Net İstihdam değişiminde bu sektörü %13,8 ile idari ve destek hizmet faaliyetleri ve % 7,2 ile de inşaat sektörü izlemektedir.

GELECEK DÖNEM İSTİHDAM EĞİLİMLERİ

Tablo 30 : 2012 Yılı Aralık Ayı ve 2013 Yılı Haziran Ayı İtibariyle Net İstihdam Değişim Oranı (%)

SEKTÖRLER	ARALIK 2012 BEKLENTİSİ	HAZİRAN 2013 BEKLENTİSİ
Bilgi ve İletişim	*1,7%*	*1,7%*
Diğer Hizmet Faaliyetleri	*16,8%*	*7,3%*
Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretim ve Dağıtımı	*0,0%*	*1,0%*
Eğitim	*5,3%*	*0,7%*
Finans ve Sigorta Faaliyetleri	*4,2%*	*2,0%*
Gayrimenkul Faaliyetleri	*2,6%*	*0,0%*
Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri	*2,5%*	*1,1%*
Madencilik ve Taş Ocakçılığı	*3,7%*	*1,9%*
Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler	*-1,0%*	*7,2%*
Toptan ve Perakende Ticaret	*2,2%*	*4,3%*
Ulaştırma ve Depolama	*3,2%*	*8,5%*
İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri	*4,3%*	*10,1%*
İmalat	*3,5%*	*5,0%*
İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri	*6,4%*	*5,8%*
İnşaat	*-11,0%*	*17,4%*
Toplam	***2,5%***	***5,9%***

Kaynak: İŞKUR

Afyonkarahisar İli İşgücü Piyasası Talep Araştırması sonuçlarına göre 2012 yılının Aralık ayı sonu itibarıyla net istihdam artışı beklentisi yüzde 2,5 iken bu beklenti 2013 yılı Haziran ayı sonunda 3,4 puan artış göstererek yüzde 5,9'a yükselmiştir.

2012 Yılı sonu itibariyle istihdam artışının; yüzde 54,8'inin İmalat, yüzde 19,6'sının İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri ve yüzde 17,6'sının da Toptan ve Perakende Ticaret sektörlerinde gerçekleşmesi beklenmektedir.

Diğer taraftan, sektörler içerisinde istihdam değişimine oransal olarak bakılacak olursa, sektör içerisinde oransal olarak en yüksek istihdam artışı beklenen üç sektörün; yüzde 16,8 ile Diğer Hizmet Faaliyetleri, yüzde 6,4 ile İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri ve yüzde 5,3 Eğitim sektörü olduğu görülecektir[24].

[24] Burada oranlar değerlendirilirken Diğer Hizmet Faaliyetleri sektöründe bulunan işyerlerinin toplam işyerleri içerisindeki payının yüzde 3 ve Eğitim sektöründe faaliyette bulunan işyerlerinin toplam işyerleri içerisindeki payının yüzde 3,7 olduğu göz ardı edilmemelidir.

2012 Yılı Aralık ayı sonu itibariyle en fazla net istihdam artış beklentisi olan ilk beş meslek şu şekilde sıralanmaktadır: Mermer İşçisi, Müşteri Temsilcisi, Beden İşçisi(Genel), Garson(Servis Elemanı), Komi(Garson Yardımcısı). Aynı dönem itibariyle net istihdam azalışı beklenen meslekler ise Kurye, Şoför-Yük Taşıma,) ve Beden İşçisi(İnşaat) şeklinde sıralanmaktadır

2013 yılının ilk yarısı sonu itibariyle en yüksek net istihdam artış beklentisi olan sektörler sırasıyla; yüzde 33,6'sının İmalat sektöründe, yüzde 19,9'unun İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri sektöründe ve yüzde 18,8'sının da İnşaat sektöründe gerçekleşeceği tahmin edilmektedir. Buna ek olarak, sektörler içerisinde istihdam değişimine oransal olarak bakılacak olursa, sektör içerisinde oransal olarak en yüksek istihdam artışı beklenen üç sektörün; yüzde 17,7 ile İnşaat, yüzde 10,1 ile İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri ve yüzde 8,5 ile Ulaştırma ve Depolama sektörü olduğu görülecektir.

Beden İşçisi(Genel), Müşteri Temsilcisi, Mermer İşçisi, Beden İşçisi(İnşaat) ve Güvenlik Görevlisi meslekleri 2013 Yılı Haziran ayı sonu itibariyle en fazla net istihdam artış beklentisinin olduğu ilk beş meslektir.

SONUÇ

Afyonkarahisar İli İşgücü Piyasası Analizi raporunun temel yaklaşımı işsizliğin azaltılması ve istihdamın artırılmasına yönelik politikaların geliştirilmesine yardımcı olmaktır. Bu doğrultuda ele alınacak temel husus işgücü arzı ve talebi arasındaki eşleşmeme, diğer bir ifade ile dengesizliktir. Dengesizliği ortaya çıkartabilmek için ilin işgücü arz ve talep yapılarının birlikte ele alınarak analiz edilmesi gerekmektedir.

Giriş bölümünde de açıklandığı gibi ilin işgücü piyasası arz yapısı ve arzı etkileyen değişkenler eldeki mevcut veriler kullanılarak analiz edilmiştir. Bu verilerin önemli bir kısmı il değil, İİBS2 bölümlenmesi doğrultusunda Manisa, Kütahya, Uşak, Afyonkarahisar illerini kapsayan TR33 bölgesine aittir. Arza yönelik ikinci kısıtlama ise bu verilerin önemli bölümünün 2011 yılına ait olması, bir kısmının ise daha eski tarihlere dayanmasıdır.

Talep boyutunun tespiti için özel bir araştırma düzenlenmesine rağmen bu araştırmanın da kısıtları mevcuttur. En önemli kısıt araştırmanın temelini oluşturan adres listesinden kaynaklanmaktadır. Adres listesi 2012 Nisan ayında güncelleştirilmesine ve araştırma 10+çalışanı olan işyerlerini kapsayacak şekilde düzenlenmesine rağmen, 1-9 çalışanı olan işyerlerine ciddi oranda kayma ile karşılaşılmıştır. 10+ işyerlerinden 1-9'a kayma, 10 kişiden az çalışanı olan işyerlerinin de büyüme olasılığının olduğunu ortaya koymaktadır, fakat bu olasılığı ölçebilecek veri seti mevcut değildir.
2012 yılında İŞKUR'un sunduğu hizmetlerden yararlanmak amacıyla Afyonkarahisar'da kuruma başvuran kişi sayısı 18.113 'tür.

Afyonkarahisar ilinde 2012 yılı sonunda kayıtlı işsiz sayısı 18.064'tür.Kayıtlı işsizlerin 12360'ı erkek,5704'ü ise kadındır. Kayıtlı işsizlerin cinsiyet dağılımları Türkiye dağılımından çok farklı değildir. Türkiye genelinde kayıtlı işsizlerin %60,4'ü,ilde ise %68,4'ü erkektir. Kadınların Türkiye'deki oranı %39,6, ilde ise % 31,6 'dır .

2012 İŞKUR istatistiklerine göre ilde en yüksek kayıtlı işsiz 20-24 yaş grubundadır. Yaş arttıkça kayıtlı işsiz sayısı azalmaktadır. Afyonkarahisar ilinde Türkiye'deki gibi kayıtlı işsizin en fazla olduğu yaş grubu 20-29 aralığıdır.

Afyonkarahisar ilinde kayıtlı işsizlerin % 46,4'ünü 20-29 yaş aralığı oluşturmaktadır. Bu oran Türkiye ortalamasına paraleldir. Türkiye'de kayıtlı işsizlerin % 42,1'ini 20-29 yaş aralığı oluşturmaktadır.

Afyonkarahisar ilinde Türkiye'deki gibi kayıtlı işsizlerin büyük çoğunluğunu lise altı eğitimliler oluşturmaktadır. Bu oran ilde %47,4' iken Türkiye 'de %49,3'tür.İlde genel olarak bakıldığında eğitim seviyesi arttıkça kayıtlı işsiz oranı azalmaktadır.

Afyonkarahisar ilinde işsizlik ödeneği dağılımlarına bakıldığında işsizlik ödeneği ödemesi biten, devam eden, kesilen sayılarında en yüksek pay ilköğretim mezunlarına aittir.

18.064 kayıtlı işsizden, 4.773 kişi 1-2 yıl süreye iş aradıktan sonra işe yerleşmektedir.

Afyonkarahisar ilinde en fazla başvuru ilköğretim mezunlarına aittir. Bu oran %45,1'dir. Bunu %37,9 ile ortaöğretim mezunları takip etmektedir.

Başvurular cinsiyete göre incelendiğinde ildeki erkek başvuru oranı % 72,5 ile Türkiye ortalamasının üzerinde, kadın başvuru oranı ise %27,5 ile Türkiye ortalamasının altındadır.

Afyonkarahisar ilinde 2012 yılında toplam kursiyer sayısı 209'dur. İlde kurs türlerine bakıldığında istihdam garantili kurslar ve Toplum Yararına Çalışma Programlarına katılımcı sayısı çok fazladır. Katılımcıların % 48,8' i bu programlarda yer almaktadır.

Afyonkarahisar'da 2012 İŞKUR verilerine göre 5685 açık iş kaydedilmiştir. Bunların %82,2 sini özel sektör,%17,8 'ini kamu sektörü oluşturmaktadır.

Açık işlerin sektörlere göre dağılımında en yüksek pay imalat sektöründedir. %19,4 olan İmalat sektörünü %15,2 ile diğer hizmet faaliyetleri takip etmektedir.

İl genelinde her 100 açık işin 94 'ü "normal" statüde, 6 'sı da özürlü statüsünde açılmaktadır.

İlde 5685 açık işin % 54,9' u nitelik gerektirmeyen meslekler grubuna aittir. Bu oranı %12,4 ile büro hizmetlerinde çalışan elemanlar,%8,7 ile de sanatkârlar ve ilgili işlerde çalışanlar meslek grubu takip etmektedir.

İlde 2012 yılı itibariyle 4481 kişi işe yerleştirilmiştir. İlde işe yerleştirme oranı %78,8'dir ve %56,1 olan Türkiye işe yerleştirme oranının çok üzerindedir.

İşe yerleştirmeler cinsiyete göre incelendiğinde ildeki erkek işe yerleştirme oranı % 74,6 ile Türkiye ortalamasının üzerinde, kadın başvuru oranı ise %25,4 ile Türkiye ortalamasının altındadır.

İşe yerleştirilenlerin % 56,5'i ilköğretim mezunudur. Bu oran % 57,2 olan Türkiye toplamının çok üzerindedir. İkinci sırada % 32,2 ile ortaöğretim mezunları gelmektedir. İşe yerleştirilenlerin sadece %8,6'sı ön lisans, lisans ve yüksek lisansı da içeren yüksek eğitimlilerdir.

İlde işe yerleştirmelerde en büyük oran nitelik gerektirmeyen meslek grubundadır. Her 100 işe yerleştirmenin 62'si nitelik gerektirmeyen meslek grubunda,13 'ü büro hizmetlerinde çalışan elemanlar meslek grubunda,7' si ise hizmet ve satış elemanları meslek grubunda yer almaktadır.

Araştırma sonuçlarına göre; 886 işyeri ankete cevap vermiştir. Bu işyerlerinin büyük çoğunluğunu İmalat sektörü oluşturmaktadır. İmalat sektörünün toplam işyerleri içindeki payı yüzde 30,7'dir.Bu sektörü yüzde 27,5'lik pay ile Toptan ve Perakende Ticaret ve yüzde 8,0 ile inşaat sektörü takip etmektedir. Bu üç sektördeki işyerleri araştırmaya cevap veren işyerlerinin yüzde 66,2'sini oluşturmaktadır.

Afyonkarahisar ilinde çalışanların büyük çoğunluğu erkektir. İş yerlerinde her 100 çalışandan 15 'i kadın,85'i erkektir. Türkiye 'de ise her 100 çalışandan 25'i kadındır. İl de Kadın ve erkeklerin en çok çalıştığı sektör imalat sektörüdür.

Ana meslek gruplarının cinsiyetlere göre dağılımı da farklılık göstermektedir. Kadınlar hiçbir meslek grubunda erkeklerden daha fazla çalışmamaktadır. Toplam çalışanların yüzde 15'ini kadınlar teşkil ederken, profesyonel meslek gruplarında çalışanların yüzde 40'ını, büro hizmetlerinde çalışanların yüzde 39'u kadınlar oluşturmaktadır. Meslek bazında yapılan inceleme ilde mesleki çeşitliliğin fazla olmadığını göstermektedir. En yüksek çalışanı olan ilk 10 meslekte çalışanlar, toplam çalışanların % 56,9'unu oluşturmaktadır. Çalışanların fazla olduğu ilk on meslek sırasıyla; beden işçisi(genel),mermer işçisi, temizlik görevlisi, beden işçisi(inşaat),şoför-

yük taşıma, müşteri temsilcisi, beden işçisi (temizlik),pazarlamacı(satış temsilcisi),muhasebeci, satış elemanı(tanıtım)' dır .

Saha çalışmasından elde edilen veriler doğrultusunda Afyonkarahisar genelinde açık iş oranı %4,8 olarak hesaplanmıştır. Türkiye de ise açık iş oranı % 3,3'tür. Araştırmaya cevap veren işyerleri itibariyle en fazla açık iş % 57,2 ile Bilgi ve iletişim sektöründedir. Bilgi ve iletişim sektörünü % 13,5'lik açık iş oranı ile İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri sektörü ve % 6,2'lİk açık iş oranı ile Ulaştırma ve Depolama sektörü izlemektedir.

Ana meslek grupları itibariyle Türkiye'de açık iş oranının en yüksek olduğu ana meslek grubu %7,2 ile sanatkarlar ve ilgili işlerde çalışanlar iken ilde %20,3 ile büro hizmetlerinde çalışan elemanlar meslek grubudur. İlde ikinci sırada %7,1 ile sanatkârlar ve ilgili işlerde çalışanlar yer alırken, üçüncü sırada %3,9 ile teknisyenler, teknikerler ve yardımcı profesyonel meslek mensupları meslek grubu yer almaktadır.

İl genelinde açık işlerin en fazla olduğu ilk on meslek sırasıyla; Çağrı Merkezi Görevlisi, Mermer İşçisi, Beden İşçisi (Genel), Garson (Servis Elemanı), Dağıtıcı (Posta Dağıtım Hizmetleri), Kaynakçı (Oksijen ve Elektrik), Pazarlamacı (Satış Temsilcisi), Ön Muhasebeci, Komi (Garson Yardımcısı), Beden İşçisi (İnşaat)'dir.

Afyonkarahisar ilinde en fazla açık iş belirtilen ilk on meslek toplam açık işlerin %71,4'ünü oluşturmaktadır. En yüksek oran %34,6 ile çağrı merkezi görevlisi mesleğindedir.

Afyonkarahisar ilinde mevcut açık işlerde istenen eğitim durumlarını değerlendirecek olursak en fazla tercih edilen eğitim düzeyi %40,7 ile genel lisedir.

Açık iş bulunan mesleklerde istenen nitelik ve beceriler incelendiğinde en çok istenen beceri düzeyi %48,9 ile takım çalışmasıdır. Takım çalışmasını %43,5 ile iletişim ve ifade,%42,5 ile hesap,%40,8 ile yeterli bilgi ve beceri düzeyi izlemektedir. En az talep edilen beceri ve nitelikler ise %1,6 ile yabancı dil bilgisi,%2,1 ile de proje becerisidir.Afyonkarahisar ilinde açık işlerin karşılanma yollarına bakıldığında İŞKUR önemli bir paya sahiptir.%75,8'lik bir oranla işverenler elemanlarını İŞKUR aracılığıyla karşılamaktadır.

Ankete cevap veren işyerleri 1.813 kişiyi çeşitli nedenlerle temininde güçlük çektiklerini ifade etmişlerdir.

Anket sonuçlarına göre Sanatkârlar ve İlgili işlerde Çalışanlar temininde güçlük çekilen meslek gruplarında %30,4 ile ilk sırayı yer almaktadır. İkinci sırayı %30,0 ile büro hizmetlerinde çalışan elemanlar meslek grubu, üçüncü sırada %13,5 ile nitelik gerektirmeyen meslek grubun yer almaktadır.

Araştırmanın uygulandığı tarihe kadar Afyonkarahisar ili 10+özel yerel birim işyerlerinde alınan eleman sayısı çıkartılan eleman sayısından fazladır. Afyonkarahisar ilinde 8.734 kişi işe girmiş,7.527 kişi işten çıkarılmıştır. İlde aradaki fark olan 1.207 kişilik istihdam değişimi olmuştur.

İl için söz konusu olan net istihdam değişim oranı Türkiye geneli için geçerli olan orandan farklıdır. Türkiye'de oranın en yüksek olduğu sektör %13,7 ile konaklama ve yiyecek hizmet

faaliyetlerindedir. Bu sektörü %11 ile kültür, sanat ve eğlence sektörü; %10,6 ile idari ve destek hizmet faaliyetleri takip etmektedir. Buna karşın araştırmanın uygulandığı tarih itibariyle ilde net istihdam değişim oranının en yüksek olduğu sektör %22,5 ile ulaştırma ve depolamadır. İstihdam değişiminde bu sektörü %13,8 ile idari ve destek hizmet faaliyetleri ve % 7,2 ile de inşaat sektörü izlemektedir.

Afyonkarahisar İli İşgücü Piyasası Talep Araştırması sonuçlarına göre 2012 yılının Aralık ayı sonu itibarıyla net istihdam artışı beklentisi yüzde 2,5 iken bu beklenti 2013 yılı Haziran ayı sonunda 3,4 puan artış göstererek yüzde 5,9'a yükselmiştir.

2012 Yılı sonu itibariyle istihdam artışının; yüzde 54,8'inin İmalat, yüzde 19,6'sının İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri ve yüzde 17,6'sının da Toptan ve Perakende Ticaret sektörlerinde gerçekleşmesi beklenmektedir.

Diğer taraftan, sektörler içerisinde istihdam değişimine oransal olarak bakılacak olursa, sektör içerisinde oransal olarak en yüksek istihdam artışı beklenen üç sektörün; yüzde 16,8 ile Diğer Hizmet Faaliyetleri, yüzde 6,4 ile İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri ve yüzde 5,3 Eğitim sektörü olduğu görülecektir.

2012 Yılı Aralık ayı sonu itibariyle en fazla net istihdam artış beklentisi olan ilk beş meslek şu şekilde sıralanmaktadır: Mermer İşçisi, Müşteri Temsilcisi, Beden İşçisi(Genel), Garson(Servis Elemanı), Komi(Garson Yardımcısı). Aynı dönem itibariyle net istihdam azalışı beklenen meslekler ise Kurye, Şoför-Yük Taşıma,) ve Beden İşçisi(İnşaat) şeklinde sıralanmaktadır.

2013 yılının ilk yarısı sonu itibariyle en yüksek net istihdam artış beklentisi olan sektörler sırasıyla; yüzde 33,6'sının İmalat sektöründe, yüzde 19,9'unun İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri sektöründe ve yüzde 18,8'sının da İnşaat sektöründe gerçekleşeceği tahmin edilmektedir. Buna ek olarak, sektörler içerisinde istihdam değişimine oransal olarak bakılacak olursa, sektör içerisinde oransal olarak en yüksek istihdam artışı beklenen üç sektörün; yüzde 17,7 ile İnşaat, yüzde 10,1 ile İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri ve yüzde 8,5 ile Ulaştırma ve Depolama sektörü olduğu görülecektir.

Beden İşçisi(Genel), Müşteri Temsilcisi, Mermer İşçisi, Beden İşçisi(İnşaat) ve Güvenlik Görevlisi meslekleri 2013 Yılı Haziran ayı sonu itibariyle en fazla net istihdam artış beklentisinin olduğu ilk beş meslektir.

KAYNAKÇA

TÜİK, Hanehalkı İşgücü Anketleri (http://www.tuik.gov.tr)

İŞKUR, İstatistik Yıllıkları (http://www.iskur.gov.tr)

SGK, Aylık İstatistik Bülteni

TOBB (http://www.tobb.org.tr)

MEB (http://www.meb.gov.tr)

Ekonomi Bakanlığı (http://www.ekonomi.gov.tr)

Kalkınma Bakanlığı (http://www2.dpt.gov.tr)

EKLER

Ek 1- İl İşgücü Piyasası Talep Araştırması İşyeri Bilgi Formu

….. İLİ İŞGÜCÜ PİYASASI TALEP ARAŞTIRMASI
(İŞYERİ BİLGİ FORMU)
Sayın İşyeri Yetkilisi,
Türkiye İş Kurumu (İŞKUR) tarafından gerçekleştirilecek olan işgücü piyasası araştırması ile ilimizde istihdam ve işsizlik sorununun çözümüne yönelik işgücü yapısı, sektörler bazında personel, eğitim, nitelik vb. ihtiyaçları belirlenmesine yönelik bilgi derlenmesi amaçlanmaktadır.
Bilgi verme ve gizlilik
Kurum ve kuruluşlardan alınan bu bilgiler, yalnızca istatistiksel çalışmalarda kullanılmak amacıyla toplanmakta olup, gizliliği 4904 sayılı Türkiye İş Kurumu Kanunu ile teminat altına alınmıştır. Kanun uyarınca sizden alınan bu bilgilerden şahsınıza özel olanlar; idari, adli ve askeri hiçbir organ, makam, merci veya kişiye verilemez, istatistik amacı dışında kullanılamaz. 4904 sayılı Türkiye İş Kurumu Kanunun Madde 21-Gereğince Kurum tarafından, kamu ve özel kesim işyerlerinden iş ve işgücü konularında bilgi istenildiğinde, belirtilen süre içinde bilgi verilmesi zorunludur. İşverenlerden toplanan bilgiler, Kurum hizmetlerinden başka amaçla kullanılamaz. İkinci fıkraya aykırı davrananlar hakkında Türk Ceza Kanununun 136. maddesi hükümleri uygulanır.”
Kapsam
Bu araştırma, İlinizdeki 10 ve daha fazla kişi istihdam eden tüm İşyerlerini kapsamaktadır. İlgi formunun, İşyeri sahibi veya ortakları, müdür bulunan İşyerlerinde İnsan Kaynakları, Personel, İşletme veya Muhasebe Müdürleri tarafından doldurulması önerilmektedir.
Yukarıdaki açıklamalar doğrultusunda bilgi formunu doldurarak verdiğiniz bilgiler ve çalışmaya yapmış olduğunuz katkılardan dolayı teşekkür eder, saygılar sunarız.
Örnek No:
İşyerinin Yasal Ünvanı :
İşyerinin Tabela Ünvanı:
…..
ADRES BİLGİLERİ
…..
Formu Cevaplayan İşyeri Yetkilisinin Bilgileri
…..
BİLGİ İÇİN BAŞVURULABİLECEK ADRES TELEFON VE FAKS NUMARALARI
…..

Bölüm I - İŞYERİ FAALİYETİ

1: İşyerinin ana iktisadi faaliyetini aşağıdaki listeden işaretleyiniz(*)

01		Madencilik ve Taş ocakcılığı
02		İmalat
03		Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı
04		Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri
05		İnşaat
06		Toptan ve perakende ticaret, motorlu kara taşıtlarının ve motorsikletlerin onarımı
07		Ulaştırma ve depolama
08		Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri
09		Bilgi ve iletişim
10		Finans ve sigorta faaliyetleri
11		Gayrimenkul faaliyetleri
12		Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetleri
13		İdari ve destek hizmet faaliyetleri
14		Eğitim
15		İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri
16		Kültür, sanat eğlence, dinlence ve spor
17		Diğer hizmet faaliyetleri

(*) Sadece bir faaliyet kolu işaretlenecektir.

2: İşyerinin iktisadi faaliyet kodu işyeri listesindeki ile	Aynı		
	Değişmiş		
3: İşyeri mevsimlik çalışıyor mu?	Evet		→ Soru 4'e geçiniz.
	Hayır		→ Soru 4'e geçiniz.

Sayfa 1

Bölüm II - MEVCUT İSTİHDAM

S4: İşyerinizde çalışmakta olan mevcut personeli fiilen yaptıkları işlere göre sıralayınız?

01	02	03	04
Yapılan iş (Örnek; mimar, ziraat mühendisi, harita teknikeri, buldozer operatörü,	Erkek	Kadın	Toplam

Bölüm III -AÇIK İŞLER

S5: İşyerinizde şu an eleman ihtiyacı duyduğunuz meslekleri ve her meslekte ihtiyaç duyulan eleman sayısını belirtiniz?

S5.1: Eleman ihtiyacı duymuyoruz ☐ → Soru 6.1'e geçiniz.

01	02	03	04	05	06
Eleman İhtiyacı Duyulan Meslekler	Toplam Açık İş Sayısı	Talep Edilen Asgari Eğitim Düzeyi 1. Lise altı 2. Genel lise 3. Meslek lisesi 4. Meslek yüksekokulu 5.Lisans 6. Lisans üstü 7. Farketmez	Beceri İhtiyacı (*) 1. Bilgisayar kullanımı 2. Fiziki ve Bedensel yeterlilik 3. Hesap yapabilme (analitik beceri) 4. Mesleğe ilişkin yeterli bilgi 5. Proje tabanlı çalışma 6.Satış ve pazarlama becerisi 7. Sorun çözme ve bağımsız karar verme becerileri 8. Takım çalışması 9-Yabancı dil 10. İletişim ve ifade yeteneği 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10	İhtiyaç duyduğunuz elemanı şu anda hemangi bir yolla arıyor musunuz? 1-EVET 2- HAYIR	Açık işlerinizi hangi yolla arıyorsunuz (*) 1. İŞKUR aracılığıyla 2. Gazete 3. Akraba-Eş Dost 4. İnternet Siteleri 5. Özel İstihdam Büroları 1 2 3 4 5
	☐☐	☐		☐	

BÖLÜM IV. İŞE GİRİŞ-ÇIKIŞLAR

S6.1: 2012 yılı içerisinde işyerinizde eleman alımı yapıldıysa mesleklere göre belirtiniz?

S6.2: 2012 yılı içerisinde işyerinde eleman alımı yapılmadı. ☐ → Soru 7'e geçiniz.

01	02
Eleman Alınan Meslekler	Alınan Eleman Sayısı
	|_|_|

BÖLÜM IV. İŞE GİRİŞ-ÇIKIŞLAR

S7.1: İşyerinizde, 2012 yılı içerisinde eleman çıkma/çıkarılma durumunu mesleklere göre belirtiniz?

S7.2: 2012 yılı içerisinde işyerinde eleman çıkma/çıkarılma durumu olmadı. ☐ → Soru 8'e geçiniz.

01	02
Eleman Çıkan / Çıkarılan Meslekler	Çıkan / Çıkarılan Eleman Sayısı
	|_|_|

BÖLÜM V. 31 ARALIK 2012 TARİHİ İTİBARİYLE ÇALIŞAN SAYISINDA DEĞİŞİKLİK OLACAĞI DÜŞÜNÜLEN MESLEKLER

01	02	03
S.8: 31 Aralık 2012 tarihi itibariyle işyerinizde herhangi bir meslekte istihdam artışı bekliyor musunuz?	Evet →	**8.3'e geçiniz**
S.8.1: 31 Aralık 2012 tarihi itibariyle herhangi bir meslekte artış olacağını düşünmüyorum. ☐	→	9.soruya geçiniz
S.8.2: 31 Aralık 2012 tarihi itibariyle herhangi bir meslekte artış olup olmayacağına dair fikrim bulunmamaktadır. ☐	→	9.soruya geçiniz
S8.3: 31 Aralık 2012 tarihi itibariyle işyerinizde çalışan sayısında artış olacağını düşündüğünüz meslekleri belirtiniz?		
31 Aralık 2012 tarihi itibariyle ARTIŞ olacağını düşündüğünüz meslekler	31 Aralık 2012 tarihi itibariyle beklediğiniz sayısal **artışı** belirtiniz.	
	|_|_|	

01	02	03
S.9: 31 Aralık 2012 tarihi itibariyle işyerinizde herhangi bir meslekte istihdam azalışı bekliyor musunuz?	Evet →	**9.3'e geçiniz**
S.9.1: 31 Aralık 2012 tarihi itibariyle herhangi bir meslekte azalış olacağını düşünmüyorum. ☐	→	10.soruya geçiniz
S.9.2: 31 Aralık 2012 tarihi itibariyle herhangi bir meslekte azalış olup olmayacağına dair fikrim bulunmamaktadır. ☐	→	10.soruya geçiniz
S.9.3: 31 Aralık 2012 tarihi itibariyle işyerinizde çalışan sayısında azalış olacağını düşündüğünüz meslekleri belirtiniz?		
31 Aralık 2012 tarihi itibariyle AZALIŞ olacağını düşündüğünüz meslekler	31 Aralık 2012 tarihi itibariyle beklediğiniz sayısal **azalışı** belirtiniz.	
	|_|_|	

BÖLÜM VI. 30 HAZİRAN 2013 TARİHİ İTİBARİYLE ÇALIŞAN SAYISINDA DEĞİŞİKLİK OLACAĞI DÜŞÜNÜLEN MESLEKLER

01	02	03
S.10: 30 Haziran 2013 tarihi itibariyle işyerinizde herhangi bir meslekte istihdam artışı bekliyor musunuz?	Evet →	10.3'e geçiniz
S.10.1: 30 Haziran 2013 tarihi itibariyle herhangi bir meslekte artış olacağını düşünmüyorum. ☐	→	11.soruya geçiniz
S.10.2: 30 Haziran 2013 tarihi itibariyle herhangi bir meslekte artış olup olmayacağına dair fikrim bulunmamaktadır. ☐	→	11.soruya geçiniz
S10.3: 30 Haziran 2013 tarihi itibariyle işyerinizde çalışan sayısında artış olacağını düşündüğünüz meslekleri belirtiniz?		
30 Haziran 2013 tarihi itibariyle **ARTIŞ** olacağını düşündüğünüz meslekler	30 Haziran 2013 tarihi itibariyle beklediğiniz sayısal **artışı** belirtiniz.	
	|_|_|	

BÖLÜM VI. 30 HAZİRAN 2013 TARİHİ İTİBARİYLE ÇALIŞAN SAYISINDA DEĞİŞİKLİK OLACAĞI DÜŞÜNÜLEN MESLEKLER

01	02	03
S.11: 30 Haziran 2013 tarihi itibariyle işyerinizde herhangi bir meslekte istihdam azalışı bekliyor musunuz?	Evet →	11.3'e geçiniz
S.11.1: 30 Haziran 2013 tarihi itibariyle herhangi bir meslekte azalış olacağını düşünmüyorum. ☐	→	12.soruya geçiniz
S.11.2: 30 Haziran 2013 tarihi itibariyle herhangi bir meslekte azalış olup olmayacağına dair fikrim bulunmamaktadır. ☐	→	12.soruya geçiniz
S11.3: 30 Haziran 2013 tarihi itibariyle işyerinizde çalışan sayısında azalış olacağını düşündüğünüz meslekleri belirtiniz?		
30 Haziran 2013 tarihi itibariyle **AZALIŞ** olacağını düşündüğünüz meslekler	30 Haziran 2013 tarihi itibariyle beklediğiniz sayısal **azalışı** belirtiniz.	
	|_|_|	

BÖLÜM VII. ELEMAN TEMİNİNDE GÜÇLÜK ÇEKİLEN MESLEKLER

S12.1: 2012 yılı içerisinde işyerinizde eleman temininde güçlük çektiğiniz meslekleri ve bu mesleklerde temininde güçlük çektiğiniz eleman sayısını belirtiniz?

S12.2: Eleman temininde güçlük çektiğimiz meslek yok. ☐ → **Anket Bitmiştir**. TEŞEKKÜRLER.

Eleman Temininde Güçlük Çekilen Meslekler	Temimininde güçlük çekilen eleman sayısı	Temininde Güçlük çektiğiniz mesleği şu an karşıladınız mı? **1-EVET** **2- HAYIR** **3-KISMEN**	Temininde Güçlük Çekilme Nedeni (*) 1. Bu meslekte eleman bulunamaması 2. Gerekli Mesleki beceriye/niteliğe sahip eleman bulunamaması 3. Yeterli iş tecrübesine sahip eleman bulunamaması 4. Çalışma ortam ve koşullarının beğenilmemesi 5. Önerilen ücretin az bulunması				
			1	2	3	4	5
01	02	03	04				
	|_|_|	|_|					

Ek 2. Yöntem

Amaç: Talep araştırmasının amacı işsizliğin indirgenmesi ve iller bazında sektörlere göre istihdam politikalarının oluşturulması için işverenlerin talep boyutunu tespit etmek, işgücü piyasasında mevcut, geçmiş ve gelecek dönemde meydana gelen veya gelmesi beklenen mesleki değişim ve gelişimleri izlemektir.

Coğrafi kapsam: Tüm ilçe ve köyleri de kapsayacak şekilde tüm Afyonkarahisar ilidir.

Birim: Afyonkarahisar ilindeki 10 ve daha fazla kişi çalışanı olan yerel birim işyerleridir.

Yerel birim coğrafi olarak tanımlanan bir yerdeki mal ve hizmetlere ilişkin faaliyetleri ya da bunların bir kısmını yürüten bir girişim ya da girişimin bir parçasıdır. Yerel birim girişimin; merkez, büro, mağaza, büfe, fabrika, atölye, maden ocağı, şantiye, otel, lokanta, kafe, okul, hastane, depo gibi adresi coğrafi olarak tanımlanabilen bir yerdeki yerleşik olan bölümüdür. Bu yerde ekonomik faaliyet tek bir girişim için bir ya da daha çok kişinin tam gün ya da kısmi olarak çalışmasıyla yürütülür. Girişim merkezinin bulunduğu yer de bir yerel birimdir.

Çerçeve: TÜİK'in 2011 yılı İşyeri Kayıt Sistemi işyerleri listesini oluşturmuştur. Çeşitli nedenlerle görüşülemeyen işyerleri için işyeri cevapsızlık formu doldurulmuştur.

Sektörel kapsam: İktisadi faaliyetlerin sınıflamasında Avrupa Birliği Ekonomik Faaliyetler Sınıflaması NACE Rev.2 kullanılmış ve sınıflamada yer alan 21 ana sektörden 17'si kapsama dahil edilmiştir.

B	*Madencilik ve TAŞ ocakçılığı*
C	*İmalat*
D	*Elektrik,gaz,buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı*
E	*Su temini,Kanalizasyon,Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri*
F	*İnşaat*
G	*Toptan ve Perakende Ticaret, Motorlu Kara Taşıtlarının ve Motosikletlerin Onarımı*
H	*Ulaştırma ve Depolama*
I	*Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri*
J	*Bilgi ve İletişim*
K	*Finans ve Sigorta Faaliyetleri*
L	*Gayrimenkul Faaliyetleri*
M	*Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler*
N	*İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri*

P	*Eğitim*
Q	*İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri*
R	*Kültür,Sanat,Eğlence,Dinlence ve Spor*
S	*Diğer Hizmet Faaliyetleri*

Kapsanmayan sektörler

A	*Tarım,Ormancılık,Balıkçılık*
O	*Kamu Yönetimi ve Savunma, Zorunlu Sosyal Güvenlik*
T	*Hanehalklarının İşverenler Olarak Faaliyetleri: Hanehalkları Tarafından Kendi Kullanımlarına*
U	*Uluslar arası Örgütler ve Temsilciliklerinin Faaliyetleri*

Ek 3: Örnekleme Yapılan İller Listesi ve Örnek Sayıları

Tamsayım Yapılan İllerin Adı	10+ İşyeri Sayısı	Örnekleme Yapılan İllerin Adı	10+ Örneklem İşyeri Sayısı
Balıkesir	1.585	Adana	1.677
Manisa	1.582	Ankara	1.982
Tekirdağ	1.545	Antalya	1.745
Hatay	1.416	Bursa	1.838
Aydın	1.370	Denizli	1.507
Şanlıurfa	1.342	Diyarbakır	1.422
Kahramanmaraş	1.327	Gaziantep	1.472
Eskişehir	1.282	İstanbul	2.132
Sakarya	1.250	İzmir	1.881
Malatya	1.070	Kayseri	1.440
Afyonkarahisar	995	Kocaeli	1.737
Elazığ	974	Konya	1.658
Ordu	962	Mersin	1.572
Kütahya	890	Muğla	1.478
Erzurum	856	Trabzon	1.393
Van	850	**ÖrneklemToplam**	**24.934**
Zonguldak	832		
Sivas	804	Tokat (Pilot İl)	704
Çorum	802	Samsun (Pilot İl)	1387
Çanakkale	753		
Düzce	736	**Araştırmada Seçilen Toplam İşyeri**	**65.723**
Uşak	691		
Giresun	687		
Mardin	677		
Osmaniye	671		
Adıyaman	644		
Batman	641		
Rize	607		
Aksaray	602		
Nevşehir	559		
Edirne	517		
Isparta	505		
Kırklareli	485		
Kastamonu	481		
Yozgat	475		
Amasya	445		
Niğde	423		
Bolu	406		
Karaman	393		
Yalova	386		
Burdur	364		
Şırnak	345		
Bartın	303		

Karabük	299
Bilecik	291
Bingöl	281
Sinop	280
Erzincan	278
Kırşehir	260
Artvin	244
Kırıkkale	240
Siirt	233
Bitlis	216
Ağrı	213
Çankırı	212
Muş	192
Kars	177
Iğdır	162
Gümüşhane	127
Kilis	119
Hakkari	117
Tunceli	93
Bayburt	77
Ardahan	57
Tamsayım toplamı	**38.698**

Ek 4- Tanım ve Kavramlar Sözlüğü

İşgücü Piyasası: Potansiyel çalışanların emeklerini arz ettikleri, işverenlerin de, ihtiyaç duydukları işgücünü talep ettikleri piyasadır. Çalışanlar öncelikle mesleki olmak üzere işe ilişkin beceri ve yeterliliklerini sunarken karşılığında ücret talep ederler.

İl İşgücü Piyasası: İşgücünün il düzeyinde arz ve talep olunduğu pazardır. İl düzeyinde işverenler birçok iş için çeşitli meslek dallarında işçi, çalışanlar da iş talep eder. Bu işler bakımından piyasa, il işgücü piyasasıdır.

***İşgücü Piyasası Analizi*: Belirli** bir yer, bölge ya da ülkenin işgücü piyasasının niteliklerinin ve ayırıcı özelliklerinin incelenip çözümlenmesidir.

İşgücü Talebi: İşgücü talebi işverenlerin istihdam etmeyi istedikleri işçi sayısıdır**.**

İşgücü Talep Araştırması: İŞKUR tarafından 10-Eylül-31 Ekim tarihleri arasında yapılan işyeri ziyaretleri kapsamında "İl İşgücü Piyasası Talep Araştırması İşyeri Bilgi Formu" uygulamasıdır.

***İşgücü Talep Araştırması Çerçevesi*:** Maliye Bakanlığı kayıtları kullanılarak TÜİK tarafından hazırlanan **"**Türkiye İşyeri Kayıt Sistemi" üzerinden en güncel veri olan 2011 yılı kayıtlarıdır. Talep araştırması kapsamında çeşitli nedenlerle görüşülemeyen işyerleri için **"**işyeri cevapsızlık formu" doldurulmuştur.

İşgücü Arzı: Bireylerin her türden işgücü piyasasına pazarlamak üzere sundukları işgücü toplamıdır.

Tanımlanmış bir zaman dilimi (referans dönemi) içinde belirli bir yaş üzerindeki nüfus, işgücü bakımından üç temel gruba ayrılmaktadır; istihdam edilenler, işsizler ve işgücüne dâhil olmayanlar. İstihdam edilenler ve işsizler, birlikte işgücünü oluştururlar. Yukarıda belirtilenler şu şekilde özetlenebilir;

Çalışma çağındaki nüfus: İşgücü+ İşgücüne dâhil olmayanlar

İşgücü: İstihdam edilenler+ İşsizler

Kurumsal olmayan nüfus: Okul, yurt, otel, çocuk yuvası, huzurevi, hastahane, hapishane, kışla ya da orduevinde ikamet edenler dışında kalan nüfustur.

Kurumsal olmayan çalışma çağındaki nüfus: Kurumsal olmayan nüfus içerisindeki 15 ve daha yukarı yaştaki nüfustur.

Genç nüfus: 15-24 yaş grubundaki nüfustur.

İşgücü: İstihdam edilenler ile işsizlerin oluşturduğu tüm nüfusu kapsar.

İşgücüne Katılım Oranı (İKO): İşgücü katılım oranı bir ekonomide çalışan veya işsiz, ekonomik olarak aktif olan nüfusun çalışabilir yaştaki nüfusa olan oranını ifade eder.

$$\textbf{İKO} = \frac{\text{İşgücü } Arzı\ (\text{İ}stihdam + \text{İş}siz)}{Kurumsal\ Olmayan\ Sivil\ N\text{ü}fus} \times 100$$

Çalışma hayatına katılımı ölçen bu gösterge, çalışma yaşındaki nüfusun ekonomik olarak aktif olan kesimini gösterir. Ülke mal ve hizmet üretiminde yer alabilecek işgücü arzının büyüklüğü hakkında bilgi verir. Cinsiyet ve yaş gruplarına ve eğitim durumuna göre işgücüne katılım oranı ekonomik olarak aktif nüfusun yapısı hakkında bir resim çizer.

Eğitim seviyelerine göre işgücü: Bu gösterge toplam işgücünü eğitim durumlarına göre analiz ederken, 25-29 yaş grubundaki yüksek eğitimlilerin işgücü içindeki oranına da özel önem verir.

İstihdam edilenler: Aşağıda yer alan işbaşında olanlar ve işbaşında olmayanlar grubuna dâhil olan kurumsal olmayan çalışma çağındaki tüm nüfus istihdam edilen nüfustur.

İş başında olanlar: Yevmiyeli, ücretli, maaşlı, kendi hesabına, işveren ya da ücretsiz aile işçisi olarak referans dönemi içinde en az bir saat bir iktisadi faaliyette bulunan kişilerdir.

İş başında olmayanlar: İşi ile bağlantısı devam ettiği halde, referans haftası içinde çeşitli nedenlerle işinin başında olmayan kendi hesabına veya işveren olarak çalışanlar istihdamda kabul edilmektedir.

Üretici kooperatifi üyeleri, bir iş ya da meslekte bilgi veya beceri kazanmak amacıyla belirli bir menfaat (ayni ya da nakdi gelir, sosyal güvence, yol parası, cep harçlığı vb.) karşılığında çalışan çıraklar ve stajyer öğrenciler de istihdam halinde olanlar kapsamına dâhil edilmektedirler.

İstihdam Oranı: Çalışanların çalışabilir yaştaki nüfusa oranıdır. Ülke ekonomisinin istihdam yaratma gücünü gösterir. Özelikle yaş, cinsiyet ve iktisadi faaliyetlere göre istihdama katılım oranı istihdam politikalarının oluşturulmasında kilit unsurlardır.

İstihdam Oranı = $\frac{Toplam\ istihdam}{Kurumsal\ Olmayan\ Sivil\ Nüfus}$ x 100

Yüksek istihdam oranı ülke ekonomisinin pozitif olarak değerlendirilmesine yol açmasına rağmen, bu gösterge tek başına yeterli değildir. İstihdam oranının değerlendirilmesinde ücretler, çalışma saatleri, kayıt dışı istihdam, eksik istihdam ve çalışma saatleri de önemlidir.

Düşük istihdama katılım oranı ise nüfusun ekonomik faaliyetlere katılmadığını, ekonominin ya yüksek işsizlik oranına ya da çok sayıda ekonomik anlamda aktif olmayan nüfusa sahip olduğunu gösterir.

İşteki durum: Ücretliler, kendi hesabına çalışanlar, işverenler ve ücretsiz aile işçileri olarak dört kategori altında toplanan işteki durum, işgücü piyasasının dinamiklerini ve ülke ekonomisinin gelişimini gösterir. Gelişen bir ülkede genel olarak beklenen tarım sektöründen sanayi ve hizmet sektörlerine geçişle birlikte, ücretli ve maaşlı çalışanların sayısındaki artış; kendi hesabına ve ücretsiz aile işçisi olarak çalışan sayısındaki azalıştır.

İktisadi faaliyetlere göre istihdam: Bu gösterge istihdamın hangi ekonomik faaliyetlerde yer aldığının ifadesidir. İstihdam genelde tarım, sanayi ve hizmetler olarak üç temel iktisadi faaliyete ayrılır. Bu gösterge toplam istihdamın sektörlere göre oransal dağılımını gösterir. Böylelikle sektörlere göre ekonomik gelişmeyi veya daralmayı, trendleri, gelişmiş ve gelişmekte olan ülke ekonomileri arasındaki seviye farkını ortaya koyar. Sektörel istihdam akışları verimlilik analizlerinde çok önemli yer teşkil eder. Toplam verimliliğin artması için, istihdamın daha az verimliliğe sahip sektörlerden daha yüksek verimliliğe sahip sektörlere geçmesi gerekir.

Avrupa Topluluğu Ekonomik Faaliyetlerin İstatistiki Sınıflaması (NACE) Rev2.0 esas olmak üzere aşağıda yer alan sektörler kapsamı oluşturmaktadır.

A	Tarım, ormancılık ve balıkçılık
B	Madencilik ve Taş ocakçılığı
C	İmalat
D	Elektrik, gaz, Buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı
E	Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri
F	İnşaat
G	Toptan ve parekende ticaret; motorlu kara taşıtlarının ve motordikletlerin onarımı
H	Ulaştırma ve depolama
I	Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri
J	Bilgi ve iletişim
K	Finans ve sigorta faaliyetleri
L	Gayrimenkul faaliyetleri
M	Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetleri
N	İdari ve destek hizmet faaliyetleri
O	Kamu yönetimi ve savunma
P	Eğitim
Q	İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri

R	Kültür, sanat eğlence, dinlence ve spor
S	Diğer hizmet faaliyetleri
T	Hanehalklarının İşverenler Olarak Faaliyetleri; Hanehalkları Tarafından Kendi Kullanımlarına
U	Uluslar arası Örgütler ve Temsilciliklerinin Faaliyetleri

Mesleklere göre istihdam: Meslek sınıflaması olarak kullanılan Türk Meslekler Sözlüğü, Uluslararası Çalışma Örgütünün ISCO-88 Uluslararası Standart Meslek Sınıflandırma Sistemi esaslarına göre hazırlanan ve meslek sınıflandırma sistemi içinde yer alan meslek unvanlarını, özetlenmiş meslek tanımlarını ve meslek kodlarını kapsayan bir sözlüktür.

Meslek sınıflaması dört rakamlı kodlanmış olup 9 ana grup altında toplanmaktadır. Ana grupların altında 2 basamaklı alt gruplar, alt grupların altında 3 basamaklı meslek grupları ve meslek gruplarının da altında 4 basamaklı meslekler yer almaktadır. İŞKUR tarafından kullanılan Türk Meslekler Sözlüğü (TMS) İSCO-08 ile uyumlu daha ayrıntılı bir sözlüktür. İSCO'da söz konusu olan meslek grubu iken TMS'de mesleklerin en ayrıntılı hali bulunmaktadır.

Bu gösterge özellikle farklı işgücü piyasalarında arz ve talep dengesizliklerin analizinde çok önemlidir. Karar vericiler ve politika yapıcıların ekonomik ve sosyal politikaların formüle edilmesinde ve işgücü, öğretim ve mesleki eğitimin planlanarak uygulanmasında, yürütülmesinde istihdamın mesleklere göre dağılımı önem arz etmektedir.

Kayıt dışı istihdam: Referans haftasında yaptığı işten dolayı herhangi bir sosyal güvenlik kuruluşuna kayıtlı olmayanlardır.

Birçok ülkede kayıtdışı istihdam, gelir ve üretim yaratmada önemli bir rol oynar. Kayıtdışı istihdam sosyal güvenlik sisteminin ve yasal yaptırımlarının dışında olmasına rağmen, yüksek nüfus artış hızına veya kentleşmeye sahip ülkelerde bir seçenek olarak karşımıza çıkmaktadır.

Kayıt dışı istihdam oranı: Bu gösterge kayıt dışı istihdamın toplam istihdam içindeki oranı olarak hesaplanmaktadır. Oranın büyüklüğü çalışma hayatının sosyal güvenceden uzaklığı hakkında bilgi verir.

Kayıtdışı istihdam Oranı = $\frac{Kayıtdışı\ istihdam}{Toplam\ istihdam}$ x 100

Eksik istihdam: Uluslararası Çalışma Örgütü tarafından düzenlenen 16. Çalışma İstatistikçileri Konferansında, mevcut eksik istihdam tanımı, yaşanan ölçüm zorlukları nedeniyle yeniden ele alınarak, eksik istihdam sorununu daha net ortaya koyabilecek "zamana bağlı eksik istihdam" ve "yetersiz istihdam" kavramlarına geçilmesine karar verilmiştir.

Zamana bağlı eksik istihdam: Referans haftasında istihdamda olan, esas işinde ve diğer

işinde/işlerinde toplam olarak 40 saatten daha az süre çalışmış olup, daha fazla süre çalışmak istediğini belirten ve mümkün olduğu taktirde daha fazla çalışmaya başlayabilecek olan kişilerdir.

Yetersiz istihdam: Zamana bağlı eksik istihdam kapsamında yer almamak koşuluyla, referans haftasında istihdamda olan, son 4 hafta içinde mevcut işini değiştirmek için veya mevcut işine

ek olarak bir iş aramış olan ve böyle bir iş bulduğu takdirde 2 hafta içinde çalışmaya başlayabilecek olan kişilerdir.

İşsiz: Çalışma yaşında olup, işi olmayan, aktif olarak iş arayan ve çalışmaya hazır kesimi ifade eder. Referans dönemi içinde istihdam halinde olmayan (kâr karşılığı, yevmiyeli, ücretli ya da ücretsiz olarak hiç bir işte çalışmamış ve böyle bir iş ile bağlantısı da olmayan) kişilerden iş aramak için son üç ay içinde iş arama kanallarından en az birini kullanmış ve 2 hafta içinde işbaşı yapabilecek durumda olan tüm kişiler işsiz nüfusa dâhildirler. Ayrıca, üç ay içinde başlayabileceği bir iş bulmuş ya da kendi işini kurmuş ancak işe başlamak ya da işbaşı yapmak için çeşitli eksikliklerini tamamlamak amacıyla bekleyenler de işsiz nüfus kapsamına dahildirler.

İşsizlik oranı: İşgücü piyasasının en çok bilinen ve medya tarafından da üzerine en çok değinilen göstergesi işsizlik oranıdır. Toplam işsiz sayısının işgücü arzına oranıdır. İşsizliğin değerlendirilmesinde toplam işsizlik oranı tek başına yeterli olmaz. Gelecek planlaması için genç işsizlik ve uzun süreli işsizlik oranlarının da ayrıca dikkate alınması gerekir.

İşsizlik Oranı = $\frac{\text{İş}siz}{\text{İş}g\text{ücü } arzı\ (istihdam+i\text{ş}iz)}$ x 100

Genç işsizlik: Gelişmişlik seviyesine bakmaksızın bir çok ülkede genç işsizliği en önemli politika konusu olarak değerlendirilir. Bu kavramda genç 15-24 yaş grubunu ifade eder.

Genç işsizlik oranı : Genç işsizliğini ayrıntılı olarak tanımlayabilmek için dört ölçüt önemlidir.

- 15-24 yaş grubundaki işsiz sayısının aynı yaş grubundaki işgücü içindeki oranıdır.
- içinde genç işsizlerin oranını gösteren genç işsizlik oranı
- Yetişkin işsizlik oranı içinde genç işsizlik oranının yüzdesi
- Genç işsizlik indeksi olarak tanımlan toplam işsizlik içinde gençlerin oranı
- Genç nüfus içinde genç işsizlerin oranı

Uzun süreli işsizlik: Kısa süreli işsizlik; işsizlik ödenekleri, daha önce yapılan tasarruflar veya aile üyelerinin desteği ile yönetilebilir. İşsizliği süresi uzadıkça ekonomik yıkıma yol açar. Bir yıldan fazla süreli işsizlik olarak tanımlanan uzun süreli işsizliğin değerlendirilmesinde iki ölçüt önemlidir.

- Toplam işgücü içinde uzun süreli işsizlerin oranı
- Uzun dönemli işsizlik indeksi olarak tanımlanan bir yıldan fazla süredir işsiz olanların toplam işsizlik içindeki oranı

İşgücüne dahil olmayan (İnaktif) nüfus: İşsiz veya istihdamda bulunmayan kurumsal olmayan çalışma çağındaki nüfustur. Bu gösterge, özellikle kişilerin neden işgücü içinde yer almadıklarını açıklamaları bakımından çok önemlidir. Kişiler , çeşitli nedenlerle işgücü piyasası içinde yer almayabilirler. Çalışmak istedikleri halde kendilerine uygun iş bulamayacakları gibi düşüncelerle iş aramayan kesim potansiyel işsiz olmaları nedeniyle işgücü piyasasını yakından ilgilendiren kavramdır.

İşgücüne dahil olmayanlar aşağıdaki gruplara ayrılmıştır.

1. İş aramayıp çalışmaya hazır olanlar: Çeşitli nedenlerle iş aramayıp, ancak 2 hafta içinde işbaşı yapmaya hazır olduğunu belirten kişilerdir.

1.1. İş bulma ümidi olmayanlar: Daha önce ii aradığı halde bulamayan veya kendi vasıflarına uygun bir iş bulabileceğine inanmadığı için iş aramayan ancak işbaşı yapmaya hazır olduğunu belirten kişilerdir.

1.2. Diğer: Mevsimlik çalışma, ev kadını olma,öğrencilik, irad sahibi olma, emeklilik ve çalışamaz halde olma gibi nedenlerle iş aramayıp ancak işbaşı yapmaya hazır olduğunu

belirten kişilerdir.

2. Mevsimlik çalışanlar: Mevsimlik çalışması nedeniyle iş aramayan ve işbaşı yapmaya hazır olmayan kişilerdir.

3. Ev işleriyle meşgul: Kendi evinde ev işleriyle meşgul olması nedeniyle iş aramayan ve işbaşı yapmaya hazır olmayan kişilerdir.

4. *Eğitim/Öğretime devam ediyor:* Bir öğrenim kurumuna, kursa vb. devam etmesi

nedeniyle iş aramayan ve iş başı yapmaya hazır olmayan kişilerdir.

5. Emekli: Bir sosyal güvenlik kuruluşundan emekli olduğu için iş aramayan ve iş başı yapmaya hazır olmayan kişilerdir.

6.Çalışamaz halde: Bedensel özür, hastalık veya yaşlılık nedeniyle iş aramayan ve iş başı

yapmaya hazır olmayan kişilerdir.

7. Diğer: Ailevi ve kişisel nedenler ve bunun dışındaki diğer nedenler ile iş aramayan ve iş başı yapmaya hazır olmayan kişilerdir.

İşgücüne Dahil Olmayan Nüfus Oranı = $\frac{Kurumsal\ Olmayan\ Sivil\ Nüfus-(İstihdam+İşsiz)}{Kurumsal\ Olmayan\ Sivil\ Nüfus}$ x 100

Eğitim durumu: 6 ve yukarı yaştaki tüm fertlerin eğitim durumları hakkındaki bilgilerdir. Uluslararası Standart Eğitim Sınıflaması (ISCED,1997) uygun olarak sınıflandırılmaktadır, ana grupla aşağıdadır

1. Okuma yazma bilmeyen
2. Okuma yazma bilip bir okul bitirmeyen
3. İlkokul
4. İlköğretim
5. Ortaokul veya mesleki ortaokul
6. Genel Lise
7. Mesleki veya teknik lise
8. Yüksek öğretim

Başvuru: İş arayanların, gereksinimlerinin karşılanması için Kurum il Müdürlüklerine doğrudan yaptıkları müracaatlardır (İŞKUR)

Kayıtlı İşsiz: Çalışma yaşında ve gücünde olan, çalışmak isteyen, Kuruma başvurduğunda asgari ücret düzeyinde gelir getirici bir işi olmayan, Kurum tarafından henüz kendisine iş bulunamayan aktif kayıtlardaki kişilerdir. Kayıtlı işgücünden, daha iyi şartlarda iş arayanlar, emeklilerden iş arayanlar ve belli bir iş yerinde çalışmak isteyenler çıkarıldığında geriye kalanlar kayıtlı işsiz sayılmaktadır. (İŞKUR)

Kayıtlı işgücü: İş arayanlardan aktif kayıtlarda yer alanların tümüdür.

Aktif kayıt: Son işlem tarihinden itibaren 2 yıl sure ile işe gönderilmek üzere hazır olan kayıttır.

Açık İş: Kuruma işverenlerden intikal eden işçi istemidir.

Açık İş: İşveren tarafından hemen veya yakın gelecekte doldurulmak istenen ve işverenin işyeri dışından uygun bir adayın bulunması için aktif adımları attığı yeni yaratılan, boş veya boşalacak iştir. (EUROSTAT) . Bu tanıma göre açık iş muhakkak işyeri dışına açılmalıdır. İşgücü Talep araştırması kapsamında derlenen açık işler bu kapsamdadır.

İşe Yerleştirme: İş arayanların kurumca işe yerleştirilmesidir.

Beceri: Eğitim, öğretim ve deneyimin ürünü olan beceri, ilişkin olduğu konudaki bilgiyle bir araya geldiği zaman uzman kişinin niteliğini oluşturur. *Beceri*, genel olarak iş ve görevleri başarabilmek için gerekli olan sistematik zihinsel ve fiziksel eylemleri, yatkınlıkları, etkinlikleri ifade eder.

Beceri Eksiği: İşgücünün sahip olduğu genel uzmanlığın işin gerekleriyle uyuşmazlığıdır.

Beceri İhtiyacı: Belirli bir organizasyon, sektör veya ulusal ekonomide, farklı türdeki faaliyet, iş veya mesleki rol için gereksinim duyulan beceridir.

Beceri Açığı: Beceri açığının yapısı ve düzeyini belirtir. İşgücü piyasasında becerili işgücüne ihtiyacın, mevcut işgücü arzından ne kadar fazla olduğunu gösterir. Dünyanın birçok ülkesinde işgücü piyasaları, artan işsizlik, yetersiz eğitilmiş personel, ekonomik ve teknolojik koşulların hızla değişmesi ve bu değişime ayak uydurma güçlükleri gibi sorunlarla karşı karşıyadır. beceri açığının nedenleri arasında, (1) iş gereksinimleriyle karşılaştırıldığında yetersiz kalan ehliyetler, (2) Ehliyetlerle karşılaştırıldığında yetersiz kalan işler, (3) İşsizlik, gizli işsizlik, (4) sayısal olarak becerili işçi açığı yer alır.

Temininde güçlük çekilen meslekler: İşverenler açık işlerini istedikleri becerilere sahip çalışanlarla doldurmadıkları takdirde, bu durumu temininde güçlük çekilen meslekler veya beceri eksiği açık işler olarak ifade ederler.

Yaş bağımlılık oranı : 0-14 ve 65 ve daha yukarı yaştaki nüfusun, 15-64 yaş grubundaki nüfusa oranın yüzde olarak ifadesidir.

Yaş Bağımlılık Oranı = $\frac{(0-14 \text{ yaş nüfus} + 65 \text{ yaş nüfus})}{15-64 \text{ yaş nüfus}}$ x 100

Bölgesel Gayri Safi Katma Değer (GSKD): Bir bölgede yerleşik ekonomik birimlerin belli bir dönemde bu bölgedeki ekonomik faaliyetleri sonucunda ürettikleri mal ve hizmetlerin (çıktı) değerinden, bu üretimde bulunabilmek için kullandıkları mal ve hizmetler (ara tüketim) değerinin çıkarılması sonucu elde edilen değerdir.

Kişi Başı Bölgesel Gayri Safi Katma Değer: Cari fiyatlarla bölgesel gayri safi katma değerin yıl ortası bölge nüfus tahminine bölünmesi ile TL cinsinden kişi başı bölgesel gayri safi katma değer elde edilir. Hesaplanan bu değerin ithalat ağırlıklı ortalama dolar kuruna bölünmesi ile, dolar değeriyle kişi başı bölgesel gayri safi katma değere ulaşılmaktadır.

Girişim: Yasal birimlerin oluşturduğu en küçük özellikle mevcut kaynaklarının tahsisi için

belirli derecede karar alma özerkliğini kullanarak, mal ve hizmet üreten bir organizasyon birimidir. Girişim, bir veya birden fazla yerde, bir veya birden fazla faaliyet yürütebilir.

Yerel birim: Coğrafi olarak tanımlanan bir yere yerleşmiş girişim veya onun bir parçasıdır.

Ekonomik faaliyet, coğrafi olarak tanımlanan bu yerde veya bu yerden tek ve aynı girişim için bir veya daha fazla kişinin çalışması halinde yürütülür.

Açık İş Oranı: Açık işlerin, açık işler ile mevcut çalışanların sayısının toplamına bölünmesi ile elde edilen bir orandır. Temel olarak, işyerleri tarafından fiilen doldurulmak istenen ve bu doğrultuda gerekli girişimlerin yapıldığı pozisyonları göstermektedir. İşyerinde çalışanlar yardımıyla doldurulmayı bekleyen pozisyonlar ise açık iş kavramı kapsamında yer almamaktadır. İşgücü arzına ilişkin İşsizlik oranına kıyasla işgücü talebinin bir göstergesi olarak ekonominin konjonktürel hareketlerine dair daha kullanışlı bir göstergedir. Örneğin ekonominin büyüme dönemlerinde açık iş oranında nispi olarak yükseliş görülürken, açık iş oranının gerilediği dönemler ekonomide yavaşlama işareti olarak değerlendirilmektedir.

Net İstihdam Değişim Oranı: Beklenen istihdam artışından, beklenen istihdam azalışının çıkarılması ile elde edilen sayının mevcut çalışan sayısına bölünmesi ile elde edilen orandır.

Ek 5- Nüfus ve Konut Araştırması Kapsamında İl Düzeyinde Temel İşgücü Göstergeleri

İl	15 ve daha yukarı yaştaki nüfus	İşgücü	İstihdam	İşsiz	İşgücünde olmayan nüfus	İşgücüne katılım oranı (%)	İstihdam oranı (%)	İşsizlik oranı (%)
Toplam	**55 639**	**26 420**	**24 320**	**2 100**	**29 219**	**47,5**	**43,7**	**7,9**
Adana	1 536	671	595	77	864	43,7	38,7	11,4
Adıyaman	408	211	187	23	197	51,7	46	11,1
Afyonkarahisar	530	250	237	13	281	47,1	44,7	5,1
Ağrı	333	163	151	12	170	49	45,5	7,2
Amasya	255	124	116	7	131	48,5	45,6	6
Ankara	3 794	1 691	1 570	121	2 103	44,6	41,4	7,1
Antalya	1 559	835	790	45	723	53,6	50,7	5,4
Artvin	134	78	73	5	56	58,3	54,7	6
Aydın	794	391	359	33	403	49,2	45,1	8,3
Balıkesir	942	459	426	33	483	48,7	45,2	7,2
Bilecik	163	76	72	4	87	46,7	44,2	5,3
Bingöl	182	86	78	8	95	47,5	43,1	9,3
Bitlis	208	103	91	11	106	49,2	43,7	11,1
Bolu	223	105	99	6	118	47,1	44,4	5,7
Burdur	201	103	97	6	98	51,3	48,2	5,9
Bursa	2 045	985	916	69	1 060	48,2	44,8	7
Çanakkale	408	204	195	8	204	49,9	47,8	4,2
Çankırı	140	69	65	3	71	49	46,6	5
Çorum	415	193	183	10	221	46,6	44,1	5,3
Denizli	733	384	360	23	350	52,3	49,1	6,1
Diyarbakır	995	402	347	55	592	40,4	34,9	13,8
Edirne	335	188	177	11	147	56,2	52,9	5,9
Elazığ	418	178	159	19	241	42,5	38	10,6
Erzincan	167	79	74	5	88	47,4	44,4	6,4
Erzurum	549	259	242	17	290	47,2	44,1	6,6
Eskişehir	634	265	247	18	369	41,8	39	6,6
Gaziantep	1 134	497	460	38	637	43,9	40,5	7,6
Giresun	336	166	153	14	169	49,6	45,4	8,3

İl	15 ve daha yukarı yaştaki nüfus	İşgücü	İstihdam	İşsiz	İşgücünde olmayan nüfus	İşgücüne katılım oranı (%)	İstihdam oranı (%)	İşsizlik oranı (%)
Gümüşhane	100	45	41	4	55	45	41,2	8,5
Hakkari	174	72	62	9	102	41,2	35,8	13
Hatay	1 035	474	423	51	560	45,8	40,9	10,8
Isparta	327	163	152	12	164	50	46,4	7,1
Mersin	1 241	570	517	54	671	46	41,6	9,4
İstanbul	10 368	4 983	4 565	418	5 384	48,1	44	8,4
İzmir	3 173	1 477	1 330	147	1 696	46,6	41,9	9,9
Kars	211	108	102	6	102	51,4	48,3	6
Kastamonu	292	161	156	6	131	55,2	53,3	3,5
Kayseri	917	396	368	28	522	43,1	40,1	7
Kırklareli	284	153	140	13	131	54	49,4	8,4
Kırşehir	173	80	75	6	93	46,5	43,1	7,3
Kocaeli	1 208	555	502	53	653	45,9	41,5	9,5
Konya	1 493	683	649	33	811	45,7	43,5	4,9
Kütahya	453	207	195	12	246	45,6	43	5,9
Malatya	556	251	230	21	305	45,2	41,4	8,4
Manisa	1 048	546	520	26	502	52,1	49,6	4,8
Kahramanmaraş	726	335	307	28	391	46,1	42,2	8,4
Mardin	471	198	177	20	274	41,9	37,6	10,3
Muğla	669	365	343	22	303	54,6	51,3	6,1
Muş	248	125	115	10	123	50,3	46,3	8,1
Nevşehir	215	115	110	5	100	53,4	51,1	4,3
Niğde	244	129	122	7	115	52,9	49,8	5,8
Ordu	551	299	282	16	252	54,2	51,3	5,4
Rize	253	120	108	13	132	47,6	42,6	10,5
Sakarya	678	309	281	27	370	45,5	41,5	8,8
Samsun	960	472	434	38	488	49,2	45,2	8
Siirt	185	79	73	7	106	42,9	39,2	8,6
Sinop	164	81	77	4	83	49,6	47,1	4,9
Sivas	474	209	194	15	265	44,1	40,9	7,4
Tekirdağ	647	341	317	24	306	52,7	49	6,9
Tokat	453	218	207	11	235	48,1	45,6	5,2
Trabzon	592	305	281	24	288	51,4	47,4	7,8
Tunceli	72	40	35	5	32	55,1	48,2	12,5
Şanlıurfa	988	447	400	46	542	45,2	40,5	10,4
Uşak	269	144	132	12	125	53,6	49,1	8,4
Van	638	276	249	27	362	43,2	39	9,8

İl	15 ve daha yukarı yaştaki nüfus	İşgücü	İstihdam	İşsiz	İşgücünde olmayan nüfus	İşgücüne katılım oranı (%)	İstihdam oranı (%)	İşsizlik oranı (%)
Yozgat	347	171	159	12	176	49,4	45,9	7
Zonguldak	488	238	220	17	251	48,7	45,1	7,3
Aksaray	273	147	139	8	126	53,8	51	5,3
Bayburt	58	33	32	2	25	57,4	54,5	4,9
Karaman	176	88	81	6	88	49,9	46,4	7,1
Kırıkkale	216	84	75	9	132	38,8	34,8	10,3
Batman	314	128	112	16	186	40,8	35,7	12,6
Şırnak	260	109	93	17	150	42,1	35,7	15,3
Bartın	150	74	69	5	77	49	45,7	6,9
Ardahan	80	50	47	3	31	61,7	58,2	5,7
Iğdır	125	71	66	5	54	56,8	52,6	7,3
Yalova	163	76	69	8	87	46,8	42	10,2
Karabük	178	73	67	6	105	40,9	37,4	8,6
Kilis	85	43	41	2	42	50,7	47,9	5,5
Osmaniye	343	148	132	16	194	43,3	38,6	10,9
Düzce	262	141	130	11	121	53,6	49,4	7,8

Kaynak :TÜİK * (2 Ekim 2011 İtibariyle)

Ek 6- İllerin Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Sıralaması (SEGE-2011)

İLLERİN SOSYO-EKONOMİK GELİŞMİŞLİK SIRALAMASI (SEGE-2011)					
İL KODU	*İLLER*	*SEGE 2011 Sırası*	*İL KODU*	*İLLER*	*SEGE 2011 Sırası*
TR100	İstanbul	1	TRB11	Malatya	42
TR510	Ankara	2	TR332	Afyon	43
TR310	İzmir	3	TR905	Artvin	44
TR421	Kocaeli	4	TRA12	Erzincan	45
TR611	Antalya	5	TR631	Hatay	46
TR411	Bursa	6	TR821	Kastamonu	47
TR412	Eskişehir	7	TR813	Bartın	48
TR323	Muğla	8	TR722	Sivas	49
TR211	Tekirdağ	9	TR833	Çorum	50
TR322	Denizli	10	TR823	Sinop	51
TR424	Bolu	11	TR903	Giresun	52
TR212	Edirne	12	TR633	Osmaniye	53
TR425	Yalova	13	TR822	Çankırı	54
TR222	Çanakkale	14	TR712	Aksaray	55
TR213	Kırklareli	15	TR713	Niğde	56
TR621	Adana	16	TR832	Tokat	57
TR721	Kayseri	17	TRB14	Tunceli	58
TR422	Sakarya	18	TRA11	Erzurum	59
TR321	Aydın	19	TR632	Kahramanmaraş	60
TR521	Konya	20	TR902	Ordu	61
TR612	Isparta	21	TR906	Gümüşhane	62
TR221	Balıkesir	22	TRC13	Kilis	63
TR331	Manisa	23	TRA13	Bayburt	64
TR622	Mersin	24	TR723	Yozgat	65
TR334	Uşak	25	TRC12	Adıyaman	66
TR613	Burdur	26	TRC22	Diyarbakır	67
TR413	Bilecik	27	TRA22	Kars	68
TR812	Karabük	28	TRA23	Iğdır	69
TR811	Zonguldak	29	TRC32	Batman	70
TRC11	Gaziantep	30	TRA24	Ardahan	71
TR901	Trabzon	31	TRB13	Bingöl	72
TR522	Karaman	32	TRC21	Şanlıurfa	73
TR831	Samsun	33	TRC31	Mardin	74

İLLERİN SOSYO-EKONOMİK GELİŞMİŞLİK SIRALAMASI (SEGE-2011)					
İL KODU	***İLLER***	***SEGE 2011 Sırası***	***İL KODU***	***İLLER***	***SEGE 2011 Sırası***
TR904	Rize	34	TRB21	Van	75
TR423	Düzce	35	TRB23	Bitlis	76
TR714	Nevşehir	36	TRC34	Siirt	77
TR834	Amasya	37	TRC33	Şırnak	78
TR333	Kütahya	38	TRA21	Ağrı	79
TRB12	Elazığ	39	TRB24	Hakkari	80
TR715	Kırşehir	40	TRB22	Muş	81
TR711	Kırıkkale	41			